

« شازايه بوچگله »

(Le Petit Prince)

ئانتوان دو سهنت ئىگرؤپرى

ANTOIN DE SAINT EXUPÉRY

ئەلگەردانن لە فەرانسەوہ : موحسن ئەمینی

توضیح مترجم :

در شیوه نگارش (رسم الخط) این کتاب که براساس ویژگی های آوایی کردی جنوب (در اینجا کلهری) حروف چینی شده است، موارد اندکی وجود دارد که در شیوه نگارش مرسوم در سایر لهجه های زبان کردی (سورانی، کرمانجی و...) موجود نمی باشند، که شرح آنها البته نیازمند بحث های مفصلی در حوزه های آواشناسی، واج شناسی و... می باشد. ناگفته پیداست که در آغاز چنین کتاب شاعرانه‌ای، آوردن بحث های خشک علمی جایی ندارد. بنابراین بحث های زبانشناسی و رسم الخط را به فرصت دیگری موکول می کنیم.

« شازایه بوچگله »
Şazaîe Büçgille

«وینه کارییه یل ئی چیروکه گیشتی هن نۆسه رخوه یین.»

سرشناسه	: سنت اگزوپری، آنتوان دو، ۱۹۰۰ - ۱۹۴۴ م.
عنوان و پدیدآور	: شازایه بوچگلہ = (Le petit Prince) / آنتوان دو سنت اگزوپری؛ نه‌لگه‌ردانن له فرانسه‌وه: موحسن نه‌مینی.
مشخصات نشر	: سنندج: دانشگاه کردستان، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۹۷-۱۳-۴
یادداشت	: فیبا
یادداشت	: کردی.
موضوع	: داستانهای فرانسه - قرن ۲۰م - ترجمه شده به کردی.
شناسه افزوده	: امینی، محسن ۱۳۶۰ - مترجم.
رده بندی کنگره	: پ ۱۳۸۷ ۲ ش ۳ / PQ۲۶۲۳۳
رده بندی دیویی	: ۸۴۳/۹۱۲
شماره کتابخانه ملی	: ۳۶۹۹۷ - ۸۵ م

این کتاب ترجمه ای است از :
Le Petit Prince
ANTOIN DE SAINT EXUPÉRY
 Gallimard, Paris, ۱۹۹۷

انتشارات دانشگاه کردستان

شازده کوچولو

آنتوان دو سنت اگزوپری

مترجم: محسن امینی

چاپ اول: بهار ۱۳۸۸

شمارگان: ۱۵۰۰

قطع: رقعی

صفحه آرایبی و حروف چینی: محسن امینی

گرافیک: بابک صادقی

چاپ: همدان، چاپخانه روشن

قیمت: ۱۸۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

پیشکش وہ :

لہ یلا زیا مہ جیدی
(نہوسا ک دوہ تہ بوچگلہئی بوہ !)

و

خوارزایل شیرنم :

سینا

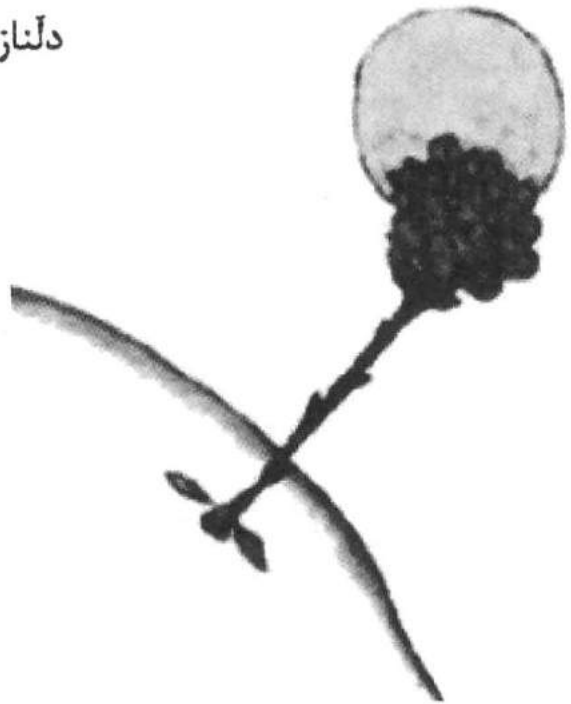
شایان

کالی

و

تہناز

دلناز

شازايه بوچگله

« پيشه كي »

ثانتوان دو سهنت نگرزوپري نوسه رگه ورای فهرانسه له بیس نوو ژووهن سال ۱۹۰۰ له شار لیون پیا بو. چوار سالان بو، باوگی مرد و خوهی و سی خوهیشک و برا بوچگلهی وهل دالگیا ته نیا مهن.

نگرزوپری له منالیا له دور دهرس و مه درسه نهو، شیعر وهت و فرهیش خوهشی له تیاره وانی هات. سال ۱۹۲۱ چیه سه ربازی و له وره تیاره وانی یای گرت. وه لام وه سه ریه وه فره تر دلای وه نوسانه و بو. ترا نگرزوپری نوسان حال جهنگی داشت ک نوسه ر وهل خوهیا که ید تا ژیان حقه تی خوهی برشنیده ناو هونه ر. له لای نگرزوپریه و زنگانی فیشر راز و رهمزه تا گیچهل و سه ختی. بنیایه م بایه س منه ی بکه ید، ته نیا منه ی کردنه ک مانایگ ده یده ژیان بی سایه و مایه ی به شهر. له چه و نگرزوپریه و له ش بنیایه م ته نیا که ور پیریگه، نایه مه یل وه نه رزشته یله و مانا پیا که ن، نه رزشته یلی ک بایه س له ده رون خوه مان کوویان بکه یم و گیان به یمنه پیان تاگه ر بتوه نیمن له نووای پیسی و چه په لی دنیا خوه مان بپاریزیم.

سال ۱۹۲۶ چیروک کولی وه ناو « تیاره وان » نوسا. هورده هورده هم له کاره یل مکانیکی تیاره بوه سه ربشه و و هه میس له تیاره وانی شاره زاوه و بو.

دوای نه وه بوه نامه رسان جهنگی و چوار بال دنیا، له بیاوانه یل نه فریقا و مه راکش گرتگه تا نه مریکا و ئارژانتین، وه تیاره وه و گهردی. هه ر له وه خته یه کمین رومان خوهی وه ناو « نامه رسان باشوور » ک له باره ی تیاره وان نامه رسانیگه، نوسا.

سال ۱۹۳۰ نگرزوپری دیمین رومان خوهی وه ناو « باله وگرتن له شه وار»، نوسا. ئی رومانیشه هه م له باره ی نامه رسانه یل ده وره ی جهنگ جه هانی نه وه له، کارسات تیاره وانه یل دلدارینگه ک وه دل بیکووم چنه

شازایه بۆچگله

پیری خه تهره. ئه و ساله « ئاندري ژید » ئی كتاوه خوهنی، فره خوهشی هات و ئگزۆپری وه روماننۆس گهورای زانس. وه خاتر ئی كتاوه خهلات ئه ده بی « فمينا »، ک ئه وسا له خه لاته یل گهورای فه رانسه بۆه، برده و.

سال ۱۹۳۴ فیلمی له بان « نامه ريسان باشوور » درس بۆ و ئگزۆپری خوه ییش له تی تیاره وانی کرد. ئگزۆپری چه نی چهن سال له ناو رووژنامه یل فه رانسه و ئه مریکا وتار سیاسی و ئه ده بی نۆسا و له باوه ت رووژنامه نۆسانیشه و فره ناو ده رکرد. سال ۱۹۳۹ رومان « زه و ئایه مه یل » نۆسا ک هم له نوو بری خه لات گهورا له فه رانسه و ئه مریکا برده و. ئه وسا دی ئگزۆپری بۆه یه کی له که لین نووسه ره یل دنیا و نیشان « لژیون دو نور » فه رانسه پیشکه شی کریا.

سال ۱۹۴۲ له نیویورک، رومان « تیاره وان جهنگی » نۆسا. ئی كتاوه وه قسیه ی ره خنه گره یل یه کی له گه وراته رین كتاوه یلینگه ک له بارگه ی جهنگ جه هانی دیم نۆسیاس.

سالی وه پی چی، ئگزۆپری دو كتاو تر نۆسا : « نامه وه یه ی گره وگان » و « شازایه بۆچگله ». دو اهمین كتاویش ک دوای مه رگ نووسه ر ده سنۆسه گه ی دینه و، « قلاچه » ناوی بۆ. ئگزۆپری سال ۱۹۴۴ یه ی شه وه کیان وه تیاره گه یه و بی سه رشوون چی و دی ناته و.

له باره ی شازایه بۆچگله ک له یه نه لگه ردانه وه ی کوردی که له هورپی پیشکه ش خوینه ره یل کریه یه د، کتاو و وتار و ره خنه فره نۆسیاس. که سی نه وه ئی چیروکه خوه نو د و له ره نگینی و شیرینی قسیه نه کردو د. بری ئۆشن یه مه ته ل په ربیه یله و برتر ئۆشن یه چیروک خه مبار و پرتاسه و ئه زره تیگه له بارگه ی له کیس چین ده وره ی منالی.

شازایه بۆچگله ساله یل ساله له ناو مه دره سه یل ئه مریکا ئرا یای گرتن زووان فه رانسه ده رس دریه یه د. سال ۱۹۳۹ ئگزۆپری وینه یل ئی كتاوه

شازايه بوجگله

کيشا و نيکه سال ۱۹۴۳ له نهمريکا داستانه گهي نوسا. سي سال دواي
نهوه له ۱۹۴۶ نرا يه کمجار شازايه بوجگله له فهرانسه چاپ کريا.
ئي چيروکه گهپ کوره بوجگله يگه ک وه تهنيا له بان يه کي له هورده
هساره يل ناسمان ژييه يد. نيکه گولباخيگ له هساره گهي سهونز که يد و
کور بوجگ دلي چووده و پي. دواي نهوه بووده دهنگيان و شازايه له
گولباخي تووريه يد و وهل قه يري مهله وه رکوه يله يا بان گريده وه و
چووده ريته. شش گله هورده هساره هيليدنه جي تا تهقيه يده هساره ي
زهوا.

له هر کام لهو شش گله هورده هساره نايه مي وه تهک تهنيا ژييه يد و
خهريک کاريگيشه ک کهم تافره نيشانه ي زات و دهورن خواهيه،
هر کاميانش تهنيا له چهو خواه يانه و نوورنه شازايه و وه ليا قسيه کهن.
نهوه لينه پاتشاس ک تا چهوي تيده مل شازايه يا، خواه شاله و بوود بوهسه
خاوهن نهو کهري. نيکه قت قووزه ک هر ها له نه زرهت يه که سي تاريخي
بکه يد و چهپ نراي بکوتي. نيکه شراوخواه وه وه قسيه يل قول و
نلاجه ويتهو. دواي نهوه بازه رگانه ک تهنيا ها له فکر هساره ژمارتن و
دهوله مهنی. نمجا چراخچيه ک گري يه يجار چراخ دارته لي دم ده يد و
کوشيدهو. دواجار له شه شمين هساره، شازايه جغرافي زاني دوني ک
نيشگهسه پيشت ميژيگ و له پسا کتاوه يل قه و قه و نوسيد. يانه گيشتي
نيشانه و سه مبول به شهرن ک دياره نووسه ر خواهي ئي جوور نايه مهيلي
له نزيکه و ديه و خاسيش ناسيه سان.

شازايه ناخري وه ناو نيشانه يلي ک جغرافي زان ده يده پي، تيده
هه فتمين هساره، ياني زهوا.

لهوره شازايه تهقيه يده نگزوپريا! ک له پسا تياره گهي خاسه و که يد و وه
قسيه ي خواهي خهريک کاره يل «جدي» يه. يه کي له قسيه يل گران و

شازایه بۆچگله

حهقهتی ئی چیروکه یهسه ک « ئایهه گه ورایل » زوورمیان پۆچهلن و بیهووده چون تهنا نه تهقه ن دنیا له چهو منالینگه و بۆن.

شازایه له ره زه وه تهقیه یه یانه یا : ماریگ، ته نیا گولینگ، قه یری تاش تیژ، باخینگ پر له گولباخی، روویینگ، سووزهن وانینگ و دکاندار هه پ فروشینگ.

شازایه له هه رکام له یانه چیشه یلی یای گرید ک بیهووده ی و نهومهره سی فره له ئایه مه یل ره زه وه ئه رای ئاشکراوه که ید و فامید ته نیا چیشه تی ک وه راسی نه زره ت ئرای خوازید، یهسه بچووده و ئرا لای گولباخیه گه ی خوه ی.

رووییه گه رازگه و رای ژیان ئرا شازایه ئوشی : ئایهه ته نیا وه چه و دله ک خاستر دۆنی چیشه یل گران و حه قه تی له چه و نادیارن ...

ئه لبه ت بایه بۆشیم ئی کتاوه ئه وقه ره قسیه یل قۆل و قورس و فه لسه فی دیرید و ئه وقه ره خه مباره، ک هه رسه ی ساده نو سیاگه وه لام دیاره منال ده رقه وه ی فامینا نه تید. داستانیگه له بارگه ی چیشه یل بنچینه ی به شه ر، یانی ژیان، عشق و دلداری، دووسی و مه رگ.

چه ن سال پیش له فه رانسه جه زن ۶۰ سالان شازایه بۆچگله بو. تا ئیرنگه ۱۶۰ گله ئه لگه ردانه وه وه زووانه یل و زاراوه یل دنیا له شازایه بۆچگله کریاس و ۸۰ ملیوون گله لی فه ره تیاگه. ئی کتاوه ئیرنگه دی جه هانییه و بۆه، چون ولاته یل دنیا گیشه تی وه زووان خویانه و خوه نینه سه ی (بی جگه کورده یل که له ور. وه سوورانییش یه ی گله وه رگیران لی دیمه ک ئه لبه ت له فارسییه و ئه لگه ردیاگه و غه له ت فره ها تی) و ئراپان جوور سه رچاوه ی فه لسه فی و شایرانه یگه ک چمان هن خوه یانه و هۆچکاتی وه لیا نامو نه ونه. جالبه ک تایفه ی سرخپووس « Toba » له ژۆه نارژانتین، ئی چیروکه (ک زیاتر له ره نگ شیعر که فته گه) وه ناو

شازایه بۆچگله

« Shiyaxauolec Nta'a » وه زووان خوه یانهو ئەلگهرداننه! تهنانه

له خود فهرانسه وه ۹ گله له زاراوهیل فهرانسهوی ئەلگهردیاگه.

سال ۱۹۹۹ رووژنامهی «پاریزییهن» فهرانسه نۆسا ک ئی چیروکه

نازارتهرین کتاو مهردم دنیا س و وهناو «کتاو قهرن» دیاری کریا.

مووزهیگ له بارهی شازایه بۆچگله له ژاپون دامهزریاگه ک له ماوهی پهنج

سال نزیکهی ۲ ملیوون تماشاکه ر داشتگه، له ئەمریکا و له ئەلمان و له

کورهی باشوور، ئوپرایل فرهی له رۆی سازینه.

x x x

تاوسان سال ۱۳۸۴ بۆ ک دهس کردمه ئەلگهردانن ئی کتاوه یهی راس

له نسخهی حهقهتی فهرانسهی، وه کوردی که له پوری ک یهی سال تمام

وه پی چی. ئیکهیش فیشتەر له دیه جار ویرایش کریا. زاراوهی که له پوری

خوهی ناوچهیل فرهی گریده وه، ئەلگهردانن ئی کتاوهیشه ههرسهی

هاتی وه زووان بری له ناوچهگان نزیکتر بوود و له بری دۆرتەر، وه لام

ئهزهره تمهنم گشت کوردهیل بچوهنن بخوهننهی و وه دلیمان بوود.

دوآجاریش وه گهرد ته رجمهیل خاس فارسیا ئەلسنگانمهی. وه زووان

فارسی دا دوانزه گله ته رجمه لهی کتاوه ههس! ک خاس ناویان کار

«محهمه د قازی»، «ئهحمه د شاملوو» و «ئهبولحهسه ن هههفی» یه.

سهختی و زۆخهیلی ک ئەلگهردانن ئی جوور چیروکی دیری، ئاشکراس.

دیاره ئەلگهردانهوه له زووان فهرانسه ک له باوهت ئەدهبییه و گاهس

دهوله مهنته رین و رهنگینته رین زووان دنیا بوود، وه کوردی که له پوری

ههزارگه ک خوهی یهکی له زاراوهیل کوردی حساو بوود و تائهوره م

زانم ئاسه واری له زووانهیل تره ک وهی زاراوه ئەلگهردیاسه، چ کار

سهخت و نهوه ته نییگه. وه لام له ماوهی یهک دو سالی ک خهریک ئی

کاره بۆم، وه راسی تماشاکه ر زووران و هه ره شه و گوره شهی گهنی بۆم

ناوهین زووان مله ر و دهوله مهن فهرانسه و کوردی که له پوری رۆتهل.

شازايه بۆچگلە

ناپياوه تيبىي كردم تا ئىزنگە كەس نە كردۆدەي! ئەنتريک كە لەھوري
كردم و دامەي گز فەرانسەويا، ئى لەرپەر بەسە زووانە، لەش لاريگيش خوو
نياشت، كوشتنى لى كريا جەرگم ئراي كوواو بو. وەر لەپ فەرانسەوي مل
قەو نە گرت، ئەو هل هەرەشەو، وە يەي دەس گرت لە ريتگەي مل
كە لەھوري بەدبەختەگە، بر دەي بان سەر و چۆنە وە سلتان سەرەو کوتايەي
زەوا تا دوو سى مانگ ئەو سەر خوەي نات. دوآجار وە رۆداری خوەي هيز
گرت بچوود ئراي، هەر چى ئراي نام بکەفیدە لا، گووشە ليم نەتەکان.
چى ئراي. چوہ ئرادان بۆشم، كە لەھوري كول ئە چل جارو و پەنجيا جار،
رميا و دووارة هەم هەلسا لى، تاگەرەي فەرانسەوي لە گل خس و رۆي
نەمان. خودا و حەق دووسى جاريش يەو کابراي فەرانسەوي رمان و يەي
جاريش وە چەو بۆم رمانەي و چيەو بان زگى!

نيەزانم! هۆر و باوهرم يەسە ك ئەگەر جى بەيمنە هەر زووانى وە
دەولە مەنييهيل و داستهيل خوەيەو قسيە بکەيد، تۆەنى ئەو جوورە ك
هەس خوەي بناسنيد.

فرە چيشت ئرا وەتن مەنگە ك ئيرە جيى نيە. تەنيا يە بۆشم ك
لەيرە باسەيل فرەي لە باوہت زمانەوانى (دەنگ ناسى، واژناسى، برگە، وە
تايبەت رينۆس و ...) و جياوازيهيل زاراوہيل كوردى ئەول يە كا گەرەكە،
ك خوەش نەيرم پيشە كى ئى جوور كتاو رەنگينى وەي گەپەيلە وشكە
خراو بکەم. هيليمەي ئرا كات و سات ترەك ك لە ناو وتار زمانەوانيينگ
هۆردەھۆرد باسى بکەيم.

دەس خوەشى برى لە هاو كورەيلم وە تايبەت ئەفشين لوتفى كەم ك
گشت ئەلگەردانەوہي ئى كتاوہ خوەنين و نەزەر خوەيان وەتن، هەميش لە
هاورى خاسم فەرياد شيرى ك زامەت مجەوز گرتن و كارەيل وزارەت
ئرشاد كەفتە ملى و لە هاورى ئەزیز عەباس جەليليان و سەجاد
جەهانفەريش. فرەتر لە گيشتى، سپاس ئۆشم وە بەرپرەيل خاوەن

شازايه بوچگله

فهرهنگ زانكو كوردسان، جناب دوكتور كهريمى دووستان، دوكتور سهليمى، دوكتور سادقى، دوكتور جبارى و گشت نهزیزه يلى ك له كاربار ئى كتاوه دهس ميه تم دان. له ناخ دله و له گيشتيان مهنوونم. جى شانازيه ئرا من و ئى شازايه بوچگله ئى فهقيره ك له رى دوردرى ئى هاتيمنه و زانكو كوردسان هاتگه سه پيريمانه!

نهزره تمه نم مناله يل كورد، وه تايبه ت كه له ور زووانه يل ئى ولاتيشه شازايه بوچگله وه زووان دالگيانه و بخوه نن (يا گه وراتره يل ئرايان بخوه نن!) و خواه شيان بايد.

موحسن ئەمینی - زمان ۸۷ - هه مه دان

چه وه رى نهزهره يلدانم:

banan_112@yahoo.com

شازايه بوچگله

پيشكەش وه ليون ورس

م له رۆ منالەيل شەرمەسارم ئى كتاوه پيشكەش كردمەسە يەئ گلە
ئايەم گەورا، ئرا يەيشە ئزر خاسى دىرم. ئى ئايەم گەورا خاستەرين
هاورپينگە لەئ دنيا شك بەم. ئزر ترمىش يەسە ئى ئايەم گەورا لە كول
چىشتى رەسىدەو، تەنانە كتاو منالانە بوود. سىمىن ئزرمىش يەسە ئى
ئايەم گەورا مالى ها فەرانسە و لە وەر زقم و وه زگ ورسى ژيەيد. *
فرەيش مختاج يەسە كەسى دلى بەيدەو.

ئەگەريش ئى هەمگە ئزرە بەش نيه كەيد، كتاوه گە پيشكەش كەمە
منالى ئى ئايەم گەورا. ئايەم گەورايلى گىشت، يەئ رووژيگ منال بۆنە
(هەرسەئ فرە ليان لە هورپان نەمەنگە). ئيرنگە منيش ئى پيشكەشيمە
درسەو كەم و نۆسم :

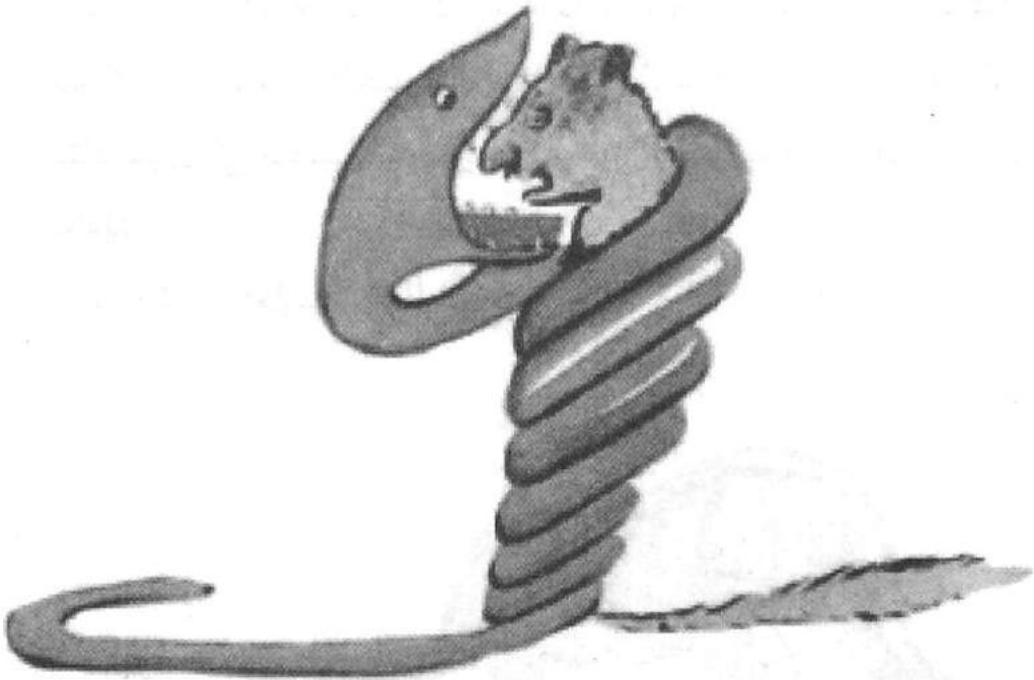
پيشكەش وه ليون ورس، ئەوسا ك كورە بوچگله يگ بۆه.

* ئگروپرى ئى كتاوه لە قولتيسەئ جەنگ جەهانى ديم نۆساس، بەينى فەرانسە لە ژير
دەسلات هيتلر بۆ و مەردم نانيش ئەرا خواردن نياشتن.

شازایه بوچگله

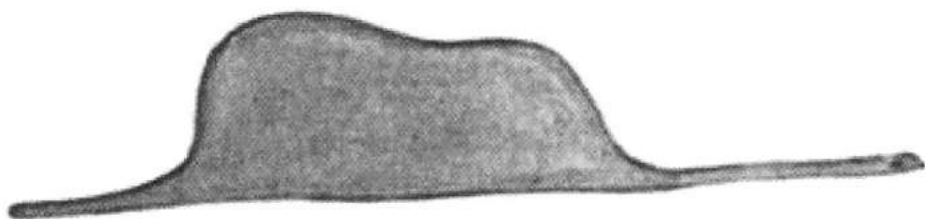
«۱»

بهینى شەش سالان بۆم، يەيجار لە ناو کتاویگ لە بارگەى دارسانەيل
ئەنەخورد وینەى فرە فرە قەشەنگى دیم. ناو کتاوگە مەتەلەيل راسگانى
بۆ. وینەگە کە وەهەفیيگ بۆ ئازەلیگ سلا داؤد. يەيشە ئەو وینەسە لەیرە
هاوردمە :

لە ناو کتاوگە وەتۆد: « هەفییهیل شکارەگەیان نیهجان، هەر وە ئازا
سلیا دەن، دۆای ئەووە جم جۆل لە لیان بریەید و تا شەش مانگ خەفن تا
خاس خاس بچۆچییهید.»

شازایه بۆچگله

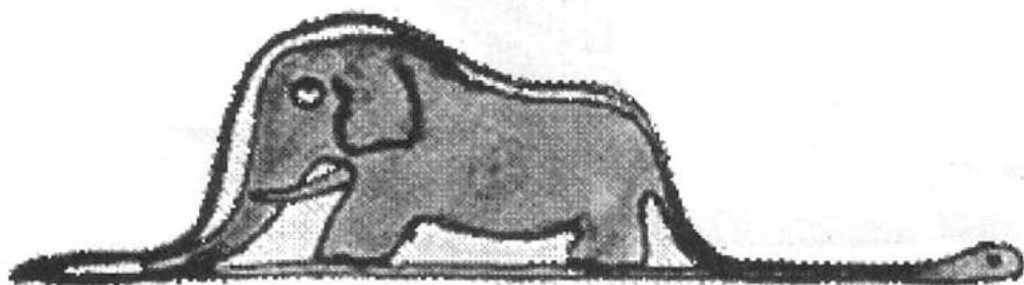

ئەو رووژە فرە فکر لە بان کارسات جەنگە لەیل کردم، تا منیش لە جی
خوهم تۆەنسم یە کمین وینە کاری ئمرم وە مدادرەنگە ی بکیشم. ئەو ویشە
لە یوا بۆ. وینە کاری ژمارە ی ۱ :

شاکارە گەم بردم نیشان ئایەم گە ورایل دام و لیان پرسیم ئیوہ رخدان لە
تاو ئی وینە کاریمە نیە چوود. ئەوانیش کردنە و جوواو:
لە تاو کلاو شەفقە ی رڅمان بچوود؟

وہلام وینە کاریە گە ی م کلاو شەفقە نەو، هەفیگ بۆ، لەپسا فیلی لە
ناوزگی تئویاوە. دۆاجار ناودل هەفیہ گە کیشام تا ئایەم گە ورایل
بتۆەنسیان لی برەسیاتانەو. ئایەم گە ورایل هەمۆشە یە کی تووای حالییان
بکە ی.

وینە کاری ژمارە ی ۲ لە یوا بۆ :

شازايه بوچگلہ

ٹايہم گهورايل نامووژياريم كردن تا واز له كيشان ههفي و ناوژگ ههفييه و بارم و له جيبي ئرام نان تا زوورم دلّم بووهنه و ميژوو و جغرافي و حساو و ريزووان.

دي كردنه ئي وهيه ك له شەش سالان وه سهريه وه و ك فره دلّم وه وينه كارييه و بو (ك كار فره شه ننگيگه)، نامه يه و لا.

ئاخر دي سارده و بوم هنائي وينه كاري ژماره ۱ و وينه كاري ژماره ۲ يه گه م كچيان و شكس خواردن. ئايه م گهورايل وه زنداي سهر خوه تان وه ته نيا هوچ نيه فامن و مناله يليش دي كاس بوون ئه گهر بتووان بيس چوارسات خودا حاليتان بكه ن. ئه ري، له ناچاري چيمه تله و كسپ تر و بومه تياره واني.

م چوار بال دنيا كه م تا كوت وه تياره وه و گهرديمه و وه پراسي ك جغرافي فره وه كارم هاتگه، چونه ك تا يه ئي چه و ئلاورديام توه نسّم «چين» و «ئاريزونا» له يه كه و بكه م، تازه ئه گهر وه شه واره و له جيبيگ ويّل بوّد فره تر وه دهردد خوه يد.

له دريژاي ئمرم ته قيامه سه فره له ئايه مه يل جديا، لاي ئايه م گهورايل فره بومه و له نزيك نزيكيشه و فره ديمه سان. وه لام نه زهرم ليتان نه لگه ردياگه. ههركاتي ته قيامه يه كي ليتانا ك له وهر چهوم ئايه م تيژيني هات، وه يه ك م وينه كارييه گه م ك هيمانيش ئه لگرت مه سه ئي ئه لسنگانمه ئي، توواسم بزان م وه پراسي ئايه م فامداريگه يا نه. ئه مان جوواوم هه رجار هه ر يه بو: «يه كلاو شه فقه يگه».

منيش ئه وسا دي نه گه پ هه فييه يل وه ليتا دام و نه گه پ دارسانه يل ئه نه خورد و نه يشه گه پ هساره يل. له جيبي خوهم كردمه هاوولف ئه و و گه پ گولف و سياسه ت و كه ره وات ئه وليتا دام. ياروو ئايه م گهورايش ك دي وهل پياگ زانايگا جوور م ئاشناوه بوه، فره خوه شاله و بو.

شازايه بۆچگلە

« ۲ »

لە یوا بۆ ک تە ک و تەنیا بی ھاودەنگ حەقە تیگ ژیان ئەوسەر بردم، تا
هەئ شەش سال پێشە ک لە سارای ئەفریقا تیارە گەم خراو بۆ.
چیشتیگ لە ناو مترە گەئ شکیاۆد. منیش چۆن نە رەوہ نییگ وەلما بۆ نە
ئساکاریگ، بال ئرای ئەلمالیم تاگەر خوہم وەتەنیا تامیر سەختی لی
بکەم.

گەپ گەپ زەہی و مردن بۆ، ئاخر وە زوور بەش هەفت هەیشت پرووژ
ئاو خواردن داشتم. شەو ئەوہل ھەو جوورە لە بان ریکھیل بیاوان خەومەو
برد. وە چوار بالآ تا ہزار فەرسەخ وەدەورمەو ئابادیگ نەو، لەو وەختە م لە
ئایەم کەشتی شکیاگی ک لە ناو راس دەریای خوەئ کردۆدە قەئ
تەختە چووئگا، ھەم بیکەس تر بۆم.

ئیرنگە تۆہنن بارینە وەر چەوا ک چۆ ناکامگیر بۆم، ھنای گول سووہ گە
دەنگ سەیر منالانہئ لە خەو ھەلوار کانەم و وەت :

- گیان خوەد ... وەرکی ئرام بکیش!

- چوہ !؟

- وەرکی ئرام بکیش ...

جوور یەکی بەرق بگریدەئ نیشتمە قنگەو، چەوہ یلم ولایم و خاس
نوورسم، چەوم کەفت لە وەچگە ئایەم ئلاجەوئگ ک لەپسا سەنگین
رەنگین نوورسە پیم.

یەیشە بیتەرین وینە یگە ک ئیسا تۆہنسم لی بکیشم. وەلام دیارە
وینە کارییە گەئ م وە رەنگینی خوەئ نییە، منیش تاوانبار نیم، بەئنی

شازایه بۆچگله

شەش سالان بۆم ئایەم گەورایل لە وینەکیشان ساردەمەو کردن، منیش لە هەفی و ناوژگ هەفی وازباری هۆچ تر یای نەگرتەم.

ئەری، واقم پەرۆد و پسا نوورسمه ئی سائله، لە هۆردان بوود ک وه چوار بالآ تا هزارفەرسەخ ئابادیی وە دەورمەو نەو. ئی وە چگە ئایەمیشە لە نەزەرم نە منس وە یەکی ویل بۆد، نە لووای کەسی بۆ لە ورسی و تییەنی یا لە شەکەتی پا خسۆد، نەیشە جوورکەسی بۆ لە رخ چیشتیگا هە یواؤد. ئاخر منالی جوور یە لەی بەرەت بیوانە ک تا چەو برکەید ئابادیی دیار نییە، لە کوو منسە ئایەم ویلەوبۆ.

شازایه بوچگله

ههنای تاویگ هاتمه و سهرخومه و زووانم گل خوارد، وهتمه پی :

- کور بوچگ ت لهیره چوه کهید؟

ئهویش لهینووا وه نارام، چو چیشته فره جدیدگ وهت:

- گیان خوهد ... وهرکی نرام بکیش ...

ههنای رازیگ وهی گهورایه گیان نایهه داگرید دی کهس نیهویرید لهتاوی مل کهچی بکهید. منیش ههرسهی دیم لهی ناو ههردهی چووله و له هزار فهرسهخی نایههیل ک مهرگ ههرهشهی لیم بو کار بی مانایگه، وهلی وهسهریهوه دهس بردم لاپهری قاقهز و پینوسی له گیرفان دراورتم. نه مان لهوئانه کهفته وهورم ک من زوورم میژوو و جغرافی و حساو و ریزووان خوهنیمه. یه بو ک رو لی تیهله و کردم و وهتم سهرم له وینه کیشان نیهود. کور بوچگ کرده و جوواو:

- قهی نیه کهید ... وهرکی نرام بکیش.

منیش چون تا ئیرنگه وهرک نه کیشاوم یه کی له نه و وینه کارییه ک زانسم نرای کیشام، نه وهیشه ههفی بهسیایه گه بو.

چیشتهی له کور بوچگ نهژنهفتم ک سهرسر مه نم. وهت:

- نه! نه! م فیل نیه تووام چوده ناوزگ ههفییه، ههفی فره

خه تهرییه، فیلش وهر دهس پا گری. ماله گهی م فره بوچگه، هه

وهر که گه نرام خاسه، وهر کینگ نرام بکیش.

ئیجار دی نرای کیشام. خاس چهو بریه تی و وهت:

- نه ولا! یه وهرک نه خوهشینگه، یه کتر نرام بکیش.

شازایه بوچگله

لهینووا یه کی کیشام. هاورپه گهم زهرده خنه ی شیرنی کرد و وه رو
خوشینگه و وهت:

- خود و ویزداند، یه که ی وهر که؟ به خو و وهره نیگه، شاخ دیرید و ...

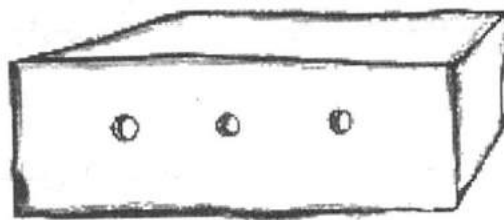

هم له نو وینه ی تره ک کیشام، نه و ژیر هوچکامیان نه چی. وهت:

- یه دی فره پیره، م یه کی تووام چهنی چهن سال بژییه ید.

ئیجار دی چون سهر بو ده بارم و له یه ی لایشه و هله پله م بو
مترتیاره گه بارمه و خوار، هه لووا وینه کارینگ ئرای دامه یه کا و وه تم:
- یه سندووقینگه، وهر که گه یش تووایی ها ناوی.

گهن جووری ناکامگیر بوم هنای دیم قازی بوچگله م رهنگ هاته و روی و
وهت:

- نه ها ... یه هه وه سه م تووایسم، ت ئوشی یه فره گزگیا خواه ید؟

وه تم:

شازايه بۆچگلە

- ئرا؟

ئاخر مالە گەي م فرە بۆچگلە.

وہ تم :

- نہ کورہ! بەشی کہید، م وەر کہ بۆچگلەي دامەسە پید.

سەر چەمانە مل وینە گەيا و وەت:

- فرەيش بۆچگلە نيە... وەي!...خەوینە و بردیە.

لەيا بۆ ک ئەول شازايە بۆچگلەيا ئاشناوہ و بۆم.

« ۳ »

فرە وە پي چي تا فاميم لە کوورە هاتگە، شازايە بۆچگلە گرتۆدەم وە رز
پرسیار و خوەيش چمانی هەرگوش لە پرسیارە گانم نەتە کان.

لە قسیەیلی ک چەپی لە دوولی لە دەم خوەي ئەژنەفتم، هۆردە هۆردە
کول چیشتی ئەرام دپیه کە و بۆ. هەنای ئەوہل جارگە چەوی کەفت لە
تیارە گەم، (لەیرە دی وینەي تیارە گە نیە کیشم، کیشان تیارە ئرام فرە فرە
سەختە) لیم پرسى:

- ئی چیشتە چوە یگە؟

- یە چیشت نییە، یە تیارەس، تیارەي منە، بالە و گری.

لە یە ک فامانم وە پی بالە و گرم چیمە خوەما. دۆای ئەوہ وە دەم
قیژە یگە و وەت:

- چوە! ت لە ئاسمان کەفتیدە؟

منیش بی هۆچ قت قوووزی وە تم :

- ئەری .

- ولا یە دی هە خەنیە...

یە وەت و چۆنە پرکی دا لە خەنی ک جارم هاوردە و بان. ئاخر من
خوەش نەیرم کەسی وە. خەری وەسەریبە یلم تۆلە کی بکەید.

شازایه بۆچگله

ئیکه ههم شوون قسیه گه ی گرت و وهت:

— سه تنیش له ئاسمانه و تیه ی! منال کام هساره ی؟

له و ئانه ترۆسکه ی له راز بۆنی دلم رووژنه و کرد، وه یه یهه و پرسیم:

— سه بۆش له هساره ی تره که و تیه ی؟

وه لام نه و جوواومه و نیا، هه لووا ک له پسا نوورسه تیاره گهم، وه ئارام

سه ریگ له قان و وهت:

— راسی بتووی ت وه ی جوور نه قزارینگه و دیاره له جی فره دۆریگ

ناتیده ...

ئیکه قهیری فره چیه ناو خیال خوه یه و دواچار وهر که گه ی م له

گیرفان دراورت و قوته برده ناو گهنجه گه یه و. لابد خوه دان تیه رینه وهر

چه وائی که لیمه ی «هساره یل تر» ک دکوت رازی ئرام ئاشکراوه کرد

چه نی نه نتریکم کرد. ته قلا کردم چیشته یل فره تری لی بزانه م. وه تم:

— کابرای بۆچگ ئاخر بۆش بزانه له کووره و تیه ی؟ شوون لوورد

هاکوو؟ وهر که گه ی م ئرا کوو تووای بخه ی وهل خوه دا؟

نه ویش دۆای یه ی بیده نگی پ ر له فکر و خیال کرده و ج وواو وهت:

— ئی سندوووقه ک دایده سه پیم یه ی چیشتی خاسه شه وانه بووده

مالینگ ئرای.

— ئه ری خوو! ئمجا نه گهر کور خاسی بوو، مییه خسگه یگ و په له تنگی

دهمه پید تا رووژانه بووه سیده وه ی.

شازایه چمان له ی نۆنه ک ئرای داوم، چرچگیاوه و، وهت:

— بووه سمه وه ی؟ چ قسیه ی خه نیداری که ی!

— ئاخر نه گهر نه وه سیده وه ی هه ی جووره بان گریده وهر و چوود، ئمجا

ویل بوود.

هاوریه گهم یه ی چین تر پرکی دا له خه نی و وهت:

— تا کوو تووای بچوو کوره!

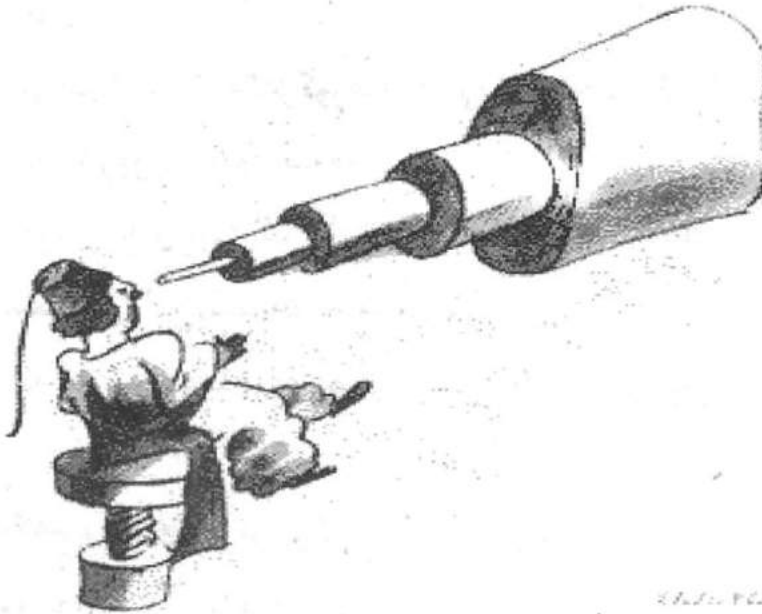
شازايه بوچگله

- هه رجاى بوود، ههئى جووره يهئى راس وهرنهئيد و چوود ...
- شازايه بوچگله ئىجار ئمجا جدييه و بو و وهت:
- قهئى نيه كهئى، ماله كهئى م فره بوچگه.
- ئىكه چمان قردگئى كز ئلات و دقوائى نه وه شوون قسيه كهئى گرت و وهت:
- نه گه ريش كه سئى هه لووا يهئى راس وهرنهئيد و بچوود فره دقوره و نيه كه فيد...

« ۴ »

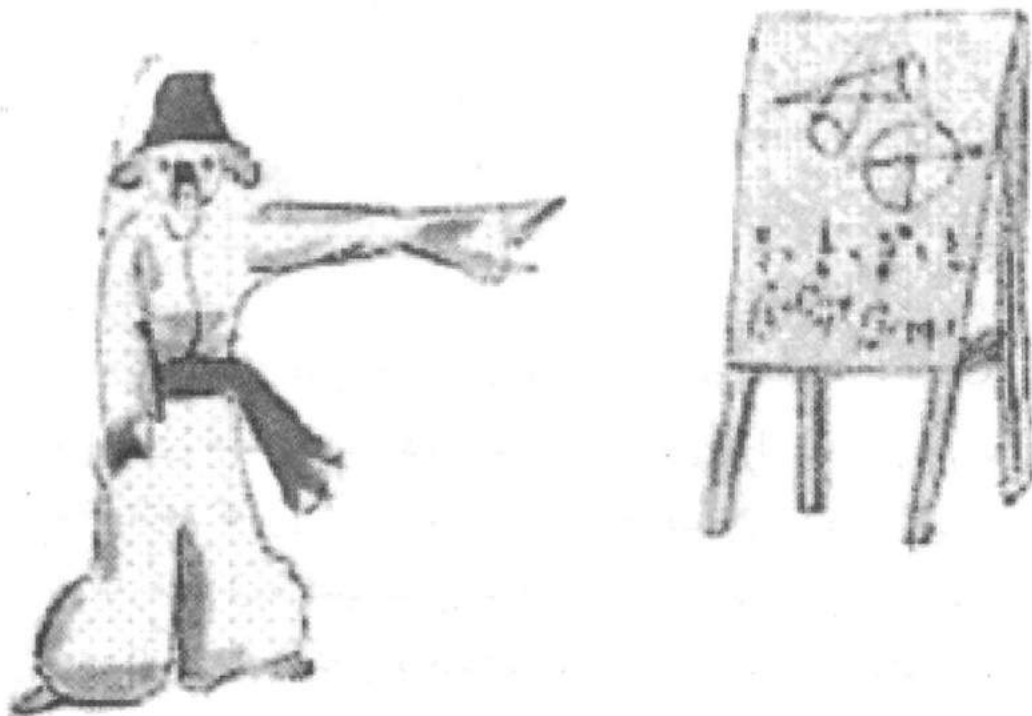
هه ر وهئى شيوه ديمين چيشت فره گرانيش فاميم. نه وه يشه يه بو ك هساره كهئى زيد شازايه وه زوور وه قهقوى ماليگ بو!

له يه فره ئلاجهوم نات. خاس زانسم بيچگه هساره يل كه ورايگ جوور» زهق» و «مشتهرى» و «بهيرام» و «زووره» ك ئيمه ئرا هه ركاميان ناويگ نايمنه، هزاران هسارهئى تريش هه ن ك ليان گاجار له به بوچگه ك وه دقردقونه يل كه لينيشه و وه زوور دياره. هه نايى هساره ناسيگ يه كي ليان كه يده سهر، ژماره يگ له جى ناو ئرايى نه ئيد. به سبار ناويى نه ئيد « هقورده هسارهئى ۳۲۵۱».

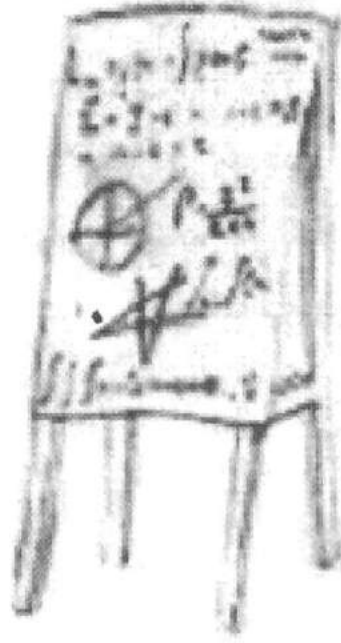
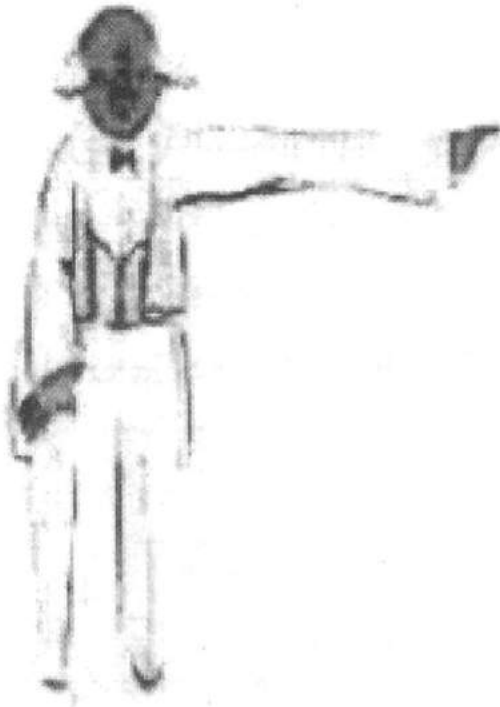
شازايه بۆچگله

مه درهك و به لگه يل قورسى ئىرا ئى قسيه مه ديرم ك ئه و هساره ك شازايه بۆچگله له ليه و هات يه، هۆرده هساره ئى « ب ۶۱۲ » ناويه ئى هۆرده هساره يشه تهنيا يه بچار هساره ناس تر كيگ، سال ۱۹۰۹ زايىنى وه دۆردۆن كه لىنيگه و دييه سه ئى. له و وه خته، ئى هساره ئى وه ديكر ياگه، له كوور هساره ناسى به يىن ده وله ته يل قرم قال فره ئى خسۆده ئه و ناوه. وه لى ياروو ترك به دبخت، وه خاتر فت فرم و دلنگ له وه ر كرنى كه س پى باوه ر نه كرد. ئايه م گه ورايل هه يه نه.

وه لام له خواهش خه يرى، له و ره ك چاره نۆس له تيول هۆرده هساره ئى « ب ۶۱۲ » نۆساود ك ناوى ئىرا خواهى بنه ئى له يه ك، پاتشاي ترك زوور نۆشى نا مل مه ردمه گه ئى وه ت له ئمروو ئه وودوا هه ر كه س دلنگ ولاته يل ئرووپا بكه يده وه ر، كه مه ئى دارا. كابراى هساره ناسيش دوواره يه ئى چين تر له سال ۱۹۲۰ وه دلنگ خاس مه جلسيگه و، هساره وه ديكر ياگه ئى خسه و ده يشت ئىبچار ئمجا دى گيشتى بۆنه هاوقسيه ئى.

شازايه بۆچگلە

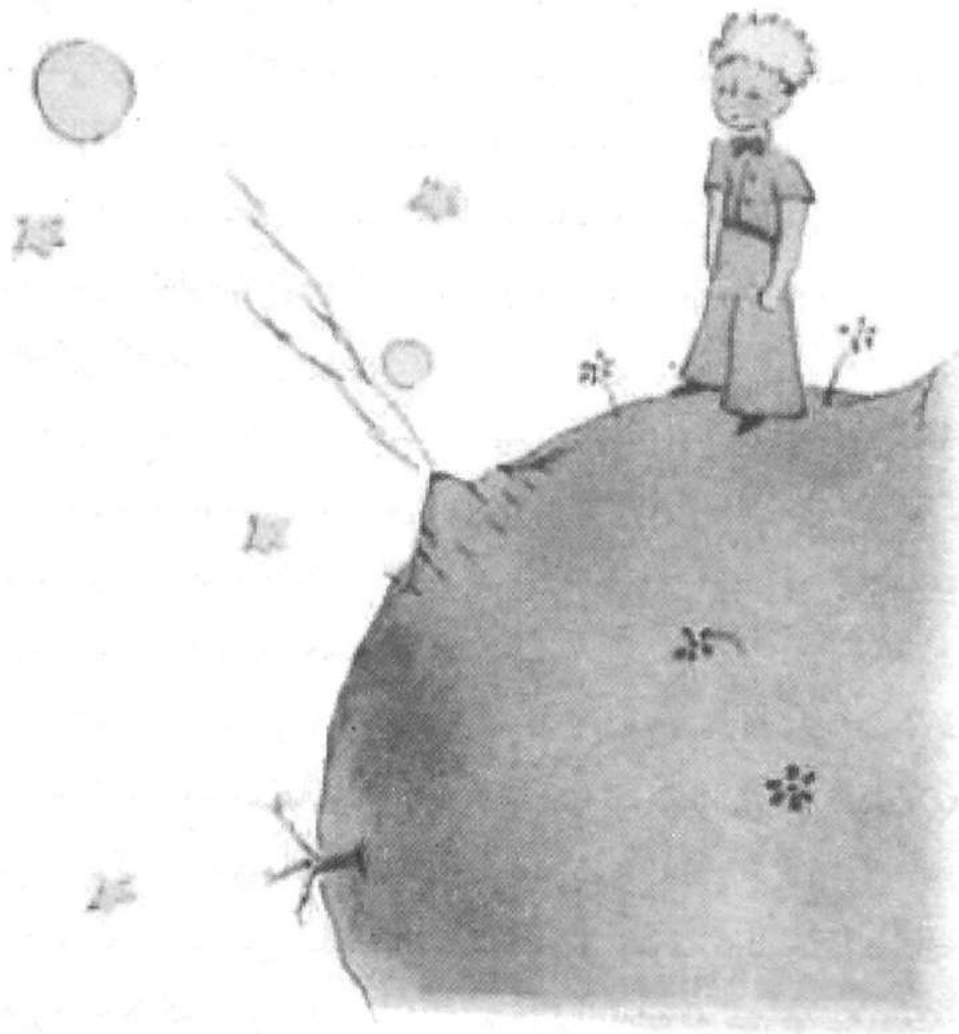

ئەگەر دۆنۈن ھۆرد ھەوال ئى ھۆردە ھسارەي «ب ۶۱۲» ئرادان ۋەتم
 ۋ ژمارەي ھسارەگەيش دامە پيدان، يەگىشتى ئرا خاتر ئايەم گەورايلە.
 ئاخىر ئايەم گەورايىل خۈەشتيان لە ئەدەد ۋ رەقەمەيل تىد.
 ھەركاتى ئيوە گەپ يەكى لە ھاۋكۈرەيل تازەدان ۋەلىانا دەين، ئەوان
 ھۆچكاتى لە چىشتەيل بنچىنەيە ۋ نىە پرسن. بەسبار ھۆچكاتى نىەۋشن:
 «دەنگى چۈنە؟»، «خۈەشى لە چ بازىيەيلى تىد؟»، «پەپۆلە جەمە ۋ كەيد يا
 نە؟».

ۋەلام ليدان پرسن: «چەن سالىئە؟»، «چەن گلە برا دىرى؟ چەن كىلوۋە؟
 درامەد باۋگى چەنىگە؟».

ئەوسا دى لە خۈەيانا ناسنەي. ئەگەر ئرا ئايەم گەورايىل بۆشەين: «م
 مال رەنگىنى دىمە لە ئاجوورەيل قىرمز ك لە سەرتاق دەرۋەچەگانى
 شەمدانى بۆە ۋ بان مالەگەيش پىرۋەپرى كەۋترەيل ...»، ئەوان نىەتۈەنن
 ئىجوور مالىگ بارنە خىيال.

شازایه بوچگله

شازایه بوچگله له بان هۆرده هسارهی « ب ۶۱۲ ».

شازايه بۆچگلە

بايەس ئرايان بۆشۈن مالىگ ديمە سەد مليوون قىمەتتە. ئىمجا ئەوسا وە دەم ھاوارىنگە و ئۆشۈن: « ئەك مالىگدۆە! ئەو وە چ مال رەنگىنىگە! »
ھەمىش ئەگەر ئرايان بۆشۈن: « مەدرەك و بەلگەي يەك شازايە بۆچگلە و جوود داشتتە، يەسەك منال سۆە سووك و قسىە شرىنى بۆە و پەلپ وەرەك گرتگە، ھەركەسىش پەلپ وەرەك بگرى نىشانەي يەسە زىنگە و جوود دىرىد، » شانىگ لىدان ھەلتەكنن و وە منال زاننەدان! وەلى ئەگەر بۆشۈن: « ئەو ھسارەك شازايە بۆچگلە لىە و ھاتگە ھۆردە ھسارەي « ب ۶۱۲ » ھس، ئەوسا دى دلنيا بوون و شەر خوەيان و پرسىارەگانىان لە ملدان كەفید. ئايەم گەورایل ھە يەنە. نەبايەس لە لىان بتوورىيەين. منالەيل بايەس لە باووت ئايەم گەورایلە و فرە گوزەيشت بىناشتوون. ئەلبەت ئىمەك ماناي زنەي فامىم، وە ئەدەد و رەقەمەيل تۆلەكى كەيمن!

ئەزرەتم بۆ بنىاي ئى داستانە وە شىوەي مەتەل پەرىيەيلە و بنەم، خوەشم ھات بۆشم: « رووژى لە رووژان شازايە بۆچگلەي بۆك لە ناو ھسارەي ژيا، ھسارەگە قردگى وەدروو لە خوەي قەوتەر بۆ. شازايە بۆچگلە منەي ھاو كورپىگ ئرا خوەي كرد ... ».

ئرا ئەوانەك ماناي ژيان بفامن يە لە لايانە و فرە راسگانى ترە. خوەش نەيرم كتاوگەم وە ھەرچۆپەرچۆ بخوەنىيەيد. نىەزانين چ خەم و پەژارەي گرىدەم ك ئى ھۆرمانەيلە ئرادان تارىف كەم.

لەوسا وە يە شەش سالە ھاوړپەگەم ئەول وەرەگە تا چگە. ئەگەر دۆنين لەيرە تەقلا كەم ناو نىشانەيلى لى بەم، ئرا يەسە لە ھۆرە و نەوہمەي. داخ گرانىگە ھاوړپىگ لە ھۆرە و بچوود. ئايەمەيل خوو گىشتى ھاوړى نىاشتەنە، كى زانىدن ھاتى منىش جوور ئايەم گەورایل وە پىم باتىاد ك بىجگە ژمارە و رەقەم ھۆچ وە دلتيان نىيە. ھەمىش ئرا يە بۆك لەينووا قەيرى پىنۆس سىيە و جەبەي مەدارەنگەيش سەنم. ئرا يەكى چۆم وەي سن

شازايه بۆچگله

ساله و فره سهخته دجاره دهس بکه یده وینه کیشان، ئه وه يشه کهسی له شهش سالانا بیجمله هه فی به سیاگ و هه فی واز، هۆچ وینه ی تر نه کیشاؤد! ئه لبهت م ته قلا ی خوه م که م تا ئه وره بتۆهنم وینه گه چۆ خوه ی بوود. وه لام راسه گه ی ئه و قهره بۆشی دلنیا نیم بتۆهنم. یه کی لیان مینیده خوه ی، یه کی لیان نیه مینید، له به ژن و بالای شازايه شیویه م، له یه ی جی بالابه رز و له جی تر کول دراید. له ره نگ دلنگه گانییش دگومان که فم. وه لام خاس یا گهن تا ئه وره له بان دهسم باید ته قلا که م. له بری هۆرده کارییه یل گرانتیریش شیویه مه تی، وه لام له یه دی بایهس بووه خشینه م، چۆن هاوریه گه م هۆچکاتی شوون نوونینگ له خوه ی نیا، له خوه یا منیش جوور خوه یم. وه لی داخیگمه م نیه تۆهنم وه رکینگ له ئه و دیم سندوو قینگه و بۆنم. مزنه م منیش جوور ئایه م گه ورا یل وه پیم هاتگه. لابد پیر بۆمه.

شازایه بۆچگلّه

« ۵ »

هەر رووژ چیشتهیل تازه تری لهی هساره و لهی بان لهوهرگرتن و لهی سهفه ره فامیم. یانه هۆرده هۆرده له لووای لوو فکر و خیال و قسیهیل شازایه لیم ئاشکراوه بۆن. هەر وهی شیوه سیم رووژه گه له مه تهل خه مبار دارهیل « باوباب » یش ئاگاداره و بۆم. ئیجاریشه ههم له تیول وهر که گه بۆ. شازایه بۆچگلّه چۆ چیشتی شک سهختی هاتۆده دلایا، له ناکاوه پرسى:

— راسه ئۆشن پهسهیل تۆله داره یلیش خوهن؟ مه گهر نه؟

— ئه ری راسه.

— ئخوه یش! خوه شاله و بۆم.

نهره سیمه و ئرا چوه نه وقهره ئرای گرانه پهسهیل تۆله دارهیل بخوهن. ئیجار له نوو شوون قسیه گهی گرت و وهت:

شازايه بۆچگله

- ئەگەر لوواسە سە دارەيل «باوباب» یش خوەن؟
حالییی کردم دارەيل باوباب تۆلەدار نین، دارەیلینگن وە قەوی کلیسایگ،
ئەگەر یەقە یەقە رییەن فیلیش ئەول خوەیا بوەید، وە ی رییەنیشە و هەم
نیەتۆنید وە تگ یەقە گله باوبابیشا برەسید.
وہ خیال «رییەن فیلەیل» شازایە پل لە لی بریا و وەت:
— لابد بایە بنەیدانە و کوول یەکت رەکی...
وہ لی ئیکەش خوہی ناقلانە وەت:
— دارەيل باوبابیش خوو وەر جله یە قەق بوون تۆلەدارن.
— زانم، وە لی ت ئەراچوہ تووای پەسە گاند تۆلەدارەيل باوباب بخوہن؟
جوور چیشتی چمان پرسیار ئاشکرای کردمە، کردە و جوواو:
— هە! بنوورە یە!

منیش ئرا یە خوہم وە تەنیا بتۆەنسیام لە ی گیچەلە برەسیامە و تەقلای
فرە ی کردم.

بایە بۆشیم هسارە گە ی شازایە بۆچگله یش چۆ ئەودوای هسارەيل گیای
گەن و گیای خاس داشت. دیاریشە ک لە تۆم خاس گیای خاس
سەونزکە ی و لە تۆم گەنیش گیای گەن. وە لام تۆم گیایل نادیارن، لە
بیدەنگی زەق خەفن تا هەنای یەکی لیان دلی بقرچید لە خە و هیز بگرید.
ئمجا ئەوسا هەنای سەر هیز دەید، وە شەرم و رۆیگە و نەرمەساق بۆچگ و
بی ئازاری و رەو هەناز خوەر درا کە ی. ئیرنگە ئەگەر ئی ساقە، ساق چەرم
نەرم گولباخی یا هەن ترپی بوود تۆەنیمین بیلیمە ی خوہیە و تا ئرا خوہی
پەل بووہشنی، وە لام ئەگەر هەن دغایگ بوود، بایەس تا چیمنە و سەری
جی وە جی هەلکە نیمنە ی.

شازایه بوچگله

به لهی، له هساره‌ی شازایه بوچگله، تۆمه‌یل باوباب ناویگ بقون ک
بنیایه‌م زیه‌لگ له تاویان ئلاورد. خاک هساره‌گه پراوه‌پری لهو تۆمه‌یله بو.
باوباب داریگه ئه‌گه‌ر زۆزی ده‌وه‌ره‌ی نه‌وه‌ید، بووده شه‌ریگ و ریشد
گرید، هساره‌گه له‌بن داورپد و ریشگه‌گانی کونا کونای زه‌وه‌گه‌و که‌ن.
ئمجا ئه‌گه‌ر هساره‌گه هساره بوچگله‌ی بوود و داره‌باوبابه‌گانش فره بوون،
هۆرد هراش هساره که‌ن.

ئیسا شازایه ئرام وه‌ت: «یه دی باس ریک و پیکی ئایه‌م خوه‌یه، ئایه‌م
بایه‌س هنای شه‌وه‌کیان ده‌سی له خوه‌ی ره‌ژین و پرچ پاکه‌و کردن
خوه‌ی خالی بوود، هۆرده هۆرده ده‌س بکه‌یده پاکه‌و کردن هساره‌گه‌ی.
بایه‌س هه‌یه گ تۆله‌داره‌یل باوباب و گولباخی ک وه تۆلی فره مننه‌یه‌ک،

شازایه بۆچگله

له یه کهو کرد، ههیتاههیت له ریشگا هه لکه نیدان. هه رسه ی ئایه م له ی
کاره سه ر بووده باری، وه لام فره ئاسانه.

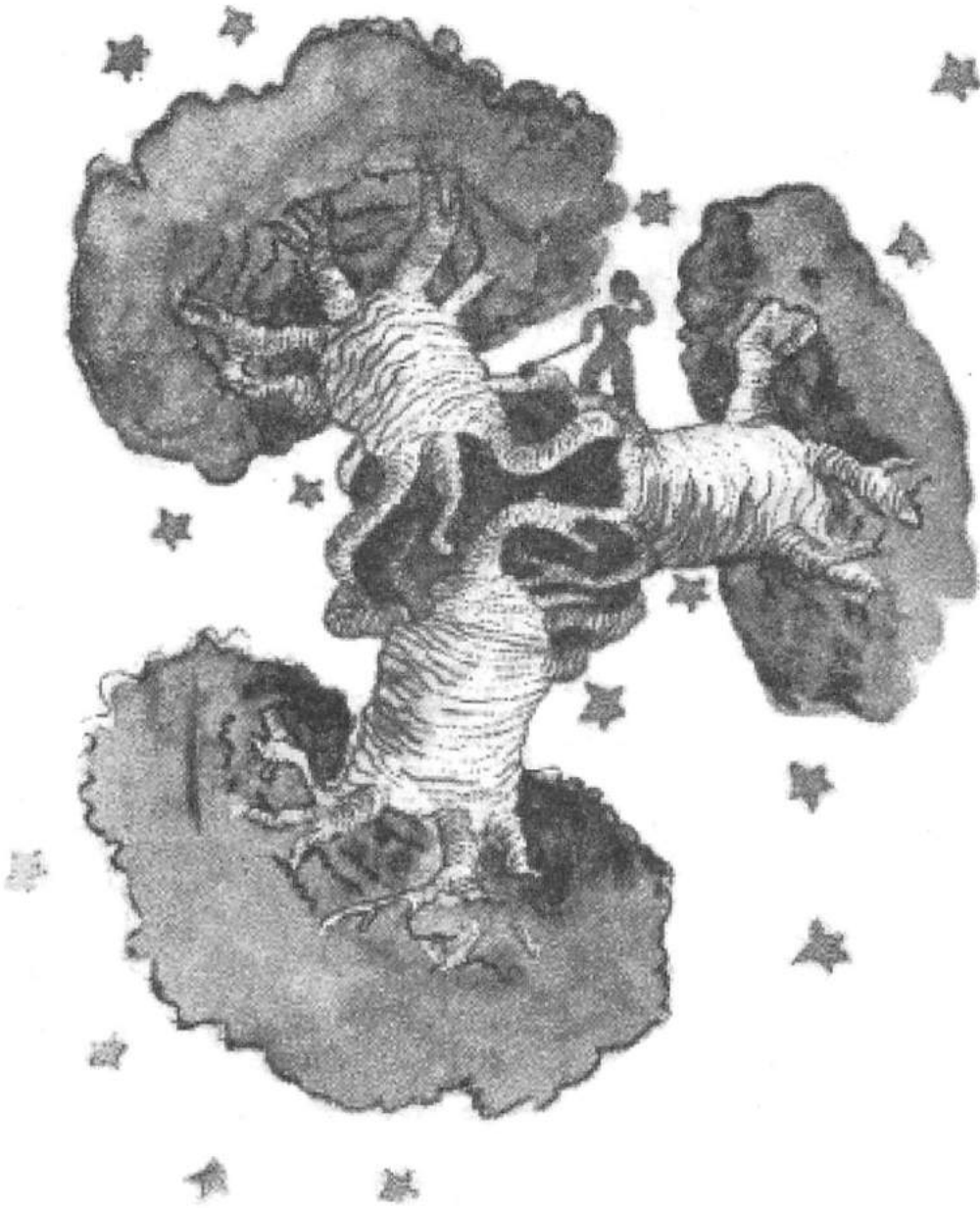

یه ی رووژ نۆنێگ دا پیم تا منیش تهقلای خوهم بکه م وینه کاری
رهنگینی له داره ییل باوباب بکیشم تا وه مناله ییل ولات خوهم خاس
بناسنمان. شازایه وه ت : « نه گهر رووژی رهونی جییگ بوون، نه و وینه
هاتی وه دهر دیان بخوه ید، زانی چوه س! ئایه م قه ی نیه که ید جار جار ی
کاریگ بخه یده قنگا، وه لی نه گهر ئی کاره له بووت باوبابه یله و بوود، نه وه
دی بووده وه ییگ، هساره ی ناسم هن یه ی ئایه م ته مه لیگ بو ک له
ریشه کیش کردن سی دهنک تۆل باوباب سنگه سنگ کردۆد و ... »
نه وسا منیش وه ناو نیشانه یلی ک شازایه دا پیم ئی هساره کیشام.
خوه شم نیه تید چۆ ئامووژ یاره ییل نه خلاق قسیه بکه م، وه لی که سی نه وقهره

شازایه بۆچگله

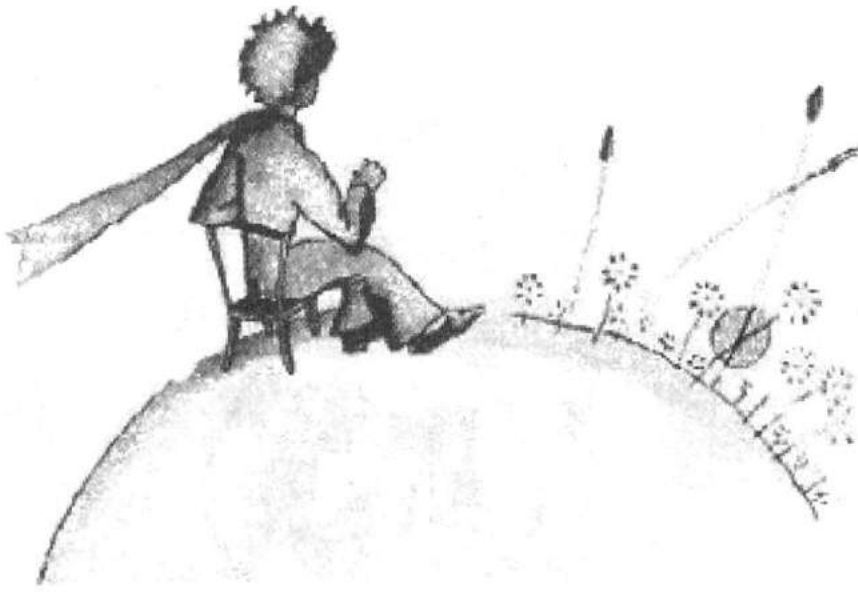
بۆشی له خه‌ته‌ر داره‌یل باوباب خه‌وه‌ر نه‌یری. ئە‌گه‌ر که‌سی له‌و ناو هۆرده هسه‌ره وێل بوود، تۆش بلایل گه‌ورای تێد. یه‌سه‌م ئرا یه‌ی جاریش بۆه له قسه‌یه‌ی که‌س گووش نه‌ته‌کنم و ئۆشم: «مناله‌یل! هه‌وشیار خوه‌دان بوون له‌ی داره‌یله!» ئە‌گه‌ر له‌سه‌ر ئی وینه‌کاریه‌هه‌وه‌ره زۆخ کیشامه، گیشتی وه‌خاتر یه‌بۆه هه‌وکوره‌یلیم له‌ی خه‌ته‌ره‌ک چۆ خوه‌م له‌زۆه‌و بۆسه‌تۆشیانه‌و و نه‌ناسینه‌سه‌ی، ئاگاداره‌و بکه‌م. ئە‌لبه‌ت ئی ده‌رسه‌ک م دامه، وه‌زامه‌ته‌گه‌ی تییه‌رزید، گاه‌س له‌خوه‌دان بپرسین ئه‌را وینه‌کاریه‌یل تر ئی کتاوه‌وه‌قه‌وی داره‌باوبابه‌گان نین؟ جوواوی فره‌ئاسانه، ئاخ‌رم ته‌قلای خوه‌م کردم وه‌لام نه‌ته‌وه‌نسم ئه‌و بن درس بووه‌مه‌ی. به‌ینی له‌پسا داره‌باوبابه‌گان کیشام، چنگ په‌لم له‌رزی له‌ی کار گه‌ورا ک بایه‌س وه‌هه‌ر له‌ونی بۆاتاد ده‌وه‌ره‌ی بووردام.

شازایه بوچگله

باوبابه ییل

شازایه بوچگله

« ۶ »

وهی شازایه بوچگله! قردگ قردگ پسا لهی ژیان ههژار و کزکوورده
ناگداره و بۆم. ت سالهیل سال بیجگه نوورسن وه قهشهنگی خوهراوهیل
چیشته تر نه وه سهرده بخره له تنید.

پروژ چوارم، ده م شه وه کییه گه، ئی هۆرده چیشتهیل تازه فامیم،
ئه وه یشه هنای وه تیده پیم:

- م فره خوهشم له خوهراوایل تید، بچیم تماشای خوهراوا بکهیم ...

- ئاخر بایه جاری چه وه ری بۆمن ...

- چه وه ری چوه؟

- چه وه ری یه گ خوه ره گه ئاوا بوود.

ئه وه له چمان فره ناکامگیر بوود، ئیکه بووده خه نی وه خوه د و وه تید:

- له منا هیمان هامه هساره گه ی خوه م!

دیاره گیشتیمن زانیمن هنای له ولاتهیل یه کگرتی ئه مریکا نیمه پرووه،

ئه وه خته له فه رانسه خوه راواس. فه رانسه داخمه فره فره دۆره وه نه

ئه گهر بتۆه نسای گورجانه خوه د له ئه مریکا بره ساناتایده فه رانسه، ئه وسا

شازایه بۆچگله

تۆهنسی ئرا خود تماشای خوهراوا بکهید. وهلی له هساره گهئ ت، ههر
ئهوقه رهسه چوارپایه گهد دووسی گام جیواز بکهید تا ههرچهن جاری دلد
بقرچی ئرا خود بنووریده خوهرئاوا. وهتی :
- له یهئ رووژ حساوکردم چل سی جارخوهراوا دیم!
گری وهپی چی لهینووا وهتی:
- زانی چوهس ... ئایهه ههرکاتی قلای دلی گیریهید خوهشی له
تماشای خوهراوا یل چیهید ...
دیاره ئه و رووژه ک چل سی جار خوهراوا دید قلای دلد گیریاود؟
وهلام، شازایه بۆچگله دهنگ نه کرد.

« ۷ »

رووژ پهنجم، ههم له تیول وهرکه گه، رازتر له ژیان شازایه بۆچگله ئرام
کهفته و دهیشت. ئه و رووژه وه یهیهه و نه کهشیده و بیس پهنج، چمای
جوور چیشتی چۆده و بن درس قسیهئ ک له زۆه و وه بیدهنگ وه پی
فکر کردۆد، وهت:

- ئه گهر پهسینگ تۆله داره یل بخوهید، گوله یلش خوهید؟
- پهس ههرچگه بکه فیده وهری خوهید.
- گوله یل تیخداریش خوهید؟
- ئا، ئا، گوله یل تیخداریش خوهید.
- ئه نو ئی تیخه یله ئرا چوه خاسن؟
- چوو زانسهم کوره، له و ئانه م له پسا یه کی له پیچه ههره سفته گان ناو
متره گه وا کردم. ئه وقاتم فره. تیهل بۆ، چون ورده ورده ئرام رووشنه و بۆ

شازايه بوچگله

تیاره گهم گهن جووری خراو بۆه و خهوف یه یشه ئاوخواردن لیم
بووریه یدهو به تر ترسانۆدهم. وهت:

– نهۆ ئه و تیخه یله ئرا چوه خاسن؟

شازایه هنای یه یجار پرسیاری بکرداد دی ولکهر نهۆ. منیش چۆن
پینچه گه قینم هاوردۆدهو بان، هه له یوا جوواوی دامه پی:

– تیخه یل وه دهر د هۆچ نیه خوهن، گوله یل له بهنجسیانه تیخ درارن!
ئه وهل وهت:

– نهی!

ئیجار گری وه پی چی نه نوو گرته ی، لیم ئلات و وهت:

– نه! پید باوه ر نیه کهم! گوله یل ساف ساده و بیده سلاتن، وه ههر له ونی
بوود دلقایمی دهنه خوه یان، له خوه یانا وهی تیخه یله و ئی دۆای لیان
ترسییه ن و...»

هۆچ نه وه تم. له و ئانه له ناو دلّه و وه تم: «نه گهر ئی پینچه بتوواوی لووا
زوور بکه ید وه یه ی زهر ب چه کوش له یه ک چه کنمه ی.»

شازایه له ینووا فکره یلم شیوان و وهت:

– سه ت خیال که ی گوله یل...

– نه! نه برا گهم! م هۆچ خیالی نیه کهم! خاس!؟ م ئیرنگه خه ریک
کاره یل جدی تریگم!

واق نوورسه پیم و وهت:

– کاره یل جدی!

ئاخر له لای نه وه م له وه فیشتر نهۆم ک وهو چه کوش دهس مهو و وهو
چنگ پهل سییه و چه ور مهو سه ر بچه منمه ناو ئی چیشته به دنه ژم و
نه پوو رهو. وهت:

– تنیش چۆ ئایه م گه ورا یل قسیه که ید!

شازایه بۆچگلە

لهی قسیه کهمی خجاله تهو بۆم، وهلام ئەو وه تینیگه و شوون قسیه گهئ
گرت و وهت:

– ت سهر له لید شیویاگه... هۆچ له یه که و نیه کهید!

ئێجار دی وه پراسی قین له لیم کرد، زلفه هۆله گهئ دا دهم واوه و وهت:

– هسارهئ ناسم هن یهئ پیای قمرزینیگه، ئی پیاگه نه هیمان بوو

گولی کردگه، نه نوورسیه سه هساره یگه و نه یسه هیمان دلئ چگه سه و

کهسی، له شه وه کی تا ئیواره یش حکاتییه گهئ ت ههر ئوشی: « م پیای

جدینیگم! م پیای جدینیگم! ». له قت قووزیش بهش کهس نیاس،

وهلی خوو ئەوه ئایه م نییه، ئەوه! ئەوه خارچگ دملانه یگه!

– چوهس؟

– خارچگ دملانه!

شازایه بۆچگلە ئیرنگه دی جن جنه و بۆد و رهنگ له روئی نه مه نۆد.

وهت:

– یه ملیوون ملیوون ساله گوله یل هه تیخ له قه یان سه ونز کهید،

وه سه ریه وه یه ملیوون ملیوون سالیسه په سه یل هه گوله گان خوهن. یه

جدی نییه بچیده تله وی بزانی ئرا چوه گوله یل ئی هه مگه زۆخه دهنه

خوه یان تا تیخ درارن، تیخه یلی ک له قرار وه دهر دهر دین نیه خوهن.

ئئ مرافه ئی په سه یل و گوله یله چیشته گرانی نییه؟ یه له حساوکتاو یه ئی

پیای قمرزی گرمینگ گران تر و جدی تر نییه؟ ئیرنگه ئەگه م له ئی ناو

دنیا شک بووه م و یه ئ گله گول ک بیجله هساره گه ئی خوه م له جی تر

له ئی نه ود، ئەوسا ئەگه ره که بۆچگلە ئی یه ئ شه وه کیان هه لووا ئرا

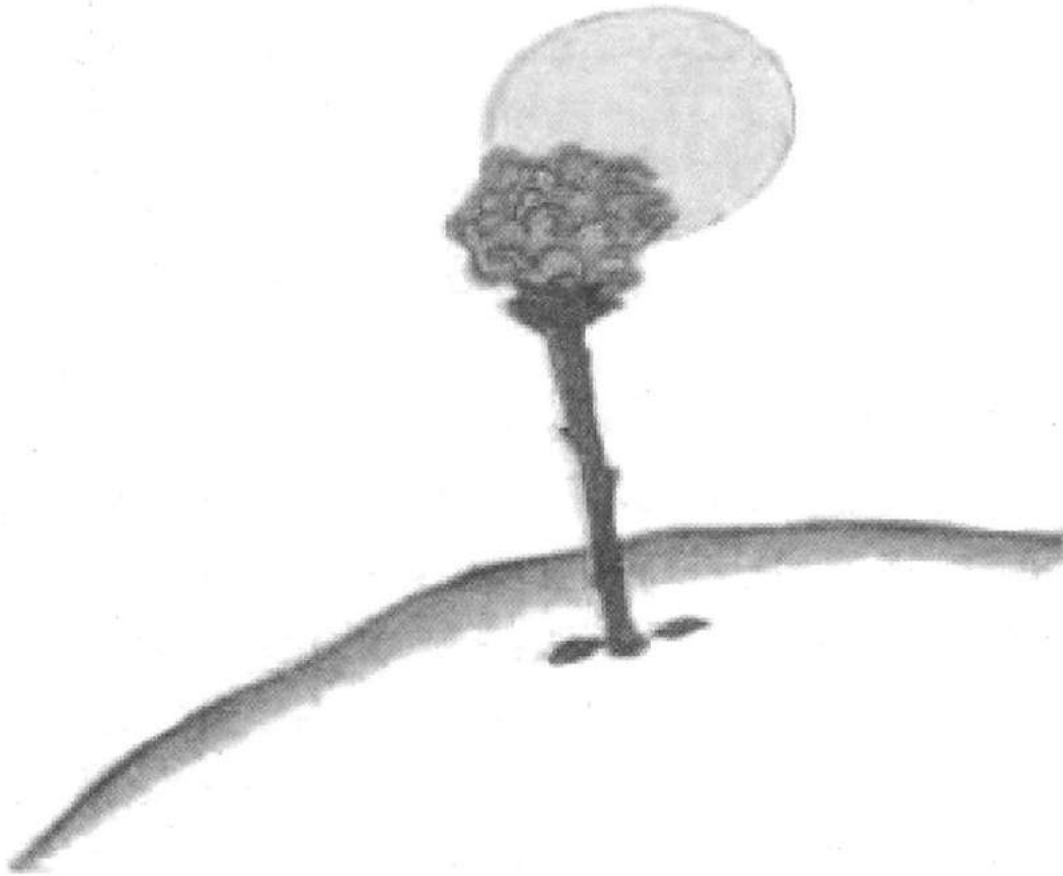
خوه ئی بارئیده ئی ده ما، بدوون یه لی ئاگا بوود پسا چوه که ید، یه چیشته

گرانی نییه!

شازایه قمرزه و بۆ و له نوو وهت:

شازایه بۆچگلە

ئەگەر کەسێ دلی وە گولینگە و بوود ک لە هزاران ملیوون هساره تەنیا یەئ
گلە لە وینەئ پیا بوود، ئرا خوہئ شەوانە نوورپیدە ئەو هساره یلە و
دلخوہش بوود و لە وەر خوہ یە و ئۆشی: « گولە گەئ م ها ناو یە کئ لەو
هساره یلە...». وەلی ئەگەر وەر کە گە ئەرا خوہئ هە لووا گولە گە بخوہ یەد،
ئەو هەمگە هساره وە یە تہە و لەوەر چەوئ کوشیەنەو، خوو یە داخ گرانینگ
نییە!

دی لە یە فیشتەر نەتۆەنس قسیە بکە یەد، بۆە گیری و دەس کردە
وەرەنیسک دان. شەوا هاتۆد و منیش ئاچەر ماچەرەگان فرە دام و دی
چە کوش و پیچ و نیەزانم تیەنی و مردن و کول چیشتی ئیرام بۆە
تۆلە کیینگ. لە یە کئ لەئ هەمگە هساره، لە ناو هساره گەئ م، لە رۆ زەو،
شازایە بۆچگلەئ بۆ ک توواس دلی بیریە یەدەو! گرتمەئ باوشەو و

شازايه بۆچگله

لهقانمهي، ئيكة وه زووان گرتمهي و وهتم : « نهو گوله ت خواهشد لي تيهيد له خهتەر نييه... لقاوي ئرا وهر كه گهد كيشم و ... هن ... ئرا گوله گهديش تهجيلي كيشم و ... هنيش ... ». نهزانسم چوه بوشم. مزنهم فره ناشي بوم. نهزانسم چو دلي بهمهو و لهنوو بكه مهئي هاورپه فيق خوهم ... ولات ئرمسهيل چهنئي راز و رهمز ها تي.

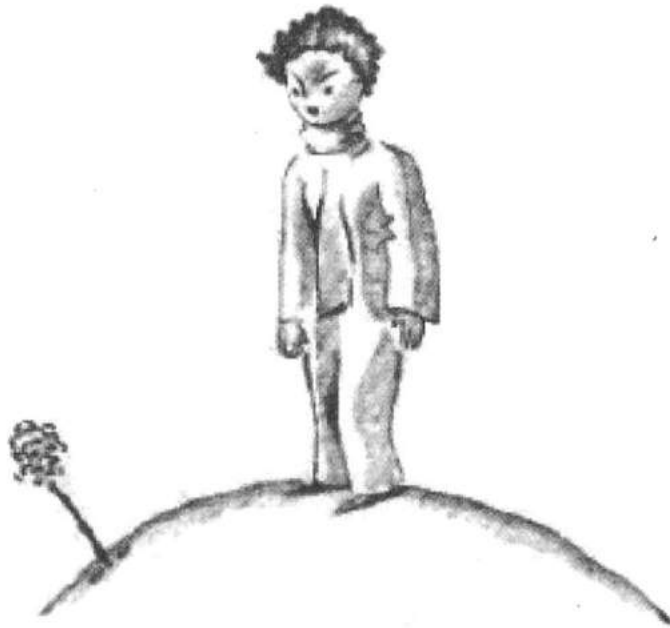
« ۸ »

زوزي كردمهي سهر چو گوله گه خاستر بناسم. له بان هساره گهي شازايه هموشه بري گولهيل ساده بونه ك وه يهي رز گولپه ره خواهيان رهژينه و نه جي فرهي گرته و نه يشه تخون كه سي بونه. شهوه كياني له ناو چيمه نيي سهونز كردنه و دهم ئيواره گهيش ئرا خواهيان سيس ثلاثنه. وهلام گولگهي يه وه له توهمي جيق داود ك كهس نهزانس له كووره هاتگه، شازايه بۆچگلهيش وهدياريه و بؤد و جوور دهس سزياگ هيوه تي كردود تا ئرا خوهي بؤده توله نهمامي ك له رهنگ هوج تولي نه كهفتود. كي زانس هاتي نهو توله يهي جوور دار « بابوباب » بواتاد. وهلام توله دار دي پهل نه كيشاود و قردگ قردگ چوزه بهساود. شازايه خوهي وهدياريه و بؤد هناي گوله گه گولخومچهي گهوراي دراورتود. نهوسا شازايه له خواهيا چيشتي چو مهونجز له تي چيه يدهو دهيشت، وهلي گوله گه چمان وهو زو دهسي له رازانن خوهي لهو ناو وتاخ سهونزيه خالي نهود. هورده هورده رهنه گاني گله ويژن كردود و وه تهودل خوهي دلنگ كردوده وهر و

شازایه بوچگله

گله گله گولپه ره گانی ناوده قهئ خوه یه و، نه تواسود چو هلاله یل کوه سان وه
وه لنگه یل دازایه و بچه قییه ید. تواسود هنای خوهئ نیشان ده ید له
ره نگینی بدره وشیییه ید.

ئای چ نه رینجگهئ داشتیه ئی توله نامه !! خوهئ ره ژین پرپاز ره مزئ
رووژه یل فرهئ وه پی چود تا ئاخری یهئ شه وه کیان گول سوو هنای
خوه ره پسا هلاتود، خوهئ نیشان داود.

ئيجار هه رسهئ نه و هه مگه له رازانن خوهئ هورده و بو، ئازاژگیئ
کردود و وه دهمه کاوکییه و وه تود:

— ئای ... بایهس بووه خشین ... چه وه یلم ها خه وه و ... زلفمیش هیمان
شل شیویاگ و په شیوه ...

له و ساته شازایه نه توه نسود وه رخوهئ بگرید و تاریفی نه که ید، وه تود:

— چه ئی ره نگینی!

گولیش وه نازیگه و وه تود:

— نه نو چوه! من وه گهره هلاتن خوه را پنا بیمه ...

شازایه فامسود گول قورت نه سهق دارینگه، وه لام جووری بوذ ئایم
به زهیی وه پی گرتود! گوله گه جی وه جی شوون قسیه گهئ گرتود و وه تود:

شازایه بوچگله

مزنه مهخت ناشتاس، گیان خوده وه فکر منیش بوو ...
شازایه خجاله تهو بوو و چوون پروه پر ئاوپاشی ئاو هوونک هاوردود و ئاو
گوله گه داود.

لووا بو ک گول وهی زو وهو قووزی خوهی وه ک کهمی وه نازتورهو بو،
جزر شازایه داود. ئرا وینه، یهی پرووژ هنای لهپسا چوارگله تیخه گانی وه
شازایه نیشان داود وهتود:

— ئیرنگه په لنگه یل نه گهر ویرن وهو چنگیره یلیانه و بان!
شازایه لی هلاتود و وهتود:

— ئی هسارهی منه په لنگ نه یری، تازه په لنگه یل گیا نیه خوهن.
گول وه بیده نگ کردودهو جوواو :

— م گیا نیم!

— بووه خشین ...

شازايه بۆچگله

گول وه تۆد:

— م رخم له په لنگ نيه چوود وه لى له تاو گژهى وايگ زيق كه م، وه راسى ت ته جيل نه يري!؟

شازايه بۆچگله وه وه ر خوه يه وه تۆد : « زيق چوه كه يد له تاو گژهى وا ! سه گيا چو رخي له وا چوود!؟ يه چ گول نه نوومه تيگه ... ».

— شهوانه بنه رمه ژير پيرانىگ، ئيره گن جوور زقم كه يد، جى خاسى نه گرتيده، له وره گ م بيم ...

وه لى قسيه گهى پلانۆدهو، ئاخ ر ئه و خوهى هه ر وه تۆمه هاتۆده ئيره و هيماي ماوهى يه نياشتۆد دنيايل تر بناسيد. گوله گه شه رمه سار له يه ك درووئىگ داگه نه پووورياس، دوو سى جار قوتانۆد و ئيکه شازايه خسۆدهو خوهى و وه تۆد:

شازايه بوچگله

- ئه و ته جيله وه تم چه بي؟

شازايه بوچگله يش وه تود:

- داشتم چيمه شووني وه لي له پسا قسيه وه لما كردي!

وه لي گول ئرا يه شازايه له يه فيشتر له خوه يه و بوود به تر قوتانود.
ئيجووره بو ك شازايه ههر سه ي له ناخ دل و دلي چوده و گول، وه لام وه ي
زو شك چوده دلنا. به سه زووان قسيه يل ويل گوله گه وه راسي گرتود و
خهريك مه نوده تي.

يه ي پروژ ك پسا دهر د دل ئه ولما كرد، وه ت: « نه بایه س گووش له
گوله گه بته كانا تام، گوله يل نه بایه س ههر گووش له ليان بته كنيد، بایه
بنووریده پيان و بوويتان بكه يد، بوو ئه تر گوله گه م ناو هساره گه گرتوده وه
وه لي م نه زانسم چو چه ز له لي بووهم لابد ئي گه پ چنگير په لنگه يله ك
ئه وقه ره جارم هاوردوده و بان، كز كوور ميشه و كردود ...».

شازایه بوچگله

دوای نهوه شازایه یه ی چین تره ک وهت: « م نهوسا فره نرام سهخت بو بغامیاتام ک بایه له رۆ کردار ئایه م داوهری بکه م، نه له بان قسیه ی، گوله گه م هم بوو نه تری لیم هات و همیش نور هاور دوده و دلیم، نه بایه س لی بوو ایاتام، بایه له و پهر فیلبازیته و ک هن زایفه یی بو، نون بووردام نه و دلدارییی. گوله یل چه نی نه نوومه تن! نه مان خوو منیش نهوسا نرا دلدار ی کردن فره منال بۆم.»

« ۹ »

مزنه م شازایه بوچگله وهل باره یبار مه له یل کۆه یله یا سه فه ر کردۆد. نه و شه وه کیانه وه رجه یه پیشت پا به ید هساره گه ی گرده و کرد و ناگره په خشان رووشنه گانی وه سه رسه ور پاکه و کرد. شازایه دو دهنک ناگره په خشان رووشن داشت ک شه وه کیان نرا نان چای درس کردن فره ره حه ت بۆن. یه ی گله یش ناگره په خشان کووره بوو داشت نه مان وه قسیه ی خوه ی: «کی زانس کوره هاتی...!»، وه ی خاتره ناگره په خشان کووره بوو گه یش پاکه و کرد. ناگره په خشانه یل نه گه ر خاس پاکه و بوون، دی گولپه نیه کهن، نرا خوه یان وه نه من سزیه ن، گولپه گولپ ناگره په خشانه یلش هه ر جوور ناگر کووانیه. نه له بت دیاره ئیمه له رۆ زه و ده رقه وه ی پاکه و کردن ناگره په خشانه گان نیه چیه یم. هه یه سه نرامان بۆنه سه بایس ئی هه مگه دۆزه مه.

شازایه بوچگله وه که می په ژاره وه دوآهمین باوبابه یل تازه ره وزیش له بنا هه لکه نی. له لای خوه یه و له یوا بو ک دی نه بایه س وه زندای سه ر باتاده و، نه مان خوو نه و شه وه کیانه گیشتی نه و کاره یل بوچگله له وه ر چه وه ی فره فره شیرن بۆن.

هنای نرا ناخر جار ناو گوله گه دا و بال نه لمالی تا بنه یده ی ژیر پیران، نه نوو گرته ی و توواس بگیری، وه ته گوله گه:

شازايه بۆچگلە

– خودا حافز!

ئەمان ئەو جوواويەو نيا، لەنوو وەت:

– خودا حافز!

گولەگە قوتان، وەلى خوو ئى قوتە ھن زقم خواردن نەو، ئاخري گول
ھاتەو جوواو و وەت:

– نزر لە ليد تووام، م ناخالەي کردم، کارى بکە ئرا خود بەختد خەير
بوود.

شازايە ئلاجەوى ھات، چۆ گولەگە تانەولانە لى نيا. ھە لەورە وە پيران
دەسيەو ماق وساؤد. سەر لەي خوەش رۆييه نەدراورتۆد.

شازایه بۆچگله

مزنه م شازایه وهل باره یبار مه له یل کۆه یله یا سه فه ر کړدۆد .

شازایه بوچگله

گول ووت :

- راسه گه یه سه م دل م هاپیده و یه یشه تاوان خوهم بییه نه گهر تا
ئیرنگه نه زانسیده، قه ی نه یری، وه لی تنیش چو م ناخاله ی کردید،
ئیرنگه دی کاری بکه به خته وهر بو د، ئی پیرانیشه دی نیه تووام، فره ی
بییه.

- نه مان ناخر واگه ...

- نه وقه ره یشه زقم نه خواردمه، م گولم، گزه ی هوونک وای شه وه ییل
سازگارمه.

- نه نو جانه وهر و چیشیت ...

گول کرده و جوواو :

- له باوت کرمه گانه و، نه گهر بتووام بوونه په پوله نه رام بایه وه گهر د
دووسی لیانا نه لکه م. دیاره په پوله ییل ره نگینینگ لیان دراید. هم خاسه،
وه نه نه ر تنیش دوره و بکه فید دی کی هس وره و پیم باید. هه گ
جانه وهر و چیشیتیش باید دی رخم نیه چوود، منیش چنگیر دیرم.

ئمجا چوار دهنک تیخه گانی نیشان دا و ئیکه ش شوون قسیه گه ی گرت:

- که م له یوا خاپووره بکه، دلته نگ نایه م که ید، نه گهر وهن چین
نایدسه و مه نزل خه یر بکه.

ناخر نه توواس شازایه بوچگله گیرسنی بونید.

چه نی ئیار بوه ئی گوله!

شازایه بۆچگله

شازایه بۆچگله ئاگره په خشان رووشنه گانی وه سه رسه ور پاكه و كرد.

شازايه بوچگله

« ۱۰ »

شازايه بوچگله ئيرنگه له مهلوهن هورده هساره ييل ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷،
۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰ بو. يه ويش هم ئرايه ك كاري بكه يده دي، هه ميهيش
چيشتي ياي بگري، دهس كرده سهر دانيان.
يه كمينه هه وارگهي پاتشا يگ بو، پاتشا وه دلنگه ييل ئه رخه وانينگه و له
چه رم تانجي موش، ته كه و داوده بان ته خت ساده، وه لام تل تلايگه و. ئمجا
تا چه وي كه فت له شازايه، وه هاواريگه و وه ت:
- ئه ها! يه يشه نه و كه را!

شازايه بوچگله وه ژير لچه و وه ت :
- له كوو ناسيدهم، يه و ك تا ئينگه م نه يه!

شازایه بۆچگلە

ئەری چوو زانس لە لای پاتشایله و مانای دنیا فرە ئاسانە، ئەویشە یە
سە ک مەردم گشت نەو کەرن. یاروو لە یە ک ئرا یە کئی بۆەس وە پاتشا،
فرە مل گرت و وەت:

– بەو وەر تا خاستر بۆنمەد.

شازایه چەو گل دا تا جییگ ئرا نیشتن بۆنیدەو، وەلام کەلپووس تانجی
مۆشە گەئ وەر پاتشا، وەو رەنگینییه وەسارە گە گیشتی لە بن داوڕۆد. شازایه
بۆچگلەیش هەلووا وە پاوہو وسا. ولام چۆن شە کەت بۆ دەمە کاوکی گرت.
پاتشا وەتە پی:

– دیارە گەن مەختد دانە ک لە وەر دەم پاتشایگەو دەمە کاوکی کەید،
بزان ک م لەئ کارە مەتند کەم.
شازایه خجالەتەو بۆ و وەت:

– نیە تۆنم نووای خوہم بگرم، لە رێ دۆرئگەو چیەم و نەخەفتمیشە...
پاتشایش وەت:

– ئیرنگە ئە لوواسە، فەرمان دەمە پید دەمە کاوکی بکەئ، سالەیل سالە
نەیمە کەسئ دەمە کاوکی بکەئ، دەمە کاوکی کردن ئەرام تازەگی دیری،
حکم لە لید کەم، زۆکە دەمە کاوکی بکە!
شازایه قەرمزەو بۆ و وەت:

– هە زیە لەئ وەپیم ئلاوردی... دی دەمە کاوکیم نیەتید.
پاتشا کردەو جوواو:

– ئەها! خوو ئینگە حکم لە لید کەم جار جارئ دەمە کاوکی بکەید و
جار جارئگیش...

قەیری وە وەر خوہیەو دا یە کا، دیارۆ فرە خوہیە هاتۆدەو بان.
ئاخر ئئ پاتشا لە بنچینەو تەمازرو یە بۆە کەس لە ژیر دەسلاتی مل
چەفتەو نە کید، ملکە چی کردن کەس نەوەخشییە. وەلام هەرسەئ پاتشای

شازایه بۆچگله

دورې بۆه وهلی خوو پیاگ فره خاسینگ بۆه و هه مۆشه یش ده ستور هیل
ئاقلانه داگه.

ئرا وینه، پاتشا جار جاری وهت: «ئه گهر م حکم له یه کی له سه رداره یلم
بکه م بووده مه ل ده ریایینگ، ئەمان سه ردار نه و ژیر هیل ناید، م تاوانبارم نه
ئه و.» شازایه وه شهرم و روینگه وهت:

– هیلید بنیشم؟

پاتشایش وه هه یت هۆتینگه و یه ی لوو له که لپووس تانجی مۆشه گه ی داو
لا و کرده و جوواو:

– ده ستور ده مه پید بنیشی.

شازایه بۆچگله سه رسر مه نوډ، هساره گه فره بۆچگ بۆ، ئەنۆ ئی پاتشا وه
مل کیا پاتشای کرد؟
شازایه وه ته پی:

– قوربان! بووه خشین، توواسم پرسیار ی له لیدان بکه م ...

پاتشا وه هه په هول دم خوه ی خسه وهر و وهت:

– ده ستور ده مه پید پرسیار لیم بکه ی.

شازایه وهت:

– قوربان! له یره وه مل کیا پاتشای که ید؟

پاتشا ره حهت و سه حهت وهت:

– وه مل گیشتیا.

– وه مل گیشتیا؟

پاتشا ملی گرت و ئیکه دهس دریا کرد هساره گه ی خوه ی و هه رچگه

هساره ی تریشه نیشان دا و کرده و جوواو:

– ئه ری، گیشتی گیشتی ...

ئاخر ئەو نه ته نیا پاتشای دورینگ بۆ، به لکه م دنیا گیشت له ژیر ده سلاتی

بۆن.

شازایه بوچگلّه

- یانی ئی هساره یله گیشته هانه ژیر هیلد؟

پاتشا وهت :

- نه نو چوه، جی وه جی مل نهنه ژیر قسیه م، هوق شلخ پلخیگیش
نیه وه خشم.

شازایه لهی جوور دهسلاتی سهرسر مهن. نه گهر یه و خاوه ن ئی جوور
دهسلاتی بواتاد، له بان دهسی هات له یه ی رووژ چل چوار جار ک هوق،
ههفتاد دو جار، سه د جار یا دو یس جار خوهر ئاوا بکه ید و هه وه جهی نه و
جیواز کردن چوار پایه گیش نه که فتیادا! له و ئانه شازایه که فته و هور هساره
بوچگ و چوول کریایه گهی و قردی کز کووره و بو. دقای نه وه دل وا کرد تا
داوای چیشتی له پاتشا بکه ید، وهت:

- خوهشم تید خوهراوا بونم، به و ئیره دلم خوهش بکه و حکم له خوهر
بکه ئاوا بوود.

- نه گهر م حکم له یه کی له سهرداره یلم بکه م تا چو په پوله بال بگرید و
له سهرگولی بنیشیده و سهر گول تر یا بوشم مه ته ل پر خه م و په ژاره ی
بنوسی یا خوهی بکه یده مه ل ده ریاینگ، ئمجا نه گهر سهردار نه و ژیر
هیلا ناید، خوه م تاوانبارم یا نه و؟

شازایه زوزی وهت:

- خوه د تاوانبارید.

- ئافهره م کور بوچگل! درسه! بایه س کار به یده که سی وه نه مه ل لی باید،
بنیای دهسلات له و یه رده و له بان نه قل نانه. نه گهر ده ستوور به یده
مه ردمه گه د بوشی بچن خوه یان بخه نه ناو ده ریا، پییه ک چیه نه و ده نگ
له لید، م حق دیرم ولت گیشته له ژیر قسیه م بوون چون وه رو نه قل
ده ستوور ده م.

شازایه بوچگلّه نه گهر یه یجار پرسیار ی بکردیاتاد دی له هوری نه چی،
وهی خاتره له نوو خسه و هور پاتشا و وهت:

شازايه بۆچگله

— خوه راوا گه ئى م چوه و؟

— تنيش خوه راوا ئى خوه دؤنى، ده ستور ئه وه يشه ده م، وه لام زانست مهمله كه تدارى ئۆشى جارى بايه س چه وه رى بووسيه م تا واده ئى بره سيده.

شازايه وه ت:

— كه ئى واده ئى ره سيده؟

پاتشا سه رى كيشا ناو سال شمار كه لينيگا تا شه و رى بكه يد، ئي كه ش ئمجا كرده و جو و او وه ت:

— هن! ... نزيكه ئى ... هن كوره! ... نزيكه ئى سات ههفت و چل ده قه. ئمجا دؤنى چؤ مل نريه يده حكمم.

شازايه ده مه كاوكيى كرد و ئه زره ت خوه راوا له كيس چگه گه ئى خوازي. ئي كه په ژاره گرته ئى و وه ته پاتشا:

— م دى كارى له يره نه يرم، تو وائى بچم!

پاتشا چؤن بؤده خاوه ن نه و كه رى، فره چؤده خوه يا، وه ت:

— مه چوو! كه مه ده وه زير خوه م! مه چوو!

— وه زير چوه!؟

— وه زير هن ... چوه ناويه كوره! ... وه زير ئه دلدارى.

— وه لى له يره كه سى نيه ئه دلداى بكه م!

پاتشا وه ت:

— كى زانى كوره! م هي مان ئى ولات خوه مه نه گه رديمه، فره پير بؤمه، رى كردن شه كه تم كه يد، جى كالكه يش خوو له يره نيه وده و.

شازايه چه مياوه و تا چه وتر ئالايده ئه و په ر هساره گه يا، ئي كه وه ت:

— وه لى م وه رجه له يه فره وه يره يلا چه و گل دامه، به شه ر له يره نيه.

پاتشا كرده و جو و او :

شازایه بوچگله

– ئەدلداى خود بکه، تازە سەختريشه، ئەدلداى خود بکهى سەختره
تا هن کەس تر بکهى. ئەگەر بتۆهنيڭ ئەدلداى خود بکهى دى وەرآسى
ئايەم زانايگيد.

شازايە وەت:

– م لە ھەر جيبيى بوود تۆەنم ئەدلداى خودم بکەم دى لەيرە ئرا چوہ
بووسيهەم.

پاتشا وەت:

– خووا! ... ھن! ... ئەھا! مزنەم لە جيبيگ لەئى ھسارە مۆش پيريگ بوود،
شەوانە دەنگى ئەژنەوم، تۆەنى ئرا خود ئەدلداى ئى مۆش پيرە بکهى و
گرى يەئى جا حکم مەرگ ئراى بووريد. ئمجا ئەوسا ژيان ئەو ھا دەس
عدالەت خودە. وەلام ئەلبەت ت ئرايە لە کيس نەيدە ھەر جار بەخشيدەئى.
ئاخر يەئى گلە مۆش خوو فيشتر نەيريم.

شازايە وەت:

– م خوہشم نيەتيد حکم مەرگ ئرا کەسى بوورم، مزنەم خاسترە دى
بچم.

– نە! نە! نە! نە! نە! نە! نە!

شازايە بوچگلهيش چۆن دى دۆادۆاي داجميانيى بو و نەتوواسيش دل
پاتشا وەو ريش چەرمگەو بشکنى، وەت:

– ھەئى پاتشا! ئۆشم ئەگەر کەلينيڭ ھا ئەزرت يە وە سەرۆخت گووش
لە قسيەئى بتەکنن، تۆەنيڭ دەستور ئاقلانەئى بەيدە پيم، بەسبار ھەمرە
تۆەنيڭ حکم لە ليم بکەيد تا گرتر لەيرە داجميهەم، مزنەم ئينگە وادەئى
خاسيگە ئرا...

شازايە بوچگله ھناى دى پاتشا ئەوجووواو نات، ئەو ھەل قردگى کوومياوہ،
دۆاجار ھناسى ئەلکيشا و لەورە داجميا. پاتشا يە ک دى، بى ھەلولا
ھاوارى کردەو شازايە، لەو ئانە قيافەئى سيەودارى گرتۆدەو خوہئى، وەت:

شازايه بۆچگلە

– كەمەد وە كەلین نۆنەرخووم!

شازايه لەی ناو رپه له وەرخوویەو وەت: «ئایەم گەورایل وەراسی فرە ئلاجەون.»

« ۱۱ »

هسارەئ دیم هن یهئ ئایەم قت قووزئ بۆ. قت قووز تا چهوی هاته مل
شازايه بۆچگلەیا، له دۆرهو وە قالینگەو وەت :
– ئەها! یەیشە تاريفکەر هاتگە سەر بەیدە لیم.
ئاخر له لای ئایەمهیل قت قووز ئی دۆای ئایەمهیل گیشت تاريفکەر
حساو بوون. شازايه وەت :

– سلام! چ کلاو ئەلهج بەلهجی ها سەرد!

قت قووز کردەو جوواو :

شازایه بۆچگله

— یه ئهرا که یف خوهشییه! ههراکاتی مهردم چهپ ئهرا م کۆتن، م وهی
کلاوه که یف خوهشی وهلیانا کهم، وهلی خوو داخیگمه ری کهس هه
وهیره نیه که فی.

شازایه بۆچگله هۆچ له لی نه رهسییه، وهت:

— چوه؟!

قت قووز وهرجله قال پیشنیاری دا شازایه و وهت:

— چهپی ئهرا م بکوت.

شازایه ییش چهپی ئرای کوتا. دقوی ئهوه قت قووزیش کلاوه گهی لاورد و
چۆ ئایه مهیل خاکی که یف خوهشی کرد. شازایه وه وهر خوهیه و وهت: «یه
له سهردان پاتشاگه فیشتتر سهر ئایه م خه له تنی». ئیکه یه ی چین تر
دهس کرده چهپ کوتان. یارو قت قووزیش له نوو کلاوه گهی لاورد و بنیای
که یف خوهشی ناوه. دقوی قهیری چهپ کوتان، شازایه له ی بازی بی
شهوق زهوقه شه کهت بۆ و پرسی:

— چوه بایهس بکهیم تاگهر کلاو له سهر د بکه فی د؟

وهلام قت قووز سایی گووش داخسۆد. ئاختر قت قووزهیل له تاریف وازباری
گووش له هۆچ نیه ته کنن. یارو له شازایه پرسی:

— راسی! ت ئۆشی م فره تاریفیم؟

— تاریف کردن چوه یگه؟

— تاریف کردن یانی یه گ هه مۆشه بخه یده و هۆر خوه د م رهنگین ته رین
و خوهش دلنگ ته رین و دهوله مهن ته رین و زاناته رین ئایه م ناو ئی
هساره مه.

— له ی ناو هساره خوو بیجگه ت کهس تر نییه!

— زانم، وهلی خوو وه سه ریه وه و تاریفم بکه تا دلم خوهش بوود!

شازایه بۆچگله شانی وه دروو هه له ته کان و وهت:

— ئینگه م تاریفد کهم وهلی یه وه چوه ئراد بوود؟

شازايه بوچگله

شازايه يه وهت و لهوريشه داجميا. له ناو ري شازايه بوچگله وه ناو دلّه و وهت: « ئايهه گهورايل وهراسي فره ئلاجهون ».

شازایه بوچگله

« ۱۲ »

ئی هساره گه شوون لوور شراوخوهریگ بو. ئی سهردانه ههرسهی زۆزی
چگهوسهر وهلام قوتهی شازایه دا ناو خهم و پهژارهی قولیگه. شازایه له
شراوخوهر پرسى:

– چوه كهید لهیره؟

شراوخوهر بیدهنگ نیشتۆد و قهیری شیشهی پر و قهیری شیشهی خالی
له وهر دهمی بۆن.

شراوخوهر وهدهنگ خه مباریگه و هاته و جوواو:

– پسا شراو خوهم.

شازایه لی پرسى:

– ئرا شراو خوهید؟

شراوخوهر وهت :

شازایه بۆچگله

- ئرایه له هۆرهو بوهم.
- شازایه دلّی ئرای سزیا و پرسى:
- چوه له هۆرهو بوهد؟
- شراوخوه له شهرمهسارى سهركردهو خوار و چیهو ژیرى، وهت:
- له هۆرهو بوهم ك شهرمهسارم.
- شازایه ئیرنگه دى دلّی توواس كارى ئرای بکهید، لى پرسى:
- شهرمهسار له چوه؟
- شهرمهسار له شراو خواردن.
- یه وهت و دى یهئ جارەكى دەم بهسا. شازایه واق مهن و ئیکه له
- ئهوریشه داجمیا. له ناو رى شازایه بۆچگله له وهر خوهیه وهت:
- « ئایهه گهورایل دى ویتدانهن فره ئلاجهون ».

شازایه بۆچگله

« ۱۳ »

چوارمین هساره هن یه‌ی بازەرگانینگ بۆ. به‌ینی شازایه هاته‌و جی،
بازەرگان چۆنه خه‌ریک حساو کتاو بۆ، سه‌ریگیش هیز نیا.

شازایه بۆچگله وه‌ته پی :

– سلام، سیکاره‌گه‌د کوشیاسه‌و.

بازەرگان له وه‌ر خوه‌یه له پسا وه‌ت:

– سی و دی که‌یده په‌نج. په‌نج و هه‌فت دوانزه و نه‌وه‌یشه سی له‌وه‌ره،

یه پانزه، نه‌له‌یک سلام. پانزه و یه‌یشه هه‌فت بووده بیس دی. بیس دی

و شه‌شیش له‌یره، یه بیس هه‌شیت، ده‌سم خالی نیه‌ود له‌ینوو

داگیرسنمه‌ی. بیس شه‌ش و په‌نج که‌یده سی و یه‌ک. نه‌ها! له بان

شازایه بۆچگله

یه ک بووده پانسه د و یه ی ملیوون و شهسه د و بیس د هزار وههفسه د و
سی و یه ک.

– پانسه د ملیوون چوه؟

بازهرگان وهت:

– نه ی! ت هیمان هایده ئیره؟ پانسه د ملیوون هن ... چووژانم کوره...
ئه وقهره کار دیرم خودا بۆشی بهس! م پیاگ جدییگم، سهر خوه م وه ی
قسیه یل بیهووده نیمه م و خاپووره. دی و پهنج که یده ههفت...

شازایه بۆچگله یش ک له ئمری ئهر یه یجار چیشتی بپرسیاتاد دی
ولکهر نه و، دجاره پرسى:

– ئاخر پانسه د یه ی ملیوون چوه؟

بازهرگان سهر هه لگرت و وهت:

– له ی پهنجیا و چوار ساله ک له ی ناو هساره ژیامه، ته نیا سی جار تخون
داشته، یه ک مجار بیس د سال پیش بو، یه ی زیرزیره کی خودا زانی
له کووره و که فتود، بۆه تو شمه و، وه قراری زیرزار خسه ئی ناوه، ک له
یه ی شوون چوار جا شیویامه ناو جه م و منه ایگ. دیم جاره گه هه ی
پانزه سال پیشه بو، سقان ژان گهنی گرتم. م وه رزش نیه که م و وهخت
گه یشته لیش نه یرم، م ئایه م جدییگم. سیم جاریش خو و یه سه ت ...
پسا چوه وه تم، ها! پانسه د و یه ی ملیوون و ...

– پانسه د و یه ی ملیوون چوه؟

بازهرگان ک قامی ئمیدی نییه شازایه دهس له قه ویه و بکه ید، وهت:

– هزاران ملیوون له ی هۆرده چیشته یله ک گاجار له ئاسمانه و دیارن.

– مه نگهس ئۆشی؟

– نه کوره! یه ی چیشته یل بۆچگینگ ههن له ئاسمانه و دره وشیه ن.

– زه رداله؟

شازایه بوچگلّه

— هه‌ی هوو! کوره خالوو یه‌ی چیشته‌یل بوچگ نورانه‌ی ههن، ئایه‌مه‌یل
ته‌مه‌ل نوورنه پپانه‌و و چنه ناو خیاله‌و. ئه‌لبه‌ت م ئایه‌م جدییگم! وه‌خت
خیالبافی کردن نه‌یرم.

— ئه‌ها! هساره‌یل ئۆشی!

— ها‌ها‌هه‌وه‌سه! هساره‌یل.

— ئمجا چوه‌ ئه‌ول ئی پانسهد ملیوون هساره‌یا که‌ید؟

— پانسهد یه‌ی ملیوون و شه‌سه‌د بیس د هزار و هه‌فسهد سی و یه‌ک. م

ئایه‌م جدییگم، زانی، هۆرد هۆرد حساو کتاو که‌م.

— ئاخر چوه‌ ئه‌ول ئی هساره‌یلا که‌ید؟

— چوه‌ ئه‌ولیانان که‌م؟

— ئاخوو چوه‌ولیانان که‌ید؟

— هۆچ، خاوه‌نیانم.

— ت خاوه‌ن هساره‌گانید؟

— ئه‌ری، ئه‌ری.

— وه‌لی م وه‌ی ئه‌وجاره پاتشای دیم ...

— پاتشایل براگه‌م خاوه‌ن هۆچ نین، ئه‌وان ته‌نیا « پاتشای » که‌ن، یانه

فره‌ وه‌ل یه‌کا جیاوازی دیرن.

— ئاخر وه‌ دهرد چوه‌د خوه‌ید خاوه‌ن هساره‌گان بو‌د؟

— وه‌دهرد یه‌مه‌ خوه‌ید ده‌وله‌مه‌نمه‌و که‌ن.

— ده‌ولمه‌نی وه‌ دهرد چوه‌د خوه‌ید؟

— وه‌ دهرد یه‌ خوه‌ید ئه‌گه‌ر که‌سی هساره‌ی بو‌نیده‌و تو‌هنم لی بسینمه‌ی.

شازایه‌ وه‌ وه‌ر خوه‌یه‌و وه‌ت: « یه‌یشه‌ که‌م تا کوت چۆ یاروو مه‌س کار

خوه‌م فکر که‌ید». وه‌لام وه‌سه‌ریه‌وه‌ له‌ینووا ده‌س کرده‌ پرسیار کردن و

وه‌ت:

— چۆ تو‌هنیم بو‌منه‌ خاوه‌ن هساره‌یل؟

شازایه بوچگله

بازهرگان رۆ له شازایه تیهله و کرد و وهت:

– ئرا یانه هن کیین؟

– م چووژانم، هن کهس نین.

– نه گهر لوواسه سه هن منن، چۆن نه وهل جار م که فتمه سه ئی فکره.

– یانی هه یه دی به سه؟

– نه نو دی چوه، هنای ت ئەلماسی دۆنیده و هن که سیش نییه، بووده

هن ت. هنای دوور گه ئی دۆنیده و هن کهس نییه بووده هن ت، هنای

وه رجه ئی دۆای چیشتی بایده فکردا، وه ناو خوده نۆسیده ئی و ئمجا

بووده هن ت. ئیرنگه م خاوهن هساره گانم، چۆن که سی وهرجه م وه

فکر یه نه وه بوودنه خاوه نیان.

شازایه وهت:

– یه درس! وه لی ئاخر چوه ولینا که ید؟

بازهرگان وهت:

– م هۆرم ها پیتانه و ژماره یان که م و له ینوویش هه م ژماره یان که م.

کار فره سه ختیگه، وه لی خوو م ئایه م جدییگم!

نه خه یر، شازایه بوچگله دلنیا نه و وهت:

– بزانی! م نه گهر شالیگ بیاشتووم، تۆهنم بخه مه ئی ده ور مل و وهل

خوه ما بووه مه ئی. نه گهر خاوهن گولیگ بووم تۆهنم بچنمه وه ئی و وه لا

بووه مه ئی، وه لی تن گ نیه تۆهنی هساره گان بچنیده و!

– درس، وه لی تۆهنم بنمانه ناو بانگ.

– یه یانی چوه؟

– یانی له بان په ری قاقه ز نۆسم چهن گله هساره دیرم و ئمجا ئیجار

قاقه زه گه نه مه ناو که شایگ و ده ری کلیل که م.

– هه ر یه!؟

– نه نو دی چوه!

شازایه بوچگله

یه له نه زهر شازایه بوچگله کار قه شهنگ و شایرانه یگ بو، وه لام فره کار
جدییگ نهو. له سهر چیشته یل جدی، نه زهر شازایه وهل نه زهر ئایهم
گه ورایلا جیاوازی داشت. شازایه له نوو وهت:

– م خوهم گولی دیرم هه رووژ ئاویدهم، سی دهنک ئاگره په خشانیش
دیرم هه ههفته پاکینه وکه م. ئه لبهت ئاگره په خشان کووره و بوچه گه
پاکه وکه م، که سی چووزانی هاتی ... یه گ خاوه نیانم، هه م وه حال
گوله گه م خاسه هه میش وه حال ئاگره په خشانه گانم، وه لی ت وه دهر د
چوهی هساره گان خوهید...

بازهرگان دهم داچه قان قسیه بکه ید وه لام دی ئه و جوواو نات. شازایه
بوچگله یش له وه ره دا جمیا. له ناو ری له وه ره خوه یه وهت: «ئایهم گه ورایل
وه راسی دی فره ئلاجه ون.»

شازایه بۆچگله

« ۱۴ »

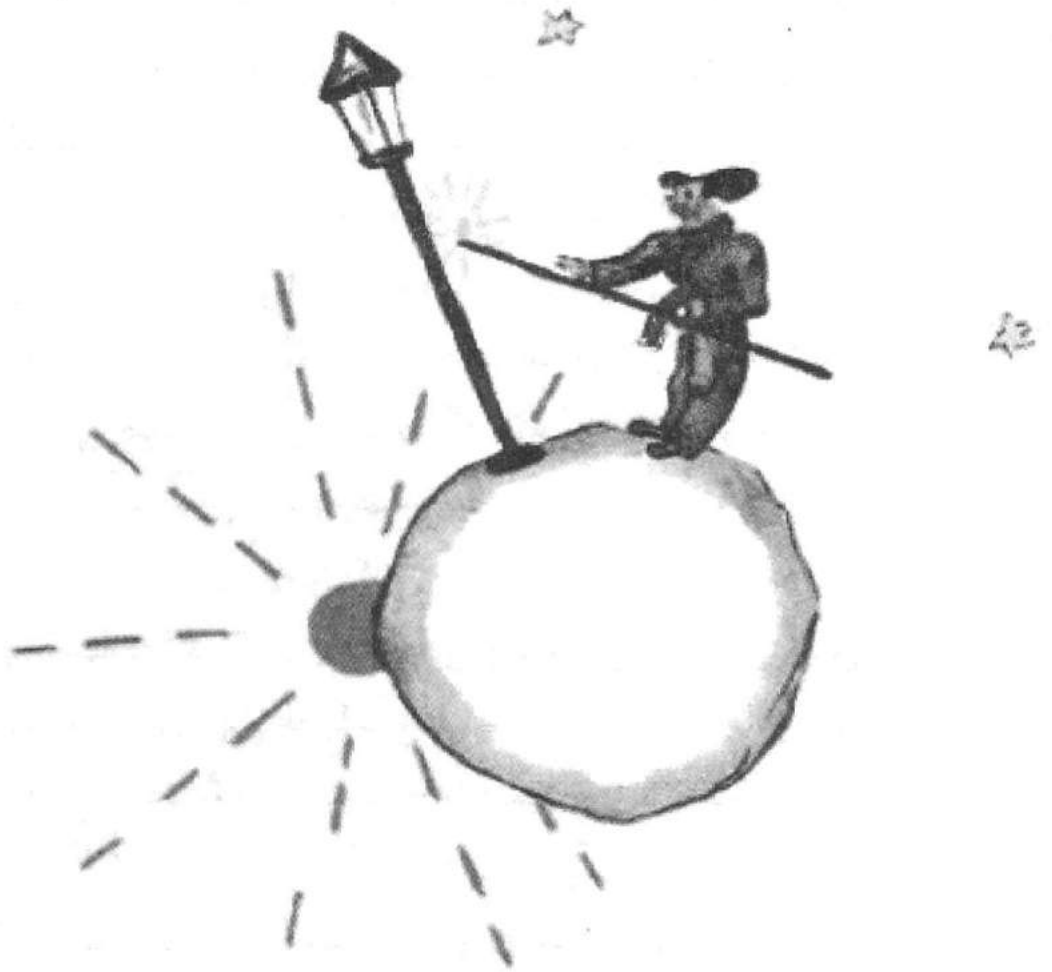
هساره په نجمینه فره ئلاجه و بۆ. له گیشتی هساره گان بۆچگتر بۆ. ئه و قهره جی داشت، دارتهل چراخدارئ وهل پیاگ چراخچینگا جییان له تی بۆه. شازایه بۆچگله ههرچی کرد نه ره سییه و ک له جییگ له ی ئاسمانه، له بان هساره ی ک نه مال و میلکانی بۆ و نه یشه ئایه می، یه ی پیاگ چراخچی و یه ی دارتهل چراخدار وه دهرد چوه خوهن.

وه لام وه سه رییه وه وه هم له ناو دله و وه ت: « هه رسه ی هاتی یه هه ئایه م بیه ووده ی بوود. وه لی خوو ههر چی بوود له پاتشاگه و له قت قوزه گه و له بازه رگانه گه، یا له یارو شراو خوهر بیه ووده تر نییه. ههر چی بوود به س نییه کاره گه ی مانای ئرا خوه ی دیری. هه رکاتی چراخ دارته له گه دم ده ی د، چمان گولی یا هساره ی تر له ژیر ده سی پیا بوون. هه رکاتیگیش چراخه گه کوشیده و چمای ئه و گوله یا ئه و هساره له ژیر ده سی چنه و خه و. سه رخه له تنه ی فره قه شه نگینگه. وه ختایش قه شه نگه، وه راسی ک وه دهرد بخوه ریشه.»

شازایه بۆچگله تا هاته وجی وه هر مه ت و ئترامینگه وه هل چراخچیا که یف خوه شی کرد:

- سبال خه یر مه مووا ئرا چراخه گه د کوشانیده و؟
- سبال خه یر بان گیان! یه ده ستووره براگه م.
- ده ستوور چوه س؟
- ده ستوور یه گ چراخ بکوشمه و، شه ود وه خه یر!
- یه وه ت و له ینووا چراخه گه دم دا.
- ئه نو ئرا له ینووا ده می داید.
- یه ده ستووره.
- شازایه وه ت:
- ولا من گ نیه ره سمه و چوه و شی.

شازایه بوچگله

مالیگده کار فره سهختی دیرم .

شازایه بۆچگله

چراخچی وهت:

– له چوه تووای برهسیدهو، دهستور دهستوره دی. سبال خهیرا!
یه وهت و چراخ کوشتهو. ئیجار وه دهس سر چوارخانهی قرمزی ئه رهق
تیولی سربیهو و وهت:

– مالینگده! کار فره سهختی دیرم. جاران خاسو کار ئاقلانهی بو، خوهرئاوا
ئرا خوهم چراخ دهه دام و دهه شهوه کیش کوشتمه وهی، ئی دؤای
رووژه گه تۆهنسم ئرا خوهم داکاسییهه و ئی دؤای شهویش بخهفم.
– لهوساوه دهستور گوهریاگه؟ ها!؟

چراخچی وهت:

– نه کوره! دهستور نه گوهریا، خهه و زوخ منیش له یهسه! هساره گه
سال وه سال تن تر خرخوهید و دهستوره گهیش هه و جووره
مهنگهسهی.

شازایه وهت:

– ئمجا ئیکه؟

– هۆچ، ئینگه دی هساره گه هه دهقه یگ و یهی خر خوهید، منیش
یهی ئان ئاشاس نه یرم، هه گری یه یجا ده میدهم و کوشمه وهی.

– ولا یه دی هه خه نیه! یانی له یره دریزی رووژهیل یهی دهقهس!؟

چراخچی وهت:

– خه نی بریا کوره! ئینگه یه قهه یهی مانگه ئیمه پسا وهل یه کا قسیه
کهیم.

– یهی مانگ!؟

– ئهنو دی چوه، سی دهقه که یده سی رووژ! شهوهه وه خه یر.

یه وهت و چراخ دهه دا.

شازایه بۆچگله تماشای چراخچی کرد و خوهشی لی هات ک ئه وقه ره
وه دهستور وه فادار بو. کهفته و هوری خوهی جاران ئرا دین خوهرئاوا،

شازایه بۆچگله

چوارپایه گه ئی جیواز کردۆد. خوہشی هات بچوودہو مینہت ئی ہاورپہ،
وہت:

– ئۆشم زانی چوہس؟ ... یہی ریئنگ زانم ہەر کاتی بتوواى تۆہنی ئرا
خوہد وچانی دہربکہی.

چراخچی وہت:

– م ہہمۆشہ ہامہ تاسہی یہ!

ئاخر بنیایہم جمائہت ہہم بوود وہ کارہ گہی وہفادار بوود و ہہمیش
تہمہل بوود. شازایہ شوون قسیہ گہی گرت و وہت:

– ہسارہ گہد لہبہ بۆچگہ تۆہنی وہ سی گام یہی خر وہ دہوہریہو
بخوہی، ئہ گہر بتۆہنی ہہ وہ یہواش ری بکہی، ہہمۆشہ ہایدہ وہر
خوہر گہ ... سہ ہەر کاتی توواى وچانی بکہی ئرا خوہد ری بکہ، ئمجا
ئہوسا ہەر چہنی بتوواى پرووژتار ئراد دریزہو بوود.

چراخچی وہت:

– نہ براگہم! یہ ئرا م وہ ہۆچ نیہود. م لہی پرووژگارہ ئہزرہت ساتی خہو
ہا بان دلہم.

شازایہ وہت:

– یہ دی شانسہ گہی تنہ.

چراخچی وہت:

– شانس سییہی منہ! سبال خہیرا!

یہ وہت و چراخ کوشتہو. شازایہ ہنای کہفتہ ریا ورہو ولاتہیل دۆتر،
وہ وہر خوہیہو وہت: « گاہہس یارو پاتشا و قت قووز و شر اوخوہر و
بازہرگان تۆلہ کی وہی پیای چراخچیہ بکہن، وہلی وہسہریہوہو یہ تہنیا
کہسی بۆ لہ وہر چہوم ئایہم خہنیدار و بیہوودہی نات، مزنہم وہ خاتر
یہ گ یہو خہریک چیشتی بیجلہ خوہی بۆ.»

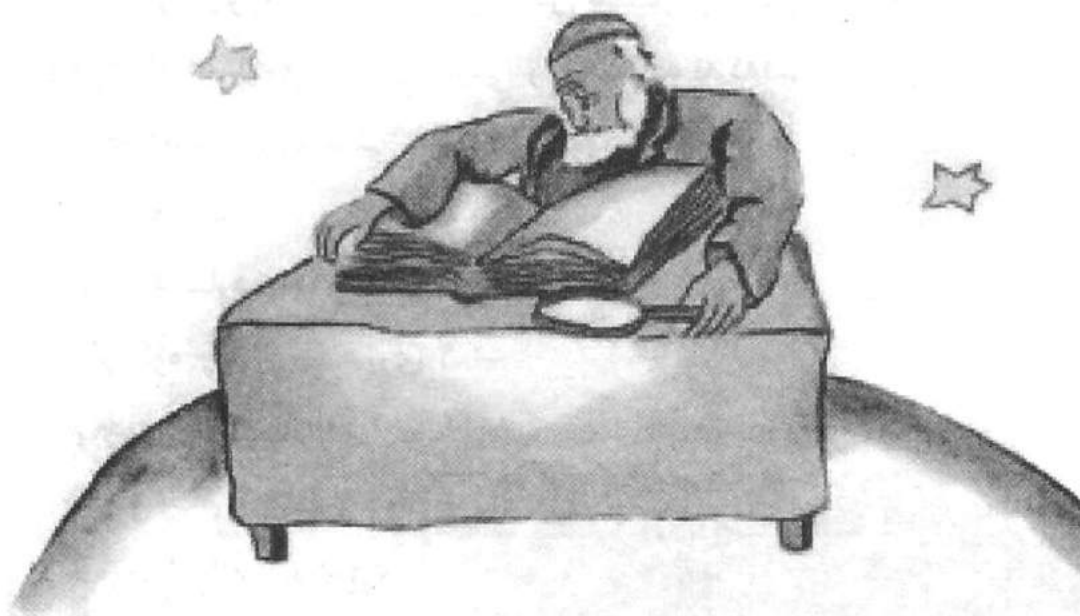
شازایه بۆچگلە

شازایه له داخا هئاس سهردی کیشا و له دلەو وەت: «یه تەنیا کەسی بۆ تۆهەنس بوودە هاوڕەفیقم، وەلی خوو هسارەگەیی دی فرە بۆچگ بۆ. جی د نەفەر نەکردەو...».

چیشتی ک شازایه نەویرس له لای خووی بچوودەو ژیری یه بۆ ک ئەزەرت ئی هسارەیی بمارکە خوازی، زوورم وە خاتر یه له بیس چوار سات، هزار چوارسەد چل جار خوهر له تی ئاوا بۆ.

« ۱۵ »

شەشمین هسارە دا ئەوقەرە پییەن تر بۆ. ئی هسارە جی ریچەرمگینگ بۆ ک کتاوہیل قەو قەو نۆسا. ریچەرمگ تا چەوی کەفت له شازایه بۆچگلە، وە قالینگەو وەت:
- ئەھا! یەیشە وەدیکەر!

شازایه بوچگله

شازایه بوچگله نیشته بان میزه گه، ههسه ههس هاتۆد ئه رای، ئاخر
زانین تا ئیترنگه چه نی له ناو ری بوۆد.

ریچه رمگ لی پرسى:

- له کووه و تیه ی؟

شازایه وهت:

- ئی کتاو قه وه چه یگه؟ پسا چه کهی له یره؟

ریچه رمی وهت:

- من جغرافی زانم.

- جغرافی زان دی چه یگه؟

- جغرافی زان وه ئایه م زانایگ ئۆشن شوون هه رچه گه ده ریا و چه م و

شار و کۆه و بیوانه بزانی.

شازایه وهت:

- ئه ها یه دل م گری! یه یشه ئاخری یه ی کسپ درس حساوی.

ئیکه وه چواربالا چه وی ئلاورده مل هساره ی جغرافی زانا، تا ئه وسا

چه وی له هساره ی وه ی رهنگینی و که لینییه نه که فتۆد. شازایه وهت:

- چه هساره ی رهنگینی دیری! ئقیانووس ها ناوی؟

- چوو زانم!

شازایه سارده و بو و وهت:

ئهنۆ کۆه چه؟ کۆه دیری؟

م چوو زانم کوره!

شار و چه م و بیوان چه؟ نه یری؟

خه وهر له وانه یشه نه یرم.

ئهنۆ ت جغرافی زان چه یید؟!

جغرافی زان وهت:

شازایه بوچگلہ

— درسہ جغرافی زانم، وہ لام وہ دیکہر خوو نیم. بکہمہ نہزر، لہ یرہ ہوچ
وہ دیکہر ینگیش شک نیہ وہم. جغرافی زان خوہی خوو نیہ چوود شارہیل و
کوہیل و دہریایل و ئقیانووسہیل بکہ یدہ دی و بشمارید. پایہ و رتبہی
جغرافی زان لہ یہ بہرزترہ لہیلا و لہولا خر ویل بخوہید. جغرافی زان
دگامی لہ وتاخہ گہی ئہو دہیشت نیہ چوود، وہ لام لہی ناو وتاخہ ہیلی
وہ دیکہرہیل بانہ خزمہ تی، حال خہوہر لیان پرسید و لہ ہوormanہ یلیان
یاداشت ہہ لگری. ئمجا ئہ گہر دلئی بچوودہو ہوorman یہ کی لہو
وہ دیکہرہیلہ، کل کہی تان توو ئہ خلاق و کردار یارو درارن.

— ئرا چوہ خاسہ ئمجا؟

— ئاخر ئہ گہر کاربار وہ دیکہر ینگ دروو دہلہسہ بوود، کتاوہیل جغرافی
گیشت بوودہ نامہی و نہ ہات. ہہمیش ئہ گہر وہ دیکہری فرہ ئہ رہق
بخوہید ہہی گہ پہسہ.

— یہ دی ئرا؟

— ئاخر ئایہ مہیل مہس وەر چہوئیان رمل خہید، ئمجا ئہوسا جغرافی
زان لہ شوونی ک یہی کوہ فیشتہر نہود، دووان نووسی.
شازایہ وەت:

— م یہ کی ناسم ئہ گہر بوأتادہ وہ دیکہر، گہنہ لی درات.

جغرافی زان وەت:

— بہلہی، پووری! ئمجا ئہ گہر ئہ خلاق وہ دیکہر خاس بوود، ئہوسا لہ
بارگہی ئہو شوونہ گ کردیہسہ سہر، تان توو کریہید.

— یانی چن ئہو شوونہ دوئن؟

— نہ کورہ! بتووائی بچید و بوئید ئہنگہ مہس. ئوشنہ وہ دیکہر بہلگہ و
مدوویلی نیشان بہید. ہہمل کہیم ئہ گہر کوہی گہ ورائگ کردوہسہر
لہ لی داوا کہن سانہیل قہوی لہورہ بارید.

وہ یہ پھہو جغرافی زان جم جوہل ہات ئہ پرای و وەت:

شازايه بوچگله

- دياره تنيش له جى دؤريگه و چيهى! سه وهديكهرى ها! ناو نيشانه ييل
هساره گهد گله گله نرام بكه و دوول.
ئيكه جغرافى زان لوو دهفته ره گهى داوه و تگ مداده گهى كرد. ئاخر
كارساته ييل وهديكهر ئه وهل وهمداد نؤسييهى ئيجار وسنه موودهى يه وه تا
يارو به لگه و مدووه يلى كوو بكه يد، نه وسا وه جه وه هر پاك نؤس كرىه يد.
جغرافى زان وهت:

- خوو؟! هامة گووش!؟

شازايه وهت:

- هساره گهى م نهو چيشته دلد بگرى نييه، فره بوچگه. سى گله
ئاگره په خشان ديرم، دووانيان هانه گور و يهى گله يانيش مردگه سهو.
وهلى خوو كه سى چووزانى هاتى ...
جغرافى زان وهت:

- نه رى خوو، كه سى چووزانى!

- يهى گله گوليش ديرم.

- گوله ييل نيه نؤسيم.

شازايه وهت:

ئرا! له سهر چوه؟! گول خوو له كول چيشتى ره نكينتره كه!

ئاخر گوله ييل بمرن.

« بمر» يانى چوه؟

جغرافى زان وهت:

كتاوه ييل جغرافى له گيشت كتاوه ييل قيمه تى ترن. ههر نيه گوه ريه ن. كه م
پيش چيه يد كوه يگ جياواز بوود يا ئاو ئقيانووسى بچوور ييه يد. ئيمه ته نيا
چيشته ييل نه مر نؤسيم.

شازايه شه كه برى كرد و وهت:

شازايه بۆچگلە

ئاگره پەخشانه يىل كووره و بۆيش گاهس يەي رووژي سەر هيز بهن.
نه وه تي « بمر » ياني چوه؟

جغرافي زان وهت:

ئاگره پەخشان چ مردودهو چ وه گور بوود، جياوازيگ ئرا ئيمه نه يريد،
چيشت بنچينه ي كوهس ك جياواز نيهود.

شازايه بۆچگلە ك له ئمري ته گەر پرسياي بگرديا دى دەس ئەلگري

نهو، دجاره پرسى:

ئاخري نه وه تي ئي « بمر » ياني چوه؟

بمر ياني نهو چيسته مردن وه ي زو هه ره شه لي بکه يد.

گوله گهي م وه ي زو مردن هه ره شه لي که يد؟

ئه نو چوه.

شازايه وه وهر خوه يه وهت: « وه ي! گوله گهي م بمره، ئه و له چوار
دهنك تيخ وازباري هوج له ي ناو دنيا شك نيه وه يد خوه ي پيازي!
منيش خو وه ته نيا له مال هيشتمه سه ي جي! ». يه ئه وه ل ته زره ت و
تاسه خوازين شازايه بو. وه لام دوواره گيان گرت و پرسى:

نون كووره ئرام ده ي بچم ئرا سەردان؟

جغرافي زان کرده و جوواو:

بچوو هساره ي زه و بون ك له هه رچي جييه ناوبانگ دەر کردگه...

شازايه بۆچگلە يش هه لووا ك له ناو فكر و خيال گوله گهي بو، له وريشه

داجميا.

شازايه بۆچگلە

« ۱۶ »

لەيوا بۆك زەو بۆه هسارهئ ههفتم. هساره زەو، كهه هساره نيبه. وه پاتشاييل سييه ره شهو حساو بكهئ، له بان يهك، سهه يانزه گلە پاتشا، ههفت هزار جغرافي زان، نووسهه هزار بازه رگان و ههفت مليوون و كوئى شراوخوهر، سى سهه و يانزه مليوون قت قووز، يانئ گيشت له بان يهك كه يده نزيكهئ دو مليار د ئايهه مه گه ورا.

ئرا يه خاس بارينه وهه ره چهوا بزانيه گه وراي زه و چه نيغه، ئرادان بۆشم له يره وهه كه هيتمان بهرق وه سهه نه كرياؤد، ئرا ههه شهه قاره گه، بايهه سه نووردينگ وه چهوار سهه شهه دو هزار و پانسهه و يانزه چراخچي ئرا دهه دان چراخ دارته له گان هيتمهه بكر دايم. تماشا ئى ديمه نه له دۆره وه فره چه و گير بۆ. جم جۆل كرده ئى نوورديهه چۆ ئه لپه رگه ئى ناو ئوپرا فرهه ريك پيك بۆ.

يه كه مجار گه ئى چراخچيه ييل «زلاندنو» و «ئستراليا» بۆ. ئيجار هئا ئى چراخ مۆشيه گان دهه دان چين تا بخه فن. ئمجا گه ئى بۆه هن چراخچيه ييل «چين» و «سيبرى». ئيكه يانيس له پيشت شانو خه ئوا هاتن و دؤا ئى ئه وان گه ئى چراخچيه ييل «پرووسيه» و «هندووسان» هات و ئيكه چراخچيه ييل «ئه فريقا» و «ئرووپا». دؤاجار «ئهمريكائى خواري» و «ئهمريكائى ژوهرى». ههه وه ئى شيوه ههه كاميتان له شوون خوهر ئان چينه سهه شانوو و هه ريش نه شيويانه تى. فرهه چيشت خوهر ديمه ئى بۆ. ته نيا چراخچيه گه ئى قوتب باكوور و قوتب باشوور ژيانيان وه ته مه لى و دهه سه به تالى بردنه و سهه. ئاخه ئه وان ههه ساليئدو جار كار كرده.

شازايه بۆچگلە

« ۱۷ »

ھەركاتى ئايەم تووای خوهى شرين بکهى، گاجار دروو درووڭ دەيد. منيش لهى گهپ چراخچييه يله ئەوقەرەيشه بۆشى ئايەم راس ئۆشى نەۆم. ترسم ئەوانه ک هساره گەمان نيەناسن، له بارگەمان خيال گەن بکهن. ئايەمهيل جى فرەى له بان زهۆ نەگرتنه، ئەگەر هەر د ملياردگه گيشتى چۆ ناو راپهيمايى لەشان يەک بووسيهنه پاوهو، رەحەت له ناو مهيدانى وه دريژى بيس فرسەخ و پيهنى بيس فرسەخ، جييه و گرن. تۆهنيەم هەرچى ئايەم ها له رۆ زهۆ له ناو دوورگه بۆچلگهى له ئقيانووس ئارام کوومهيان بکهيمنه مل يەکا.

ئەلبەت دياره ئايەم گهورايل ئى چيشتە وه پيدان باوهر نيەكەن. ئەوان له خيالانا جى فرەى گرتنه. ئەوان حکاتى داره باوبابهگان، خوهيان وه گران زانن. سه ئيوهيش بيلنان هه حساوکتاو بکهن. ئەوان شيت و ليوهى ئەدەد و رەقمەيلن. هەر ئى چيشتە يله وه دلئانه. ئەلبەت ئيوه وهخت خوهدان وهى کارهیل بيھووده له دەسهو مهكەن. دلنيا بوون ک بى وهليفهته.

بهلهى، شازايه بۆچگلە وهختاي دى كەس له بان زهۆ نييه، فرە ناکامگير بۆ. هنای لهو ئانه چهوى هاته مل چيشت خليف خواردييگا ک پسا له بان ريخهگان جم جۆل کرد، چرچ چگه دلئا نهواى خەلهتياؤد و هاتۆده هسارهى تر.

شازايه وه کووميگه و وهت:

— شهوه خهير.

مار وهت:

— شهوه خهير بان گيان.

شازایه بوچگله

شازایه پرسى :

– ئیره كام هسارهس م كهفتمهسه بانى ؟

ماره گه كردهو جوواو:

– يه رۆ زهۆه، ئیره ئه فریقاس.

– سهیره! ... سه كهس له رۆ زهۆ نيهه؟

مار وهت:

– زهۆ فره گهوراس، ئیره بياوانه، له بياوانه ييليش بنيايم نيهه.

شازایه بوچگله نيسته بان سانینگ و بال چهو دا ئاسمانا و وهت:

– ئوشم ... مزنه م هسارهيل ئهرا يه ترۆسكه يان تى تا ههركهس بتوهنيد

ئرا خوهى يهى رووژى هسارهى خوهى بۆنیدهو. بنووره هساره گهى م.

ئهوهسه ها هناز سه زمانه و ... وهلى هوو! چهنى دۆره!

شازايه بۆچگلە

مار وەت:

— ھسارەي رەنگينيگە. لەيرە ھاتيدە چوہ بکەي؟

شازايه وەت:

— وەل گوليگە بۆسە دەنگم.

مار وەت:

— ئەي ھاواريگمە!

ئیکە ھەردگيان بیدەنگ وسان.

گرې وە پي چي، شازايه لەنوو وەت:

— ئايەمەيل ھانە کوو؟ تەنيايمن لەي بيتاوانە...

مار وەت:

— لاي ئايەمەيليش بۆد ھەم تەنيايد.

شازايه قەيری فرە نوورسە مارەگە و ئيجار وەت:

— چ پەلەوەر ئەلەج بەلەجیگید چۆ کەلگ باريکيد و...

مار وەت:

— وەلام ئەوړپوار کەس نام، لە کەلگ پاتشاگ زووردارترم.

شازايه بسکەخەنيگ گرت و وەت:

— ئەوقەرەيشە زووردار نبيد... پايش خوو نەيری... نيه تۆەنی بچيدە جي

دۆريگا.

— تۆەنم ئەوقەرە دۆردەو بخەم، کەلین کەشتيەيليش نەتۆەنن.

یە وەت و چۆ پاوہن تلایگ پەيشتيا لوو قاپەيل شازايه بۆچگلەو. لەینوو

وەت:

— بەمە ھەرکەسەو، کەمەي بەور و بەمەوہي وەو خاکە لي درس بۆە.

وہلي ت لە ھسارەي تر ھاتيدە و پاکيد.

شازايه جوواويگ نيا. مار وەت:

شازایه بوچگله

— بهزهیم ئه راد گری، هه ژار بی دهسلاتیگید که فتیدهسه بان ئی زه و
زاخانیه. ئه گهر یه ی رووژان ئه زرهت هسه ره گه د خوازید، توهنم کارد
راس بارم. توهنم ...

شازایه وهت:

— ره سیمه و چوه ئوشی، وه لی ت ئرا ئه قهره وه چه و چه وه و قسیه که ی؟
مار وهت:

— م شییه و کهر هه رچی چه و چه وم.
ئیحار دی هه ر دووانیان بیدهنگ بون.

شازایه بوچگله

چ پهله وهر نه له ج به له جینگید، چو کله باریکید و ...

شازایه بوچگلہ

« ۱۸ »

شازایه بوچگلہ ئه و بیوانه گیشتی له بن بری، وه لام له یه ی گله گول
وازابری وه که سا نه ته قیا. گوله بوچگلہ ی ک له سی دهنک گولپه ره
بکه فیده لا دی هوچ خودای شک نه ورد.

شازایه وه ت:

— سلام.

گوله گه یه وه ت:

— ئه له یک سلام.

شازایه وه ئه ده ویگه و لی پرسى:

— ئایه مه یل هانه کوو؟

گولیش چون یه ی رووژان کاروانیگ دود داوده ئه وره یا، وه ت:

— ئایه مه یل؟ مزنه م شه ش هفت گله ی بوون. م چهن سال پیش

دیمان. شوون لوونیان که س به له ی نییه. وا وهل خوه یا به یدان و

تیه ریدان. ئایه مه یل ریشی نه یرن، یه یشه فره ئازاریان ده ید.

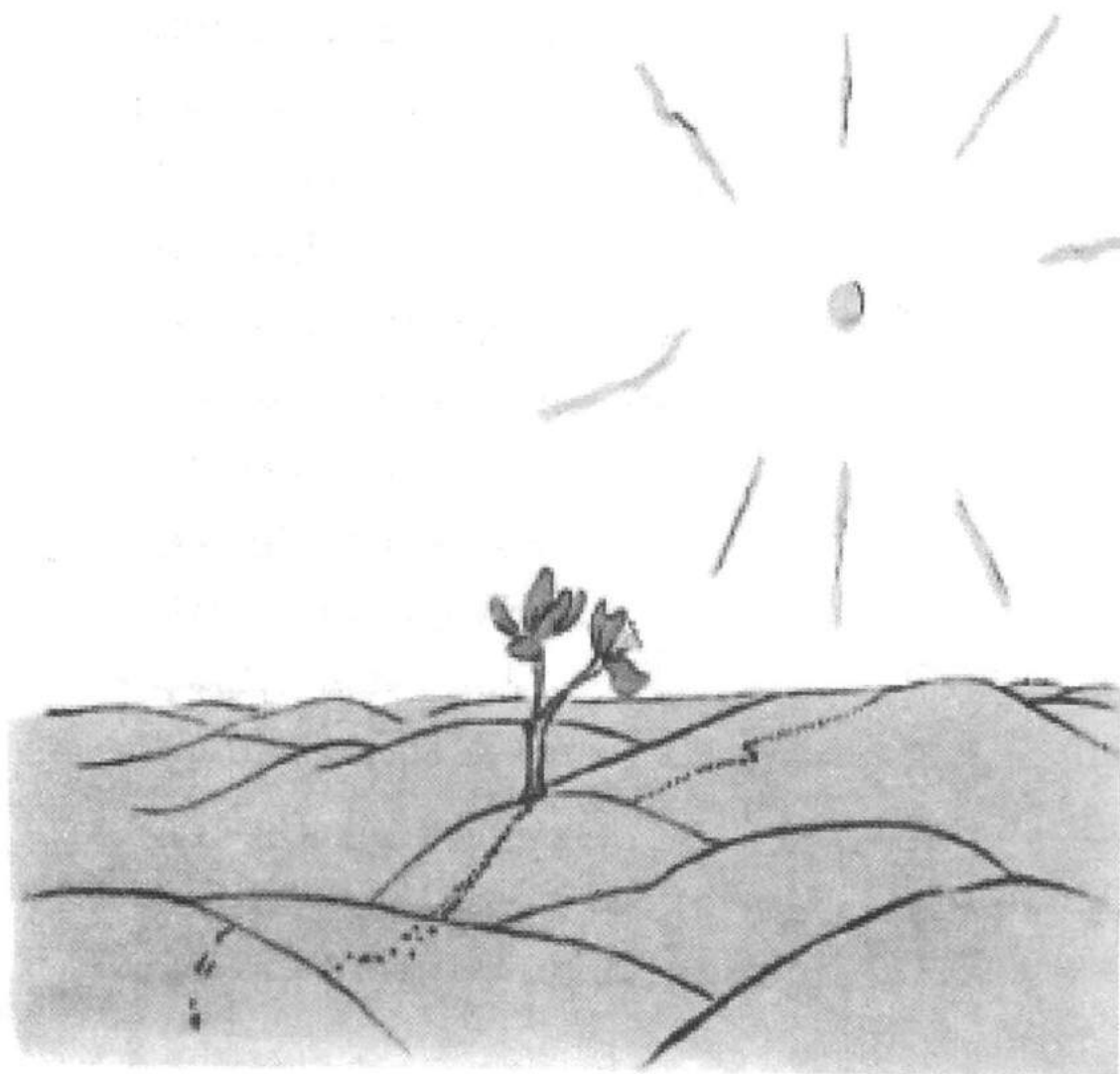
شازایه وه ت:

— خوو خودا حافزا!

گولیش وه ت:

— خودا له پیشتدا!

شازایه بوچگله

«۱۹»

شازایه بوچگله دا گز کوهی بهرزینگا. نهۆ تهنیا کوهیلی ک له ئمری دۆد، سی دهنک ئاگرهپهخشان بۆن ک دانه ژیر وپرزنگیهو. ئاگرهپهخشان کوورهبوگه کار یه چوارپایه ئهپای کرد. شازایه وه وهر خوهیه وهت: « له تگ کوهی وهی بهرزیه، یه چو ئالام گیشتی هسارهگه و ههرچگه ئایمه ها رو زهۆ دۆنم». وهلام، شازایه له تاشهیل تیژ لک چک دار وازباری هۆچ تر نهی.

شازایه هه لووا ئرا خوهی وهت:

شازایه بوچگله

– سلام!

دهنگدانه وهی دهنگی هاته و جوواو:

– سلام ... سلام ... سلام ...

شازایه دوواره وهت:

– ئیوه کیین؟

دهنگدانه وهیش کرده و جوواو:

– ئیوه کیین ... ئیوه کیین ... ئیوه کیین ...

شازایه بوچگله وهت:

– وهلما بوونه ره فیق، م ته نیام.

دهنگدانه وه لهینوو جوواو دا:

– م ته نیام ... ته نیام ... ته نیام ...

شازایه له لای خوهیه و فکر کرد: «چ هسارهی به دنه ژمیگه، گیشتی له بن
وشکی و سووری و تیژییه. ئایه مه یلیش زهوق شهوقیان له کیس دانه، هه
قسیهی کهی ئه وانیش له سه ره و ئوشنه ی. م له هساره گهی خوهم گولی
داشتم هه مۆشه نهۆ و هر جله م سه ر باس واکرد.»

شازایه بوچگله

ئی هساره له بن وشکی و سووری و تیژییه!

شازایه بۆچگلە

« ۲۰ »

شازایه بۆچگلە چوول بپی و بیوان وه جی، وه بان ریخ و بهردلانی، وه قه‌ی کهوره‌یل و وه‌ناو وه‌فره‌یلا، تا ئاخری رپیگ کرده دی. رپی‌ه‌یلش خوو گیشت چنه و سه‌ر ئایه‌مه‌یل. شازایه چه‌وه‌ی کفته باخینگ له بره‌ونه‌ی گولباخی له‌تی بۆ. وه‌ت:

— سلام!

گولباخیه‌یل وه‌تن :

— سلام!

شازایه چه‌وه‌ی دا پینا، گیشتیان منسنه گوله‌گه‌ی خوه‌ی. شازایه هه‌لووا سر کور مه‌نۆد. لیان پرسى:

— نیوه کین؟

گیشتیان وه یه‌که‌و وه‌تن:

— نیمه گولباخییم.

شازایه هناس سه‌ردی کیشا و خوه‌ی وه‌کولوول هه‌ست کرد. ئاخ‌ر گوله‌گه‌ی وه‌تۆد له‌ی رۆ جه‌هانه هه‌ر یه‌کینگه و دی له وینه‌ی نییه. ئیرنگه له‌یره هه‌ له ناو یه‌ی باخ، هزاران لووای ته‌و دییه!

شازایه بۆچگلە له ناو دل‌ه‌و وه‌ت: « نه‌گه‌ر ته‌و له‌یره بۆاتاد و ئی هه‌مگه گوله‌ بۆنیاتاد قین کرد و گه‌ن جووری ده‌س کرده قوت قات. ئرا یه‌یشه نه‌ونی که‌سی تۆله‌کی وه‌پی که‌ید، خوه‌ی کرده مردی. ئمجا ته‌وسا منیش بۆمه‌ پیه‌و و وه‌قه‌سی بایه‌ بنیشتامه‌ دیاریه‌و، وه‌نه‌ ئرا بی قوروو کردن منیش بۆه، وه‌ راسگانی خوه‌ی له‌ به‌ین دا ». ئیکه‌ شازایه له‌ینوو له‌وه‌ر خوه‌یه‌و وه‌ت: « م له‌ منا وه‌ یه‌ی ده‌نک گوله‌و ده‌وله‌مه‌نم. وه‌لی خوو منیش خاوه‌ن گولی بۆمه‌ جو‌ئی دۆای گوله‌یل. م وه‌و گوله‌و،

شازایه بوچگله

« ۲۰ »

شازایه بوچگله چوول بری و بیتاوان وه جی، وه بان ریخ و بهردلنیا، وه قه‌ی کهورهیل و وه‌ناو وه‌فره‌یلا، تا ناخری ریپگ کرده دی. ریته‌یلش خوو گیشت چنه و سهر ئایه‌مه‌یل. شازایه چه‌وه‌ی که‌فته باخینگ له بره‌ونی گولباخی له‌تی بو. وه‌ت:

– سلام!

گولباخییه‌یل وه‌تن :

– سلام!

شازایه چه‌وه‌ی دا پینا، گیشتیان منسنه گوله‌گه‌ی خوه‌ی. شازایه هه‌لووا سر‌کور مه‌نود. لیان پرسى:

– نیوه کیین؟

گیشتیان وه یه‌که‌و وه‌تن:

– نیمه گولباخییم.

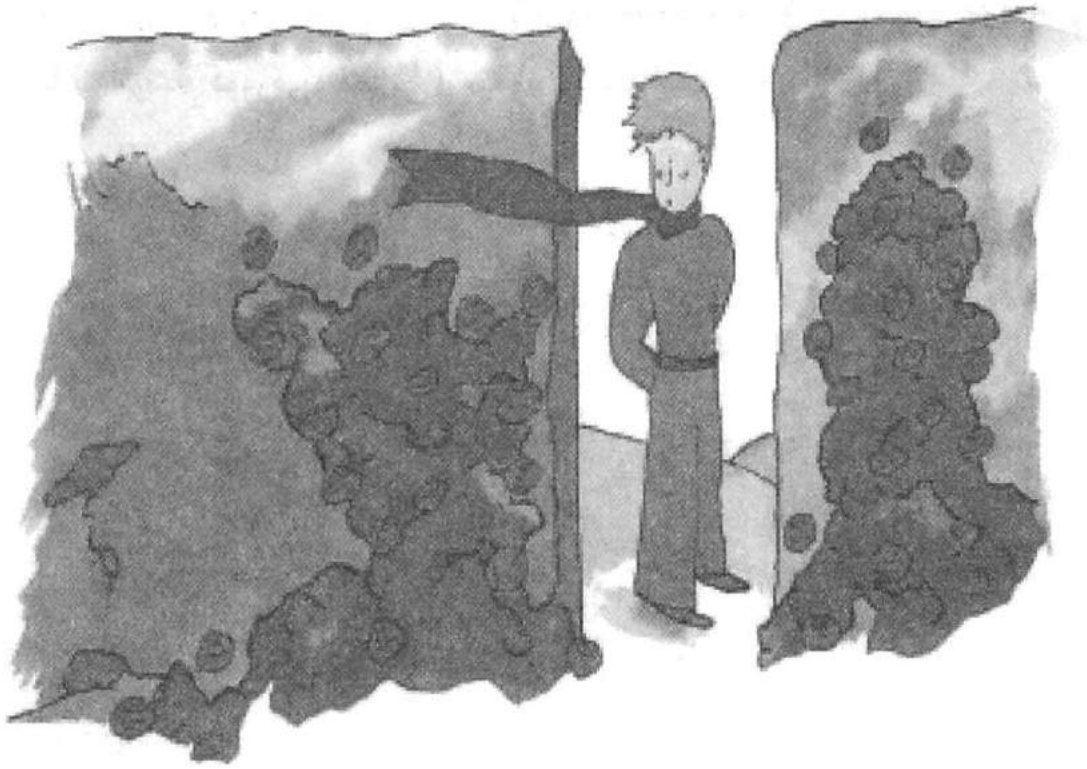
شازایه هناس سهردی کیشا و خوه‌ی وه‌کولوول هه‌ست کرد. ناخر گوله‌گه‌ی وه‌تود له‌ی رۆ جه‌هانه ههر یه‌کینگه و دی له وینه‌ی نییه. ئیرنگه له‌یره هه له ناو یه‌ی باخ، هزاران لووای ئه‌و دیه!

شازایه بوچگله له ناو دل‌ه و وه‌ت: «ئه‌گه‌ر ئه‌و له‌یره بو‌اتاد و ئی هه‌مگه گوله‌ بو‌نیاتاد قین کرد و گهن جووری ده‌س کرده قوت قات. ئرا یه‌یشه نه‌ونی که‌سی توله‌کی وه‌پی که‌ید، خوه‌ی کرده مردی. ئمجا ئه‌وسا منیش بومه‌ پیه‌و و وه‌قه‌سی بایه بنیشتامه دیاریه‌و، وه‌نه ئرا بی قوروو کردن منیش بوه، وه راسگانی خوه‌ی له به‌ین دا.» ئیکه شازایه له‌ینوو له‌وه‌ر خوه‌یه‌و وه‌ت: «م له‌ منا وه یه‌ی ده‌نک گوله‌و ده‌وله‌مه‌نم. وه‌لی خوو منیش خاوه‌ن گولی بومه‌ جوئی دۆای گوله‌یل. م وه‌و گوله‌و،

شازايه بۆچگلە

وہو سی ئاگرہ پەخشانہ و ک دانہ ژیر زرانیمہ و (یہی گلہ لینیش خوو ہاتی
تا ہمۆشہ کوورہ بۆ بمینی)، نیہوم وہ شازایہی گہ ورايگ.

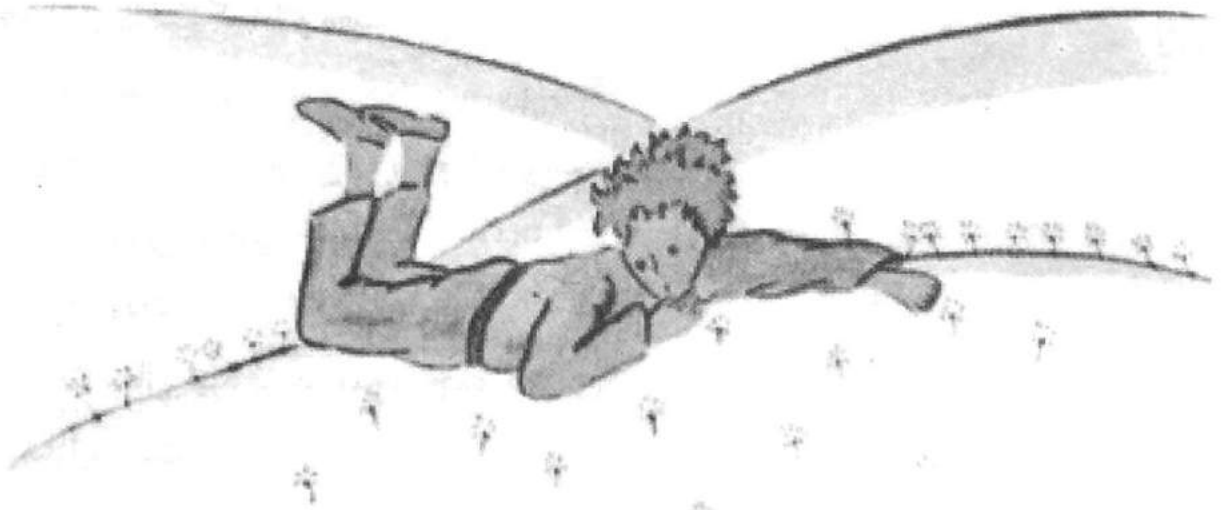
شازایه بوچگله

شازایه بوچگله چه وی کەفت له باخینگ له برههونی گولباخی له تی بو.

شازایه بۆچگلە

شازایه هه لووا ک له بان سهونزلانییه گه ئلاژیاود، دهس ناو گیری.

« ۲۱ »

هه لهی ئانه رووینگ ئلات و وهت:

– سلام!

شازایه لاوهو کرد، کهسی نهی وهلی وه ئهدهویگه و وهت:

– ئهلهیک سلام!

دهنگه گه لهینوو وهت:

– ههیهمه لهی ژیر دار سیفه...

شازایه وهت:

– ت کیید؟ چهنی خواهش فه رهید...

رووی وهت:

– م کارووییم .

شازایه وهته پی :

– بهو وهلما بازی بکه، م ... م فره خهم له دل دیرم ...

شازایه بوچگله

کارووی وهت:

— م نیه تۆهنم وهل تنا بازی بکه م، ئاخر م دهسییه و نهۆمه.

شازایه ئاخى كيشا و وهت:

— سه بووه خشى!

ئیکه قردى هۆردهو لى بق و دوواره وهت:

— « دهسى » يانى چوه؟

رووی وهت:

— ت منال ئیره نییدا! منهی چوه گهردی؟

شازایه وهت:

— منهی ئایه مهیل که م. « دهسى » يانى چوه؟

کارووی وهت:

— ئایه مهیل یه ک تفهنگی ها شانیا نهو و ههر هانه شکار کردن. فره نازار

دیرن، وارگیش هیوته که ن. ته نیا خاسیانیش هه یه سه. تنیش منهی

وارگ که ید؟

شازایه وهت:

— نه! منهی دووس که م. نه وه تی « دهسى » يانى چوه؟

کارووی وهت:

— چیشتیگه ئینگه دی له هۆر چگه، يانى « گورى گرتن » ...

— گورى گرتن؟

کارووی وهت:

— ئه رى، ئه رى، به سبارت ئینگه له لای منهو کور بوچگینگید چۆ

هزاران کور بوچگ تر. م مختاج ت نیم، تنیش مختاج م نییدا. ئه لبه ت

منیش له لای تنه و رووینگم چۆ هزاران رووی تر. وه لى ئه گهر ده سیمه و

بکه ی ههر دووانمان هه وه جه مان که فیده و یه ک. ئه وسا ئمجا له ی ناو

شازایه بوچگله

دنیا، ت بۆده یه کلهی نازار من و منیش لهی ناو دنیا بوومه یه کلهی نازار ت...

شازایه وهت:

— ئهها! قردگ قردگ پسا ره سمه و چوه ئوشی، یهی گولینگ ههس...
مزنه م ده سیمه و کردیه...

کارووی وهت:

— ئهری هاتی! لهی رۆ زهۆه له هزاران لهون چیشته ههس...
شازایه وهت:

— وهلی ئاخو ئهوه گ ئوشم له رۆ زهۆ نییه.

کارووی لهی قسیه فره ئهنتریک بۆ، وهت:

— له هسارهی تره و تیهی؟

— ئهری.

— نه و هساره راوچی نهیری؟

— نه، نهیری.

— ئهها! یه وه دل منه! مامر چوه، مامر دیری؟

— نه، نهیری.

کارووی هناس سهردی کیشا و وهت:

— ئەک ههی! ههه چیشتی بگر ئوونی هاتی.

کارووی دوواره هاته و سهه قسیه گهی و وهت:

— زیان م چیشته یهی هووانگه. م مامرهیل شکارکه م و ئایه مه یلیش م

شکارکه ن. مامرهیل گیشته مننه یه ک و ئایه مه یلیش گیشته چۆ یه کن.

یه سه دی سهه بۆسه بارم. وهلی ئه گهر ت ده سیمه و بکهی چمان نۆر

وارییه سه ناو زنگانیم. ئه وسا دی دهنگ پایل ت ئرام وه گهر د دهنگ پای

ئی دۆایا جیاوازی دیرید. له دهنگ پای که سهیل تر ته پییه مه کونا یگه و،

ئهمان دهنگ پای ت چۆ دهنگ گورانینگ له کونا دراریده م. تازه! بنوورا!

شازایه بوچگله

ئهو زهوهیل گهنمه لهوره دۆنی؟ م نانخوهر نیم، گهنم وه دهردم
نیهخوهد. زهوهیل گهنم، داخمه، هوچ ئه وه هوهر م نیهخهن، یهچیشته
خه مباریگه! وهلی ت وهی قژ هوّل ئهزیزده وهنای دهسیمه و بکهی،
قیامته، گهنمهیل چو تلا زهردن و خهنامه وههورد. ئمجا ئهوسا م دهنگ
کزه کز وا له ناو گهنمهیل شیتم کهید ...

کارووی بیدهنگه و بو و قهیری فره نوورسه شازایه و ئیکهش وهت:
- گیان خوهد... دهسیمه و بکه.

شازایه وهت:

- فره خوهشم تی، وهلی خوو وهخت نهیرم، چیشتهیل فرهی ههس بایه
بناسم و هاوهره فیهیل فرهیگیش ههن بایهس بکهمانه دی.
کارووی وهت:

- بیجگه چیشتهیل دهسی هوچتر نیهود بناسید. ئایه مهیل دی وهخت
نهیرن هوچ چیشتهی بناسن، ئهوان کول چیشتهی وه ئاماده له دکاندار
سینن. وهلی چون هوچ دکاندارئی نییه دووس بفرووشید، ئایه مهیل
گیشتهی بی دووس مهننه. ئینگه ت ئه گهر تووای دووسیگ بیاشتود،
دهسی منه و بکه!

شازایه وهت:

- خوو بوش بزانه چوه بایه بکه م؟

کارووی وهت:

- بایهس فره سهبر بیاشتود، ئهوهل چید کهیده ئه و دۆره، لهو ناو
چیمه نییه نیشید. ئیجار م وه ژیر چهوه و نوورمه پید. ئهمان ت دهنگ
نیه کهید، هه مۆشه بزانه زووان خوهی بایس هه رچی ریک ناتن و گهن
فامیهسه. ئیکه ئهوسا، ههر رووژینگ و یهی تان له نوواتر نیشی.

سووه گهی شازایه لهینووا هاتهو، کارووی وهت:

شازایه بوچگله

— هه لهو وهخت دۆه که ینیه باتیاید خاستر بو. هه مل که، ت نیمه ره و دوا سات چوار باید، نهوسا م له سات سیه و دهس که مه خو هشی کردن. هه رچیگیش گوزهرید خو هس به ختیره و بووم. ئمجا هه یه ک سات چوار تیدی گلاراو که م و ئارام لیم بریه ید. نهوسا دی وه قه یرخو هس به ختی زانم. وه لی ته گهر دیار نهود که ی تیه ی منیش هه رگز نیه زانم که ی بایه دل و گیانم ئراد بره ژم. هه ر چیشتی « داب و نه ریت » خو هی دیری.

شازایه بوچگله وهت :

— « داب و نه ریت » چوهس ؟

کارووی وهت :

یهیشه لهو چیشته یلهسه له هۆره و چگه، هه و چیشتهسه ک بایس بوود هه ر رووژی وه گهر د رووژ ترا و هه ر ساتی وه گهر د سات ترا جیاوازی داشتوود. بهسبار، راوچییهیل ئرا خو هیان داب و نه ریتی دیرن، نهوان رووژهیل په ن شه مه وه گهر د دۆه تهیل ئابادیا دهنه و دهیشت ئهرا هه لپه رگه

شازایه بوچگله

ت کیید چهنی خواهش فهرید!

شازایه بوچگلّه

کردن، یهسه رووژهیل پهنشهمه ئهرا م رووژ فره نازاریگه، ئهرا خوهم
دهمه و دهیشت وه گل خواردن تا دم مه یوستانهیل. ئهمان ئه گهر
راوچییهیل دیار نهود که یه لپه رگه کهن، رووژهیل گیشتی مننه یه ک و
منیش دی تاتیلیم خودا بری.

شازایه بوچگله

ههمل که ت نیمه ره و دۆا سات چوار باید،
ئمجا م له سات سیه و دهس که مه خو هشی کردن.

شازایه بوچگله

له یوا بو ک شازایه رووی دهسییه و کرد. ئمجا هنای کات و سات مالواوی
نزیکه و بو، کارووی وهت:

– ئاخ هه ی داخ! ئه ر بچی دهس نه مه و گیری ئراد.

– خود تاوانبارید، خود توووسی دهسیده و بکه م وه نه م گهن ت
نه توواسم ...

کارووی وهت:

– ئه ری ولا راس ئوشی.

– وه لی ت خوو تووای بگیری!

کارووی وهت:

– درسه!

– سه وه هوچ ئراد نیه ود!

– وه بوونی رهنگ گهنمه یله و ئه رام خاسه ...

ئیکه شوون قسیه گه ی گرت و وهت:

– بچوو سه ر تر به ی له گولباخییه گان تا بزانی گوله گه ی ت له ناو ئی
دنیا له وینه ی نییه. ئیجار به وره و ئه را مالواوی کردن تا منیش رازیگ وه
دیاری ئه راد بو شم.

شازایه دوواره چیه و دیار گولباخییه گان و وه ته پیان:

– ئیوه هوچدان ئه و گوله گه ی م نیه که ید. ئیوه هه یمانی وه هوچ نه ونه.
کهس دهسیدانه و نه کردگه و ئیوه یش دهسی که سه و نه کردینه. ئینگه ئیوه
چو حکاتییه گه ی ئه وسا و رووییه گه ی منین. ئه و ئه وسا روویینگ بو
جوور هزاران رووی تر، وه لی م کردمه ی دووس خوهم و ئینگه ئه و
یه کله یگه له ی ناو دنیا.

له ی قسیه ی شازایه گولباخییه گان فره دل گران بون. شازایه له نوو
وهت:

شازایه بۆچگله

– ئیوه هه‌رسه‌ی ره‌نگینین وه‌لی پۆچه‌لین و که‌سی ئرادان نیه‌مرید. ئەلبه‌ت گۆلگه‌ی منیش له‌ چه‌و رپوارینگه‌و گۆلینگه‌ لووای ئیوه. وه‌لی ئەو وه‌ ته‌نیا گیشتیدان تییه‌رزید. چۆن م ته‌نیا وه‌ ئەو ئاو دامه‌، ته‌نیا ئەو نامه‌سه‌ ژیر پیران و ته‌جیل نامه‌سه‌ ده‌وریه‌و و هی‌ماتی کردمه‌. ته‌نیا گۆلینگه‌ی م خوه‌م کرمه‌یل ده‌وری کوشتمه‌ (ئەلبه‌ت بی‌جگه‌ دووسی ده‌نکیان، ئەوه‌یشه‌ ئرا یه‌ بوونه‌ په‌پۆله‌ ئرای) چۆن هه‌ر ئەو ته‌نیا که‌سیگه‌ وه‌ گلیه‌ی ئازاری یا نازتوور کردنی یا گاجار وه‌ بیده‌نگیی، گووش دامه‌. چۆن ئەو گۆلباخ‌ی نازار خوه‌مه‌.

شازایه‌ یه‌ وه‌ت و ئەلپلیاوه‌ ئرا لای کارووی.

– خوداحافز کارووی!

– خودا وه‌ دیار سه‌رده‌و بوود! ئینگه‌ ئەو رازه‌ ئراد ئۆشم، فره‌یش ئاسانه‌، یه‌سه‌: «ئایه‌م ته‌نیا وه‌چه‌و دل‌ه‌ ک خاستر دۆنی. چیشته‌یل حه‌قه‌تی له‌ چه‌و نادیارن».

شازایه‌یش ئرا یه‌ له‌ هۆری بمینی. له‌ینووا لای خوه‌یه‌ وازگفتی کرد: «چیشته‌یل حه‌قه‌تی له‌ چه‌و نادیارن».

کارووی له‌ینووا وه‌ت:

– چیشته‌ی ک ئەوقه‌ره‌ گۆلباخیه‌گه‌د له‌ لاده‌و گران کردگه‌، ئەو ئمره‌سه‌ نایده‌سه‌ پای.

شازایه‌ ئرا یه‌ له‌ هۆری نه‌چوود له‌سه‌ره‌و وه‌ت:

– ئەو ئمره‌سه‌ نامه‌سه‌ پای ...

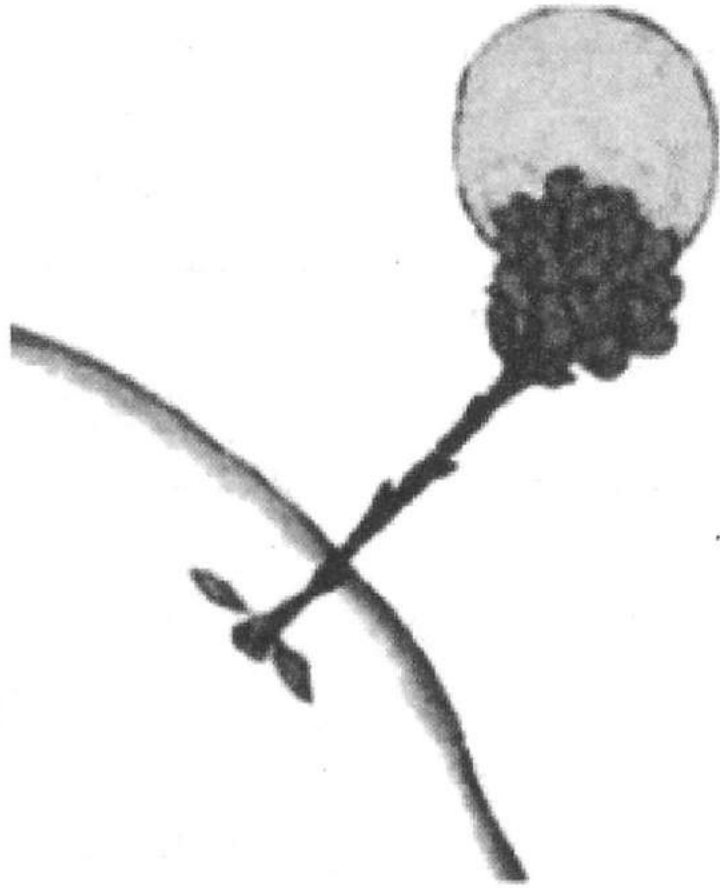
کارووی وه‌ت:

– ئایه‌مه‌یل ئی راسییه‌ له‌ هۆره‌و بردنه‌، وه‌لی ت بایه‌س له‌ هۆرد بوود ک هه‌رچی ده‌سییه‌و بکه‌ی تا ئەبه‌د ده‌ینی ها ملد. ده‌ین گۆلباخیه‌گه‌د ها ملد ...

شازایه‌ بۆچگله‌یش ئرا یه‌ له‌ هۆری بمینی له‌ سه‌ره‌و وه‌ت:

شازایه بوچگله

- دهین گولباخییه گه م ها ملم.

«۲۲»

شازایه بوچگله وهت:

- سلام!

سووزهن وان وهت:

- ئه له یک سلام!

شازایه وهت:

- پسا چوه که ید له یره؟

سووزهن وان وهت:

شازایه بۆچگله

— م له ییره ئایه مهیل ره وه نی، هزار نه فەر هزار نه فەر، هه لویژنم و بربر یانه و
که م. ئیکه گاجار وره و راس و گاجار وره و چه پ، وه ل ئی
چه مه نده فەر یلا کلیمان که م.
له و ئانه یه ی گله له تن ره و یانه و چراخ رووشن، چۆ بلاچه هر شریقان و
وتاخ

سووزهن وان له رانه و. شازایه وه ت:

— یانه فره هه له پله یانه؟ هانه شوون چوه؟

سووزهن وان وه ت:

— خود قه تاره وانه گه یش نیه زانی!

له و ئانه، له ولاره شریقه ی چه مه نده فەر تنره و تر وه چراخ رووشن هاته و
بان.

شازایه پرسى:

— وه ی زۆ هاتنه و؟

سووزهن وان وه ت:

— یه ئه وانه نین. وه ل بر ترا ئالشت کریان.

شازایه وه ت:

— چمان ئه و شوونه گ بۆن وه دلیمان نه و؟

سووزهن وان وه ت:

— بنیایه م رووله، هوچکاتی ئه و شوونه گ هه س وه دلێ نییه.

له و ئانه شریقه ی بلاچه هر سیمین چه مه نده فەر تنره و نورانی هاته و بان.

شازایه وه ت:

— یانه هانه شوون ئه وه لیمان؟

سووزهن وان وه ت:

شازايه بۆچگله

– يانه له شوون هۆچ نين، كور بۆچگ! لهو ناوه يا خهفن يا ئازارگي
خوهيان دهن و هه دهمه كاوكي كهن. تهنيا منال بۆچگله يلن لوت
چلگنه قهي شيشه گانه و نوورن.
شازايه وهت:

– تهنيا منال بۆچگله يلن خاس زانن له منه ي چوه گهردن. نهوان وه
وه يلكان پهرووينه يگه و ئرا خوهيان وهخته گه بهنه و سه ر، نه و وه يلكانيشه
له لايانه و فره نازاره، نه گهر ليان بسينيده ي، دهم نه نه و گيري...
سووزهن وان وهت:
نهوان خوو خودا نه زيزيان كردگه...

« ۲۳ »

شازايه وهت:

– سلام!

دكاندار وهت:

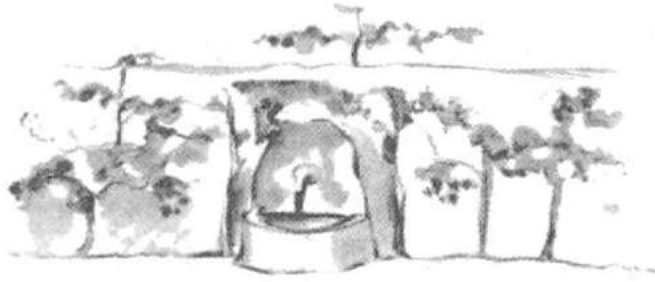
– نه له يك سلام!

ئى دكانداره هه په يل كوومه كي فرهت. هه په يلى ك تيهنى ئايه م شكانن.
ئايه مه يل هه فته يگ يه ي دهنك ليان خه نه و دهم و دى هه وه جه يان نه و ئاو
نيه كه فيد.

– ئرا چوه له يانه فرووشي؟

– ئرا يه وه ختمان فره بايد، ئايه مه يل سه ر بشه و حساو كردنه، له يوا
هه فته يگ په نجياوسى دهقه وهخت پيشدهس كرية يد.

شازایه بۆچگله

– ئمجا ئی پهنجیاوسی دهقه چوهولیا کهن؟
– ههرچی دلین بتوواي ...
شازایه بۆچگله له وهر خوهیه وهت: « م نه گهر پهنجیاوسی دهقه وه ختم
فره باتیاد، ئرا خوهم وه نه رمه نه رم چیمه لو کیه نییگ...».

«۲۴»

له وهسه و تیاره گهم خراو بو د تا نه وسا یه هه یشت پرووژ بۆ مه نومه نه و
بیوانه. منیش هه لووا ک دواچووهری تووشی ئاوه گهم نه لقورانوم، له پسا
گووش داومه حکاتی کابرای هه پ فرووش. وه تمه شازایه بۆچگله:
– هوره وه رییه یلد فره قه شهنگن کور بۆچگ، وه لی داخمه م هیمان
تیاره گهم خاسه و نه کردمه و تووشی ئاوه گه میش بریاسه و. خوه زیمه و
خوه م منیش بتوهنسیاتام ئرا خوه م وه نه رمه نه رم بچیاتامه لو کیه نییگ!
شازایه وهت :

– نه ها ! کارووی کار ره فیکم!
– گه پ کارووی وئله کور بۆچگ!
– ئرا چوه؟

شازایه بۆچگله

- ئرا یه وهی زۆ له تیهنی مریمن و...
شازایه چمانی له قسیه گهم نه رسییهو، کردهو جوواو :
نایم خاسه نه گهر له شرای مردنیش بوود، ره فیقی ئرا خوهی بیتووود.
م فره خوهشالم هاو ره فیقی چۆ کارووی داشته.
وه تمه خوهم: « یهۆ چمان لی ئاگا نییه هایمنه خه ته، هۆچ وهخت نه
ورسگی بوود و نه یشه تیهنگی. لیسکی له خوهر به شییه...»
وهلام شازایه نوورسه پیم و جوواو فک ره گانمه و دا:
منیش تیه نیمه... بچیمه تله و چالاو یگ.
قیافهی گرت مه و خوهم یانی ها! وله که تم و بی وه لیفه تیشه هه لووا
وتلکوت له پییهنی ئی بیوانه منه ی چالاو بی شوونی بکه یم، وهلام
وه سه ریه وه که فتمنه ریا.
چهنی چهن سات هه لووا وه بیدهنگ ری کردیم تا شهوات و
هساره گان دهس کردنه تۆسکه تۆسک.
م له وه یشت تیهنی تهو کردۆم و هساره گان جوور خه ویگ هاتنه وه ر
چهوما. قسیه گان شازایه له ناو سه رم هه لپه رگه کردن. له لی پرسیم:
سه بۆش خوه دیش تیه نگده؟
وهلام ئهۆ جوواو پرسیاره گهمه و نیا، ساف و ساده وهت:
ئاو ئرا قه لبیش خاسه...
له قسیه گهی نه ره سیمه و، وهلام زووان برده مه و ده م... خاس زانسم
نه بایهس دی هۆچ له لی پرسیم.
شازایه پا خسۆد، نیشته و زهۆ و منیش نیشته شانی. قردگی بیدهنگ
وسا. ئیکه له نوو وهت:
ره نگینی هساره یل هن ئه و گوله سه له چه و ئیمه وه و نادیاره...

شازایه بۆچگلە

وہ تم: « بہر جرد لوواسہ ». یہ وہ تم و بیدہنگ لہو نوور مانگہ شہوہ چہو
بریمہ ناو چین چین و لوولوو ریخ و ماسہیل بیوان. شازایہ شوون
قسیہ گہی گرت و وہت:
بیوان فرہ قہ شہنگہ...

راسیش وہت، م ہم موشہ خوہ شم لہ بیوان ہاتگہ، ئایہم ئرا خوہی
کہیدہ بان دہن ماسہ ییگہو، ہوچ دیار نییہ، فچہ لہ ہوچہو نیہ تید، وہلی
وہسہ یہوہ لہو ناو بیدہنگیہ چیشتیگ بریقہ ہر کہید ... شازایہ وہت:
رہنگینی بیوان ہن ئہو چال اوہسہ لہ جیگ شاریاسہو ...
لہو ئانہ ترومیامہو، چون وہ یہ یہہو راز بریقباق ئی ریخ و ماسہیلہ کردمہ
سہر.

ہا ہوورم وہ منالی مالہ قہ دیمہ یگ داشتیم، چاو خسون قہورگہ وریگ
لہ ژیری چال کریاس. ئہ لبت کہسی ہوچ وہخت نہ توہنس ئہو گہنجہ
بکہیدہ سہر. نیہ زانم، گاہس کہسیش ہر لہ شوونی نہ گہردوڈ. وہلی
خوو خوہشی ہاوردوڈہو دل گیشتیمان. مالہ گہمان رازیگ لہ قولی دلی
ہلگرتوڈ. وہتمہ شازایہ:

— پاس ئوشی! ئہو چیشتہ مال و ہسارہ و بیوان رہنگینہو کہید. لہ
چہو نادیارہ.
شازایہ وہت:

— خوہ شالم تنیش وہل روویہ گہی منا ہاو قسیہید.
شازایہ خہویہو برد، گرتمہی ہاوشہو، لہ خیالما چیشتی شکہسہنی تر
لہ یہو لہ رو زہو نییہ. لہ شہوق مانگہ شہو نوورسمہ پی، رہنگ لہ تیولی
پہرود، چہوہیل نوکانوڈ و وا لہ پسا یہی پرچ لہ زلفہ ہو لہ گہی شہکانہو. لہ
ناو دلہو وہ تم: « ئہو چیشتہ ک لہی شازایہ بۆچگلہی خہفتیہ ئیقہرہ
بہزہیم پی گری، بہقا و بہفای وہو گولہسہ، خیال یہی گلہ گولباخی لہ
ناو خہویش، چو شوہلہی چراخیگ گیانی رووژناوہ کردگہ... ». ئہوسا

شازایه بۆچگله

ئمجا شكه سهنى تر وه نه زهرم هات. بايهس چراخه يل بپاريزيم، ئاخىر
سروه يگ توهنى بكو شييدانهو.

هه لووا رى كردم تا دەم سووه گه چالاو كردمه دى.

« ۲۵ »

شازایه بۆچگله وهت:

— ئايه مه يل ته پيه نه ناو چه مه نده فهره يل تنرهو، وه لى خواه يانيش نيه زانن
هانه شوون چوه. ژاوتلالن و په يشتييه نه لوو يه كا...

ئيكه شوون قسيه گه لى گرت و وهت:

— بى وه ليفه ته...

ئهو چالاو كه ره سو منه سه رى، نه منسه چالاو هيل ناو بياوان. چالاو هيل
بياوان چاله يل ساده يگن له ناو لم و ماسه كريان. ئى چالاو منسه
چالاو هيل ناو ديه كه. وه لى له و ره يله ئزم ديه كه نه و. له منا خه و دؤنم، وه تمه
شازایه بۆچگله:

— سه يره! كول چيشتى نامادهس، تناف و دوول و قرقره...

شازایه بۆه خه نى، نه مياو تناف و قرقره گه خر دا. قرقره چو وانيشاندهر

كوه نه يگ ك له زونيه و وا نياوده لى، قيرى لى وسا. شازایه وهت:

— ئه ژنه وى! چالاو گه له خه و كرديمن، پسا گوورانى چرى ...

نه توواسم شازایه زوور بكه يد، وه تمه پى :

— بيله لى خواه مه و، ت فره ئراد قورسه.

شازايه بوچگله

وه ئه من دوول تا لو چالو كيشامه و بان. جوورئ ليژهو نهود، نامهئ ليوار
چالاهه گه. دهنگ گووراني قرقره هيما له گووشم بو و له ناو ئاو
دووله گهيش ك هيما پسا له رزياهو، خوهرگه ديم ك له ريدهو.
شازايه وهت:

— تگئ بهئ بخوهم، مه له قم ئرائ وشك بو ...

تا يه وهت دي حالي بوم له منه ي چوه گه رديه! دوول ئاو هيژ دام و
بردمه يه و ده مي. وه چه وهيل قوچياگه و پسا گوپ گوپ له ئاوه گه خوارد.
ئئ ديمه نه ئرام وه رهنگيني و شيرني رووژ عه يد بو و ئاوه گه يش ئرام، جوور
ئئ دقاي خوارد مه نييه يل نهو، چيشت تر بو! ئئ ئاوه له زي كردن ژير
هساره يل و گووراني چرين قرقره و ته قلاي بال بازوو من پيا بوه. ئئ ئاوه
جوور چيشتئ وه ديارى ئراد بارن، توواو ئه و دل ئايه م دا. به يني قردئ
منال بوم، نور داره كاجه گهئ بابانول و دهنگ كزه ئ ئشاي ره باني دكوت
شه وار و شيرني خه نه خه ن كردن، هه و جووره نور هاور دونه و چيشته يلي
ك له و رووژ عه يده وه ديارى داونه پيم. شازايه وهت:

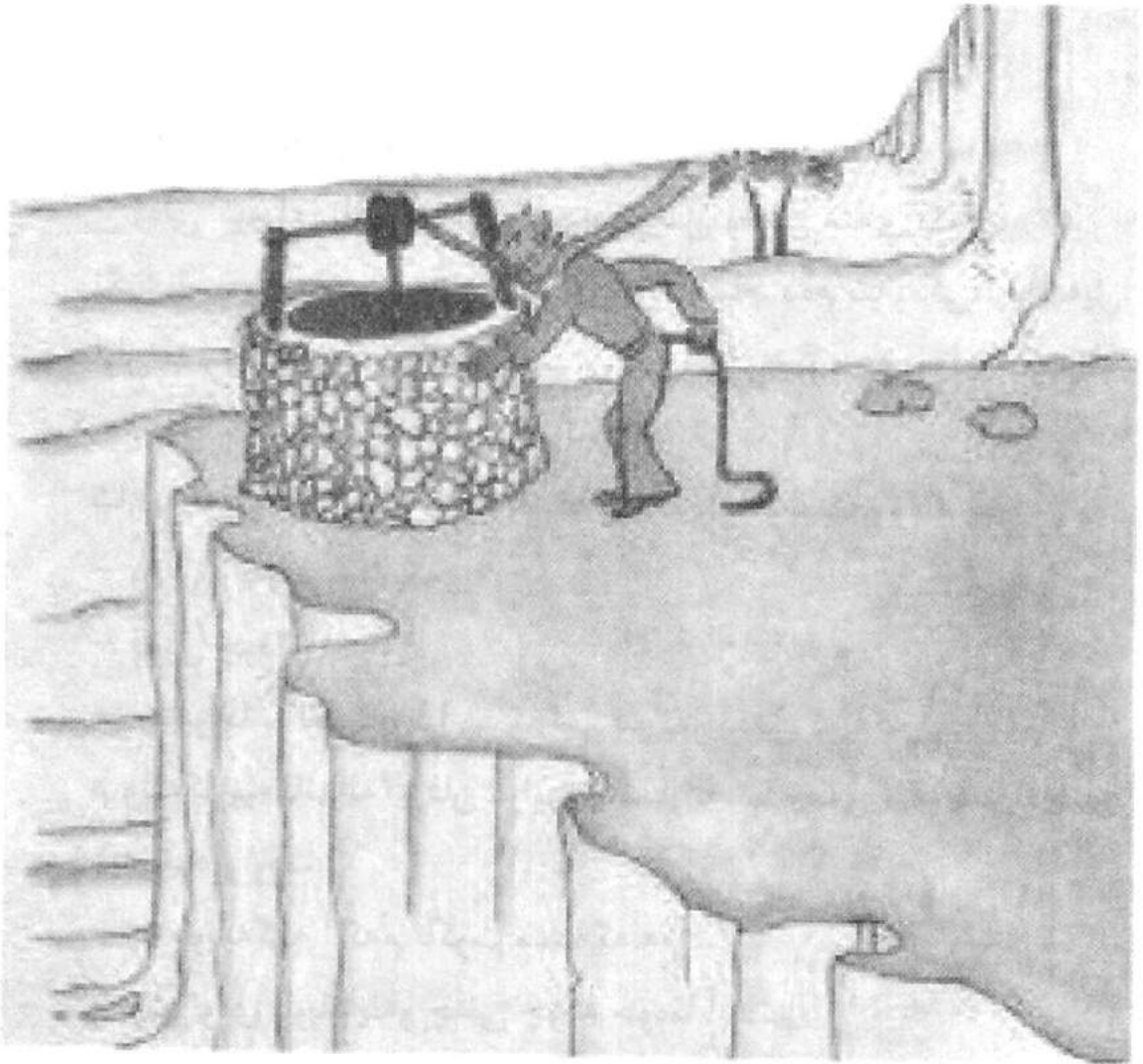
— مه ردم ئئ هساره ئ تنه هزاران گولباخي له ناو يه ئ باخ چقنن، ئمجا
ئه وسا ئه و چيشته گ منه يي كه ن نيه ونه وي ...
وه تم:

— راس ئوشي! درسه! نيه ونه وه ئ ...

شازايه وهت:

— له حاليگا ئه و چيشته له منه يي گه ردن، توه نن له وجود يه ئ گله
گول يا

شازایه بوچگله

شازایه بوچگله بوّه خه نی، نه میاو تناف و قرقره گه خر دا.

شازايه بۆچگلە

گومەيلی ئاۋ بۆننەوہی ...

وہتم:

— درسہ!

شازايه لہنوۋ شوون قسيہ گہی گرت و وہت:

— وہلی کوررای بان چہوہیل گرتیہ، بايہس وہ دل منہی بکہی.

تگی ئاۋ خواردم، دووسی ہناس قولیش کیشام. دەم شہوہکی، ريخہیل
بیاوان لہ رہنگ ہہسہل کہفن. منیش ئرا ئی رہنگ ہہسہلیہ کہیف
کردم، وہلام نیہزانم ئہرا قلای دلہم گیریاؤد ...

شازايه لہینوۋا نیشتوۋدہ شانم، ئمجا وہو دەنگ ہہنینیہو وہتہ پیم:

— بايہ وہ قہوؤد وہقا بکہی.

— قہول چوہ؟

— ہا ہوؤردا! ... لقاویگ ئرا وہرکہ گہ... مہ گہر دەین گولہ گہ نیہہ ملم!

م وینہ کاریہ گانم لہ گیرفان دراورتم، شازايه تا چہوئی کہفت لہلیان
خزیہو برد و وہت:

— یہ باوبابہ گانہ! کہم تاکوت مننہ کہلہم ...

م بؤش وہی باوبابہ یلہو چہنی چۆمہ خوہما! وہتم:

— ئہ جہو ہا!

— یہ یشہ روویہ گہس ... بنوورہ گووشہ یلی ... مننہ شاخ! ... چہ نیگیش

دریژن!

یہ وہت و لہینوۋا لہ خہنی دل ئرای نہمہن.

— چہنی بی ویزدانی کورخاس! م لہ ہہفی واز و ہہفی بہ سیاگ

بکہ فیدہ لا، ہوچ نہ زانسمہ بکیشم.

شازايه وہت:

— نہ نہ! کہلد نہود! منالہیل خوہیان قامن.

شازایه بوچگله

ئیکه لقاوی ئرای کیشام و هنای دامه‌ی ده‌سیه‌و، تووژ خه‌م بان دل‌م
گرت، وه‌تم:

— وه‌ن چیشتی نایدسه‌و، م خه‌وهر لی نه‌یرم...

وه‌لام شازایه جوووا قسیه‌گه‌مه‌و نیا، وه‌ته پیم:

— ئاخر زانی چوه‌س! ... سووشه‌وه‌کی، یه‌یه‌ی ساله‌هاتمه‌سه‌رۆ زه‌و.

ئیکه‌ قردی بیده‌نگ وسا و له‌ینوو وه‌ت:

— هه‌له‌ی نزیکه‌یله‌ بو‌که‌فته‌مه‌رۆ زه‌و ...

یه‌ وه‌ت و قرمه‌و بو. دوواره‌ نه‌زانسم ئرا چوه‌ چمان چنگ خسیده‌ ناو

دل‌م ئرای. له‌و ئانه‌ پرسیارینگ هاته‌ نه‌زهرم و پرسیم:

— سه‌ بی‌ مدوو نه‌و هه‌یشت رووژ پیش، ئه‌و شه‌وه‌کیانه‌ دیمه‌د ئرا خوه‌د

وه‌ ته‌ک ته‌نیا پسا گل خواردی، تازه‌ ئه‌وه‌یشه‌ له‌جیینگ ک هزاران هزار

فه‌رسه‌خ له‌ هه‌رچگه‌ ئابادییه‌ دۆره! سه‌ هاتۆده‌و دیار ئه‌و شوون له‌ زه‌و

که‌فتنده‌؟

شازایه‌ هه‌م له‌نوو قرمه‌و بو. له‌نوو وه‌کوومیگه‌و وه‌تم:

— به‌رجه‌د ئرا جه‌ژن سال‌رووژ وه‌ زه‌و هاتند بو‌ه‌؟

شازایه‌ هه‌م له‌نوو قرمه‌و بو. ئه‌و هۆچکاتیگ وه‌ پرسیاره‌یل جوووا نیا.

ئهمان خوو هنای که‌سی قرمه‌و بوود، یانی «ئاری»، مه‌گه‌ر لووا نییه‌،

ها؟! وه‌تمه‌ پی:

— رخم ئراد چوود ...

وه‌لام شازایه‌ بوچگله‌ کرده‌و جووواو:

— ئیرنگه‌ت بایه‌ بچیده‌و سه‌ر کاره‌گه‌د، بایه‌ بچیده‌و دیار تیاره‌گه‌، سوو

ئیواره‌، له‌یره‌ چه‌وه‌ریدم.

وه‌لام م دل‌م لی‌ قایم نه‌و. قسیه‌ی کارووی که‌فته‌و هۆرم، وه‌ت: «ئه‌گه‌ر

بیلیم ده‌سیمانه‌و بکه‌ن، بایه‌ چه‌وه‌ری گیرسنیش بۆمن ...».

شازایه بوچگلہ

«۲۶»

له دم چالوگه دیوار کوچگین کهلگه خراوهی بۆ. ئی رووژ ئیواره هنای
له پسا له سهر کاره گه هاتمهو، له دۆرهو چهوم کهفت له شازایه بوچگلہی
کار خوهم. دیم کردیتهسه بان دیواره گه و ههر دو قولی شوورا کردگه. وه
گووش بۆم دهنگی هات. پسا وهل یه کیتگا قسیه کرد، وهت:

— سه تنیش له هۆرد نییه ها؟ له تیره یله نهۆ!؟

بی گومان یه کی جوواویتهو دا چۆن شازایه لی هاتهو جوواو :

— چۆ! چۆ! ههی رووژه بۆ، وهلی ئی شوونه نهۆ ...

گام نام وره و دم دیوار. وهلام نه کهسی دیم و نه یسه دهنگینگ نهژنه فتم.

له وئانه دوواره شازایه کردهو جوواو وهت :

— ... درسه درسه ، بزبان شوون پایلم له بان ریخه گان له کوورهو شرورو

بوود، هه لهوره چهوه ریم بووس، شهوا هات چیه مه نهوره.

ره سیمه بیس متری دیوار و هیما هۆچ نهیم. شازایه گری بیدهنگ وسا

و دجاره وهت:

— ژارد کوشه ندهس؟ دلنیاید فره جزر نیه کیشم؟

له و شوونه وشکمه و برد، چمانی دلیم گووشاید، وهلام هیما نه فامیم چوه

له چوهس.

شازایه وهت:

— ئیرنگه دی بچوو ... تووام بامه و خوار!

شازايه بۆچگله

تا يه وهت، منيش چهو دامه پاي ديوارا، وه يه يهه و نه لئرووميامه و.
زه رده ماري ديم، نهو رووار كهس نايد، مل درا كردود وره و شازايه، لهو
ماره يله ك به نه هه ركه سه و جى وه جى گياني سينن.
گام تنه و كردم و له يره گ په لام دووانچه له گيرفان بردم، ماركول له
رهمي پام چو فهقاره ي ناويگ ك دامريده و وه نه من ول خوه ي كرد و رپا
داگرته ناو ريخه گانا، دوا جار هه ر وه سه ر خوه ي وهو دهنگ ئاسنين بي نزيه و
كيفان و سوله كرده لوو كوچگه گانه و. م ثاني خوه م ره سانمه پاي ديوارا و
شازايه بۆچگله ي نازار خوه م ك رهنگي بۆده گه چ سفيد، گرتمه هاوشه و و
وه تم :

- ئي گه په دي چوهس! ئينگه دي وهل ماره يلا قسيه كه ي!
شاله زه رده گه ي هه رجان له دهور ملي كردمه و، قردى ئاو پرشانمه قه ي
گيزنگه يليه و كه ميگيش كردمه ده ميئه و، ئيرنگه دي نه و يرسم چيشتي
لي بپرسم، سنگين رهنگين بال چه و دا پيما و باوش كرده ملم. رپ راپ
دلي چو رپه ي دل مه لوچگي ك تير خوواردود و له پسا گيان به يد، هاته
پيم. وهت:

- فره خوه سالم نه خس تياره گه د كرديده سه دي، ئيرنگه دي توهني ئرا
خوه د بچيده و وه ولات خوه د ...

- ت له كوو زاني!

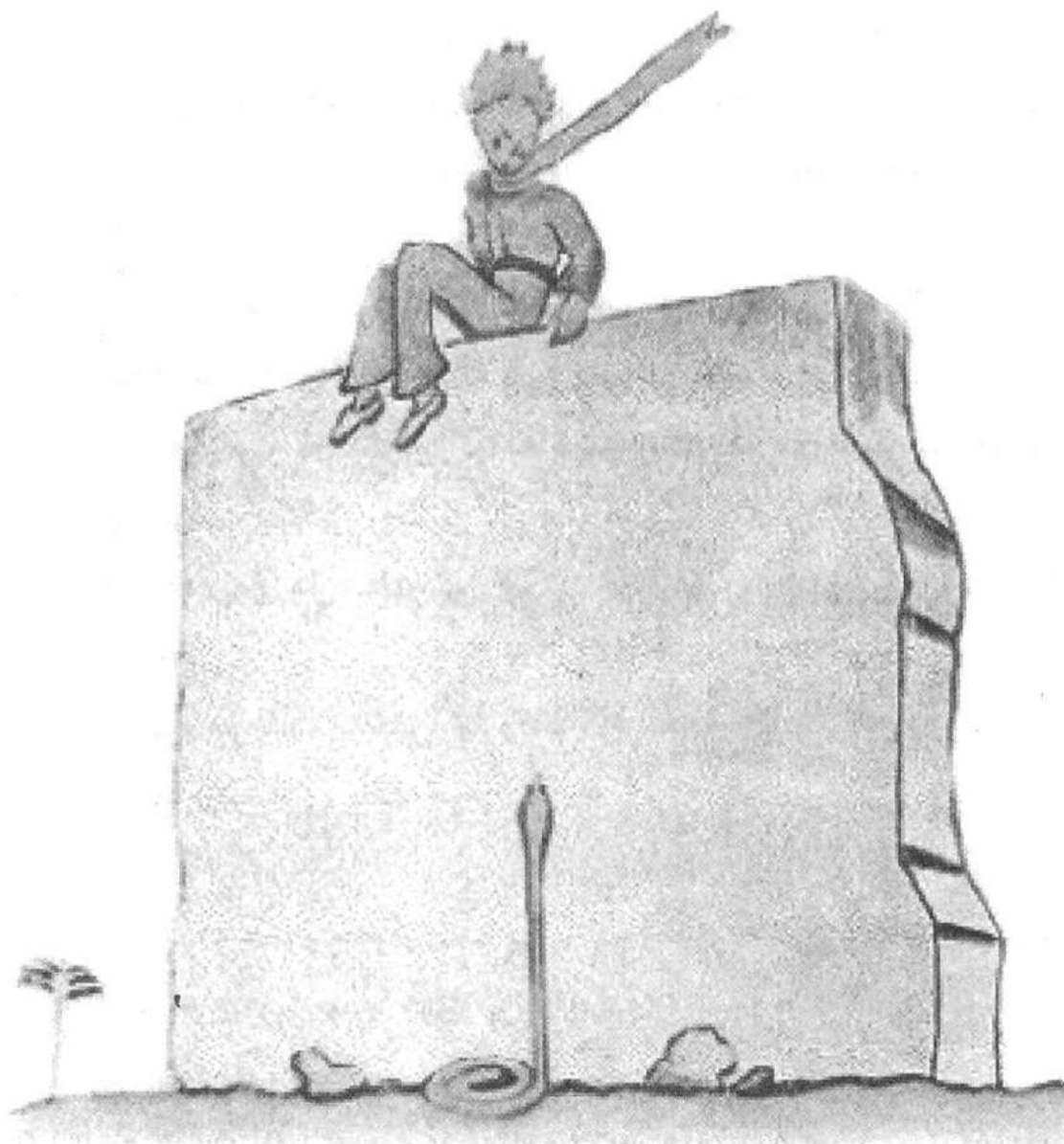
م خوه م هاتوم خه وهر به مه پي بوشم وه سه ر هه رچي ناهميدديه و، له
كاره گه م پيرووز بومه. جوواو پرسياره گه ي منه و نيا. شوون قسيه گه ي
خوه ي گرت و وهت:

- منيش ئمروو چمه و ئرا ولات خوه م ...

ئي جار وه دهنگ كزيگه و وهت :

- جى فره فره دورنگه ... فره فره سه ختيشه ...

شازایه بۆچگله

شازایه وهت : ئیترنگه دی بچوو ... تووام بامه و خوار!

شازایه بۆچگله

ههست کردم تووای بهرد گهنی بایده ملیا، چۆ منال کورپه سفت
جه رانمهی قهی خومهو. وهسه ریه وه هاته خیالم شازایه له سه ره ولیژی
دهروهن قۆلی بۆسه و گل و منیش دی نیه تۆهنم گلپه و بهم ...
شیوهی تماشای شازایه جدی بۆ و چمانی له جییگ له ئاسووهیل دۆر
سه راوه نۆن بۆ. وهت:

— وهر که گهد نه لگرتمه، سندوو قه گه و لقاوه گهیش ها پیم.
یه وهت و زهرده خهنی خه مباری نیشته و لیوی. قه پیری فره بیدهنگ
وسام. قردگ قردگ ههست کردم گیانی له نوو گه رما هات.

— کوره خاسه گه! رخد چۆد ...

ئاشکرا بۆ له پیری چۆد، وهلام نهۆ خهنی شیرنی کرد و وهت:

— ئمشه و فره تر رخم چوود ...

له نوو یهی چین تر له خیال یه گ قراره چیشته نائلجی بقوومیه ید،
تمام گیانم رچگیا. فامیم نیه تۆهنم تامل بکه م نه و خهنگه ییل هه نینیه ئرا
هه مۆشه له کیس بهم. خه نیه گانی ئرام چۆ کیه نییگ بۆ له ناو بیوان.

— کوره خاسه گه! دلم ئرا دهنگ خهنگه گاند قرچی ...

وهلام شازایه وهت :

— ئمشه و یه سالیگه وه پی چوود، هساره گهی م یهی راس ها هناز نه و
جیه گ پاره که که فتم.

— کور خاسه گه! ئی گه پ مار و هساره و شوونه واده، مه گهر بیجله
شووی و هه زاره ی چیشته تریش ههس؟

شازایه جوواو قسیه گه مه و نیا. وهته پیم:

— چیشته ییل گران له چه و نادیارن ...

— درسه لوواسه ...

شازايه بۆچگله

— يه چۆ حكاتى گوله گهس، نه گهر كه سى دلى وه گوليگه و بوود له ناو
هساره ي تر، شهوانه هناي نوورپيده ئاسمان چهنى ئراي شرينه! هساره يل
گيشتى چۆ گول ئراي چه قيهن.

— راس ئۆشى درسه ...

— چۆ حكاتى ئاوه گهس، نه و ئاوه دايدة پيم خواردم، وه خاتر قرقره و
تنافه گه چۆ دهنگ گوورانييى بۆ ئرام، ها هورد ... هه تام بۆ ...

— راس ئۆشى، لووا بۆ ...

— شهوانه نوورپيده هساره گان، ولات م نه وقه ره بۆچگه له يره و ديار نييه
تا شوونى نيشاند به م. خاستريشه لووا. له لاد هساره گه ي م يه كى له و
هه مگه هساره سه. نه وسا خوه شد تيد بنوورپيده گيشتيانه و، گيشتيان
بوونه دووس وه لدا، ئيرنگه تووام چيشتى وه نيشان به مه پيد...
شازايه له نوو خهنى نيشته و ليوى.

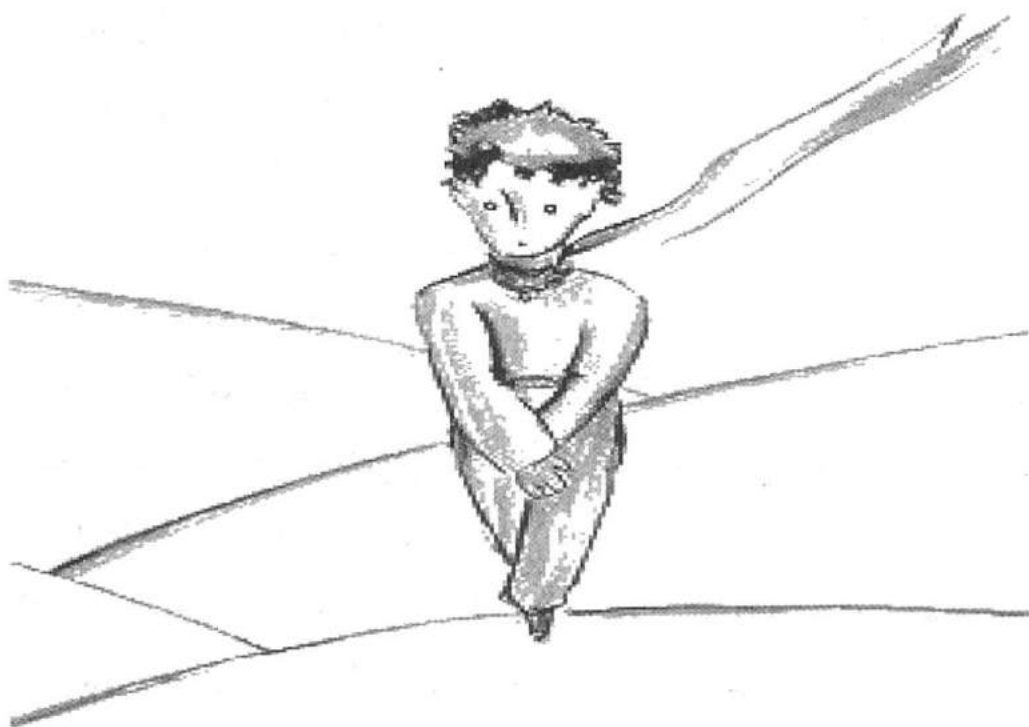
— كوره خاسه گه! كوره خاسه گه! چهنى خوه شم له دهنگ خهنگه گاند
تیه ي!

— يه هه و چيشته سه تووام وه نيشان به مه ي پيد ... يه يشه چۆ نه و
ئاوه سه ...

— چوه توواي بۆشى كور بۆچگ؟

— ئايه مه يل گيشتى يه ك هساره ي ديرن ك وهل ئى دوايا جياوازي
ديرن، ئرا برى له ئايه مه يل ره وه نى جيبگ بوون، هساره يل رى
نيشانده رن. ئرا برتر هساره يل ته نيا ترۆسكه ي بى نزيگن، ئرا نه وانه له
دهور زانست بوون، هساره يل گيچهل دنيا حساو بوون، ئرا بازه رگانه گه ي
كار م هساره يل تلان، وه لى هساره گان گيشتى ئرا خوه يان بيدهنگ
وسانه. تنيش ئرا خوه د هساره يلى ديري گ به شهر ليان نه يرى ...

شازایه بۆچگلە

– تووای چوه بۆشی؟ کوره بۆچگلە؟!
– شهوانه هنای بنووریده ئاسمانه، چون منیش مالم ها ناو یه کی لهو
همگه هساره و پسا خه نم، له چهو تنه و چمان هه رچی هساره س بنکول
ئراد خه نن. ت ... ت وه ته نیا، هساره یلی دیری ک توه نن بخه نن!
یه وه ت و دوواره خه نی نیشه و لیو گانی.
– ئمجا، هنای خه م دلد دامرید (ئایه مه یل هه مۆشه هه ر خه م و په ژاره ی
له هۆره و به ن)، خوه شاله و بۆد وه ل منا ئاشناوه و بۆده، ت دی ئرا
هه مۆشه دووس خوه مید. دلد قرچی وه لما بخه نید. ئه وسا هنای هه لووا
ئرا دل خوه د جاروه ختی دهروه چه گه د ده یده و... هاوکوره یلد ئلاجه و پیتان
تیه ی نووریده ئاسمان و خه نی، ئمجا ئۆشیده پیتان: ئه ری دی! هساره یل
هه مۆشه که نه مه خه نگ! ئه وانیش له خوه یانا شیت بۆده، دیده چ
شه ریگ دامه سه ده سده و! ...
یه وه ت و دوواره دا ژیر خه نگا.

شازایه بۆچگله

- چمان جوور یهسه له جیاتی هساره گان، له بهونی زهنگوولهی بۆچگ
دامهسه پید، زهنگوولهیلی ک زانن بخه نن...
له نوو خه نی و دؤاجار جدییه و بۆ و وهت:
- زانی چوهس ... ئمشه و ... نه و ئرا ئه وره.
- م چۆ هه لووا وه ته نیا ولد که م.
- م جوور که سی وه پیم تی ژان سه ختی بکیشید، رهنگ مردی گرمه و
خوه م... لوواسه دی. نیه تووای بای بنووریده یه وه، بای بنووری ئرا چوه...
وه لام شازایه دلهر اوکی هات ئه رای و وهت:
ئه گهر ئۆشم ناید ... وه خاتر ماره گهس. نه وای به یده پیده و... ماره ییل
به نجسن. جار وه ختی ئرا که یف خوه یان دهنه یه کیگه و ...
ئاخر سه چۆ هه لووا وه ته نیا ولد که م.
وه لی چیشتی دل قورسی دا پی و وهت:
- ئه لبهت ماره ییل نه یرن بهش دجا ژار برشنن ...

ئه و شه وه چین شازایه نه یم. بیده نگ ئرا خوهی دهر چۆد. هه نای
ئاخری گرتمه وهی، پسا گورجانه وه ده لقایمییه و ری کرد. هه نای چه وی
هاته ملما وهت:

- ها! تنیش هاید ه ئیره...

یه وهت و ده سم گرت. وه لی ئیکه یه ی چین تر دلهر اوکی هات ئرای و
وهت:

- گهن کردی هاتی، په ژاره ی فره ی گریده د، ره وتم رهنگ ته رمی
گریده و خوه ی، وه لی خوو له راسیا لووا نییه ...
ده م به ساؤم و هۆچ نه وه تم.

- ره سیده و چوه ئۆشم، ریه گه م فره دۆره، نیه تۆهنم ئی له شه وهل خوه ما
بوهم، فره قورسه.

شازایه بوچگله

دهم به ساؤم و هوچ نه وه تم.

– ئی له شه چۆ که ور پیر وه دهرنه خوار دگینگه، خه م و په ژاره نه یری
نه گهر که ور پیر ...

دهم به ساؤم و هوچ نه وه تم.

شازایه که می دل سارده و بو و ئیکه له نوو ته قلائی کرد و وه ت :

– زانی چوه س! فه ره قه شه نگه، منیش نوورمه هساره گانه و، گیشتیان
چالوه یلیگن وه قرقره یل ژه نگد ریا گه و، گیشتیان ئاو که نه دهم مه و...

دهم به ساؤم و هوچ نه وه تم.

– چ سه رخه له تنه ی خاسینگه! ت پانسه د ملیوون زهنگووله دیرید و
منیش پانسه د ملیوون کیه نی...

له و ئانه شازایه که فته لچه قولی و دی قسیه نه کرد. ئیکه وه ت:

– ئیره سه ... بیلا دی وه ته نیا بچم.

تا یه وه ت له پری چی و نیشته و زه و. دؤا جار له ینووا وه ت:

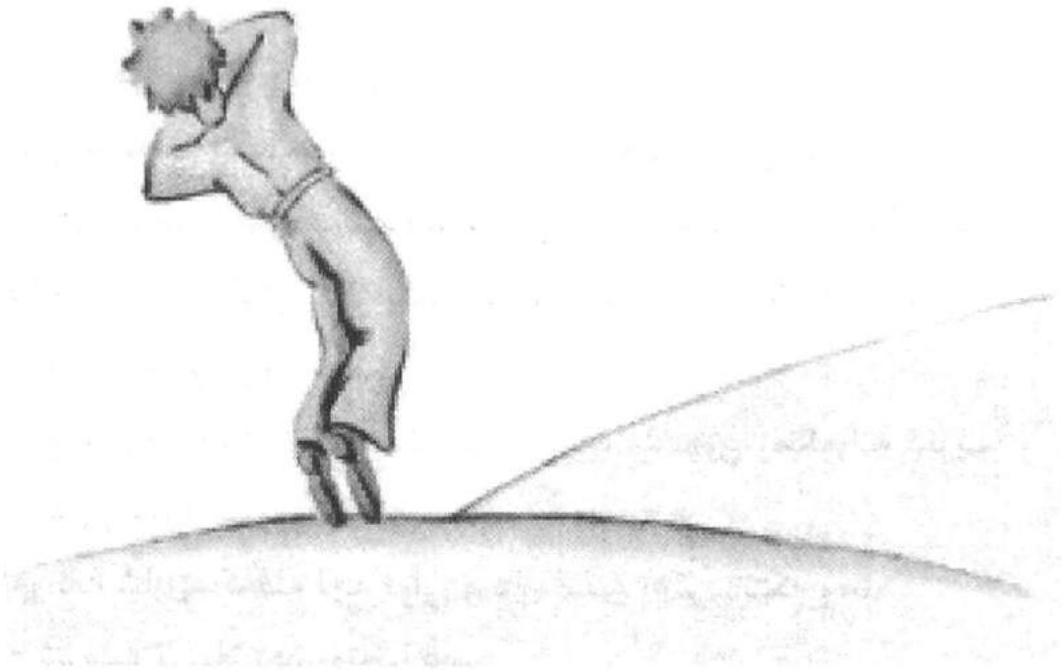
شازایه بۆچگله

- زانی چوهس... گوله گهم... دهینی ها ملم! نهۆ فره بی دهسلاته! فره یش
ساف سادهس، له چوار دهنک تیخ وازباری دی هۆچ لهی دنیا شک
نیه وید تا هۆری وه خوهیه و بوود.

منیش نیشتمه و زهۆ. دی نه توه نسیم پا بگرم. شازایه وهت :

- ههیه وه ... دی تمام .

شازایه کهمی کوومیاوهو، ئیکه هیز گرت و گامیگ نا. جم له لیم بریا.
تهنیا بلاچهی زهردی بۆ و له قاپ شازایه وسا. یهی ئان وشکیه و برد،
وه لام نه قیزان. جوور داریگ بووریدهی وه ئارام رمیا. دهنگ رمیانیش نات،
چۆن کهفته بان ماسه گان.

شازایه بوچگله

«۲۷»

ئیرنگه یه شهش ساله وه پی چوود و ئی داستانیسه دی ئرا بهنی به شه
نه وتمهسهی. هاوکوره یلم گیشتی خوهشاله و بون دوواره وه زینی دینه م.
فره کز کوور بوم، وه لام وه تمه پیان هن شه که تیه...

ئیرنگه دی قردگی خه م دلم دامردیه و هاتمهسه و سهر خوه م، نه لبه ت
نه خاس خاس. وه لام خوو خاس زانم نه و چگهسه و ئرا هساره گه ی خوه ی،
ئاخر نه و شه وه کیانه تهرمه گه ی نه یمه و. تهرمیگ ک زانم نه و قهره یسه
قورس نه وه... ئیرنگه خوه شم تی گووش به مه هساره گان، مننه پانسه د
ملیوون زهنگووله. وه لام یه قه یرنگه بومهسه تووش چیشته نه وه ته نییگه و:
نه و لقاوه ئه را شازایه کیشام له هورم چی ته سمه ی چه رمی بخه م وه لیئا،
شازایه نیه توه نی لقاو وه رکه گه بکه ید.

دقای نه وه له خوه م پرسم: «چ که تی له و هساره ته تیاگه؟ گاهه س
وه رکه گه گوله گه خوار دود...»

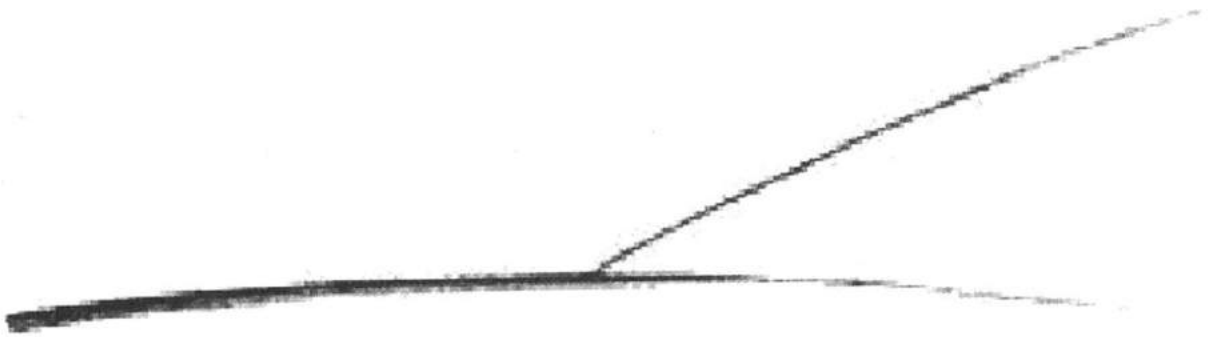
جار وه ختی له وه ر خوه مه و ئوشم: «نه کوره! شازایه ههر شه و گوله گه ی
نه یده ژیر پیران شیشه یه گه... هوریش که یده و وه رکه گه...». نه وسا ئمجا
خوهشاله و بووم و هساره یل گیشتی نه زیز نه زیز ئرام خهن.

جار جار یگیش له خوه م پرسم: «خوو، هه و قهره سه یه یجار بخه له تیه ید و
هور نه که یده و پی، یه ی شه و یا پیران شیشه یه گه له هوری بچوود یا
وه رکه بیده نگ وه شه واره و له سندووق دراید...»

نه وسا ئمجا، له وه یشت گیری، زهنگووله گان بوونه نه تل ئرمیس! راز
گه ورائی ها ئیره. ئرا ئیوه ییش ک جوور م دووس شازایه بوچگله دیرین،
هوق چیشتی له ی دنیا وه یه ئرامان نیه و د بزانیم له جییی، ههر کووره
بوود، وه رکیگ نه وه و نه ناسیاگ گولباخییی خوار دگه یا نه.

شازايه بوچگله

بنوورنه ئاسمانه و له خوهدان بپرسن: «وهرک گول خواردگه يا نه؟»
ئهوسا دۆنين شيوهی کول چيشتی له لادانه و هه لگه ردییه ید. هۆچ ئایه م
گه ورائگیش وه زندای سه ر نیه فامید ئی چيشته چه نی گرانه.

1990. 2. 10

له لای م ئی دیمه نه، رهنگینته رین و خه مبارته رین دیمه ن دنیاس. یه
هه ر ئه و دیمه ن لاپه ره ی پشه سه. وه لام له ینوو یه ی چین تر
کیشامه سه ی ئرا یه خاستره ک نیشان دان به مه ی. هه له یره بو شازایه
بوچگله له رۆ زه وه لات و ئیکه له ی شوونیشه ئاوا بو.

خاس خاس بنوورنه ئی دیمه نه و تا ئه گه ر رووژی ره وه نی ئه فریقا بۆن و
چینه ئه و بیوانه، دلنیا بۆن ئه وسه ری چین. ئمجا له لیدان لالکییه م
ئه گه ر ریدان که فته ئه وره هه له پله مه که ن، له هه ناز ئه و هساره چه وه ری
بوون، ئه وسه ئه گه ر منالی هات وره و دمدا ن، ئه گه ر زلف هۆلی داشت و
ده می وه خه نگه و بو، ئه ر هنای پرسیار لی کردین ئه و جوواودانه و نیا، ئه وسه
دی بزانی خوه یه. ئمجا پیاگه تی بکه ن و وه ی خه م و په ژاره و مه یلنه م.
زۆزی ئرام بنۆسن هاتگه سه و ...

شازايه بوجگله

« فھرھهنگوک »

ئاشاس : رھهته تی ، وچان

ئاژهل : جانھوهر

ئاگره پهخشان : ئاتهش فشان، ئاگر باج

ئامووزیاری : مهههلم ، رانما

ئامووزیاری : رانمای

ئه دلداری : داوهری کردن ، دادرهسی

ئه دلدای : داوهری

ئه لسنگانن : دپییه کهو کردن، ئازمایشت کردن

ئه نتریک : هان، وهسوهسه

باشوور : خوار ، جنووب

باکوور : ژۆهر ، شه مال

بزه : خه نی ، بسکه

بهزه ی گرتن : دل سزبان

بهر جد : هه تمهن ، وه دلنیایی

بهسبار : ههمل که، مهسلهن

بهردلانی : کوچگانی

بهور : کهل ، خوهله کوو

بی قوروو : سووک ، بی ئهرزشت

پووری : هاتی ، مومکنه

په پۆله : په روانه ، په پی

په ژاره : خه م ، خوسه

په شیو : کز کوور ، شل شیویاگ

شازايه بۆچگله

په له وهر : جانه وهر ، گياندار
پيشه كى : مقه ده مه ، وهر كول !
تاسه : ئه زره ت ، ئاوات
جياوازى : فهرخ ، ته فاوت
چه په ل : پيس ، گهن
خه لات : پى شكه شى ، جايزه ، نيشان
ده سلات : زوور ، توواناى
دور : ديكتاتور ، زوور ئوش
زاخانى : رهق ، كوچگين
زاراوه : له هجه (له يره)
زانست : علم
زاينى : ميلادى
زوورم : فيشتر ، بهش فره ي
سر كور بون : بيدهنگ وسان ، واق مهن
سه راوه نون : بى سه رشوون ، گوم
سه ير : ئلاجه و ، نه نوومه ت
شاره زا : زانا ، سه ريشه ، رى و شوون زان
شانو : سه حنه ، سن
شراى مردن : دم مهرگ
فه ره نگوک : فه ره ننگ بۆچگ
كولوول : هه ژار ، به دبخت ، چاره رهش
كوور : نه نجمهن
گاهس : هاتى ، پووړى
گيچهل : نه نگه مه ، مشكل ، دوز
گورى گرتن : هروو دان ، خوو گرتن

شازايه بوچگله

مالاواي : خوداحافزي ، پابران
مل كه چي : نافه رمانی ، نهو ژير هیل نه چين
مه لوهن : مه نته قه ، ناوچه
ميژوو : تاريخ ، پيشينه
نازتوور : ئياري ، ئفاده ، تووريان
ناكامگير : ناقافل ، ناکاوگير
نامو : بيگانه ، نه ناس
نووسهر : نويسه نده ، بنوس
نون : پيشنيار ، سه رنه خ
نون دان : پيشنيار دان
نون بردن : فامين ، بوو بردن
نونهر : سه فير ، نماينده
نه تل : نيقه لتووز ، پروه پر
نه رينجگه : ناز ، ئفاده ، ئياري
نه نوومهت : ئلاجه و ، نه له ج به له ج ، سه ير
نیشان : دياري ، پيشكه شي ، خلات
واز لي هاوردن : دهس هه لگرتن
وتار : مه قاله
وچان : ئاشاس ، شه كه تي دهر كردن
وهديكه ر : كاشف ، وه سه ركه ر
وهن : نيته ، نه خشه
وينه كاري : نقاشي
ويه رده وا : له زوا ، له يره وه ر ، زوني
هوجكاتي : هه رگز ، هوج وه خت
هورمان : خاتره ، هور ، ياد

شازايه بۆچگله

هۆره وهري : هۆرمان ، خاتره ،

ههست : ئيساس

ههراي هه : هه رگز ، وه زنداي سه

هه رچۆ بهرچۆ : سه سهري ، هه رت پرت

هه رجان : هه مۆشه گي ، جاران

هه رده ي چوول : به رت بياوان ، هه له ت

هه زاره : شووي ، شه واره

هه ژار : فه قير ، به سه زووان ، كولوول ، ژار

هه نين : شرين ، نازار ، نه زيز

هه وارگه : جي ، شوون لوور ، شوون لوون

شازایه بوچگله

ئانتوان دو سهنت ئگزۆپری (۱۹۰۰-۱۹۴۴)